

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

I. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

A. Το γενικό πλαίσιο

1. Ένας ελληνικός νόμος για την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ένας νέος «αρχαιολογικός νόμος», που είναι το πρώτο συστηματικό και ολοκληρωμένο νομοθέτημα μετά το 1932, έχει μια ιδιαίτερη πρακτική αλλά και συμβολική σημασία: Η Ελλάδα είναι μία χώρα που, κατά κοινή ομολογία, κατέχει προνομιακή θέση στο παγκόσμιο πολιτιστικό απόθεμα. Άρα, πέρα από την εσωτερική σημασία του, ένα τέτοιο νομοσχέδιο εκπέμπει ένα διεθνές μήνυμα, ένα μήνυμα πλήρους σεβασμού και ενσωμάτωσης των κανόνων και των αρχών του Διεθνούς Δικαίου σε σχέση με τη μεταχείριση των πολιτιστικών αγαθών. Και επειδή βασικός άξονας της πολιτικής μας είναι ο σεβασμός της διεθνούς νομιμότητας, μια τέτοια ελληνική νομοθετική πρωτοβουλία, έχει πολλές συμπαράδηλώσεις, τις οποίες πρέπει να τονίσουμε με κάθε τρόπο.

2. Το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται ο Έλληνας νομοθέτης, είναι βέβαια σχετικά στενό, διότι υπάρχουν συνταγματικά και διεθνή όρια, τα οποία είμαστε υποχρεωμένοι να σεβαστούμε και τα σεβόμαστε ευχαρίστως: Η προστασία των πολιτιστικών αγαθών κατά το Σύνταγμα αλλά και σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει, κυρώσει και επικυρώσει η Ελλάδα, είναι πλήρης. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι δεν είναι ακριβές να κάνουμε λόγο για νομοθεσία του 1932 (όπως αυτή αποσπασματικά συμπληρώθηκε), γιατί η αλήθεια είναι πως η νομολογιακή επεξεργασία των ισχυόντων κανόνων, δημιουργεί ένα σώμα ρυθμίσεων περί αρχαιοτήτων και γενικότερα περί πολιτιστικών αγαθών, το οποίο είναι αρκετά αναλυτικό και σε πολλές περιπτώσεις επαρκές. Όμως η έλλειψη συστηματικότητας και κωδικοποίησης ορισμένων φορές προκαλεί νομολογιακές αντιφάσεις και παράγει αίσθημα ανασφάλειας δικαίου. Το γεγονός λοιπόν ότι μπορούμε τώρα να αναδείξουμε τις αρχές που διέπουν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και να υποτάξουμε σε αυτές όλες τις επί μέρους διατάξεις, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι, στο πλαίσιο αυτών των αρχών, μπορούμε να ρυθμίσουμε ζητήματα που μέχρι σήμερα ρυθμιζόνταν ανεπαρκώς ή και καθόλου, είναι πάρα πολύ σημαντικό. Το παρόν σχέδιο νόμου ανανεώνει συνεπώς και συστηματοποιεί την αρχαιολογική μας νομοθεσία και μας εξοπλίζει με ένα σοβαρό μηχανισμό προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

B. Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και η ανάγκη νέας ρύθμισης

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς διέπεται έως τώρα από μια δέσμη νομοθετημάτων από τα οποία τα σημαντικότερα είναι ο κ.ν.5351/1932 «Περί αρχαιοτήτων» (ΦΕΚ 275 Α΄) και ο ν.1469/50 «Περί προστασίας ει-

δικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενέστερων του 1830» (ΦΕΚ 169 Α΄). Παράλληλα ισχύουν διάφορες διατάξεις που δεν περιλαμβάνονται στην κωδικοποίηση του 1932, διεθνείς συμβάσεις που έχει κυρώσει η ελληνική πολιτεία, καθώς και διατάξεις που αναφέρονται στα όργανα προστασίας. Τέλος, δεν θα πρέπει να παραλειφθεί η εκάστοτε ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία, καθώς και διάσπαρτες διατάξεις περί οικονομικών κινήτρων, ιδίως για τους ιδιοκτήτες νεότερων ακίνητων μνημείων.

2. Τα νομοθετήματα αυτά έχουν πολλές αρετές και σε έναν βαθμό η διάσωση μεγάλου μέρους της πολιτιστικής κληρονομιάς οφείλεται στην εφαρμογή τους. Όμως, όπως τονίστηκε, το ισχύον καθεστώς παρουσιάζει σοβαρές ανεπάρκειες. Αυτές οφείλονται πριν από όλα σε αντινομίες (π.χ. πώληση ή δήμευση αρχαίων που ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο), σε ασάφειες (π.χ. χρονικό όριο που λήγει η προστασία των αρχαίων, υποχρεώσεις συλλεκτών) ή σε κενά. Αλλά και γενικότερα η ισχύουσα νομοθεσία έχει δεχθεί εύλογες επικρίσεις ως προς τις θεμελιώδεις αρχές που τη διέπουν (κυρίως ως προς τον αρχαιοκεντρισμό και την ταύτιση της προστασίας των μνημείων μόνον με απαγορεύσεις και περιορισμούς) και ως προς την αποτελεσματικότητά της (με συνήθη στόχο το ανεπαρκές ποινικό οπλοστάσιο). Τέλος, η χρονική και θεματική ετερογένεια της νομοθεσίας δημιουργεί συστηματικά προβλήματα, που δυσχεραίνουν τους πολίτες αλλά και τη Διοίκηση.

3. Το άρθρο 24 παρ.6 του Συντάγματος 1975/1986/2001 έδωσε τη δυνατότητα στο Συμβούλιο Επικρατείας να προχωρήσει σε ρηξικέλευθες λύσεις εντείνοντας την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η εξέλιξη όμως αυτή, όσο θετική και αν είναι, ανέδειξε την ανάγκη μιας ενιαίας και συστηματικής νομοθεσίας.

4. Πέρα άλλωστε από τις εγγενείς της αδυναμίες η ισχύουσα νομοθεσία είναι σήμερα, εξήντα χρόνια μετά το νόμο για τις αρχαιότητες και τριάντα μετά το νόμο για τα μεταγενέστερα του 1830 μνημεία, «πεπαλαιωμένη». Κατ' αρχήν η πρόοδος της τεχνολογίας αλλά και η ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας έχουν διαμορφώσει νέες αντιλήψεις και έχουν ανοίξει νέες δυνατότητες. Επιπλέον, ιδίως κατά τις τελευταίες δεκαετίες, έχουν αναδειχθεί νέες κοινωνικές ανάγκες: η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς έχει αποκτήσει πιο σύνθετο περιεχόμενο, καθώς πέρα από την ιστορική, ιδεολογική παιδευτική και αισθητική έχει αναδειχθεί και η κοινωνική και οικονομική σημασία της. Ταυτόχρονα δε έχουν αναπτυχθεί και νέες μέθοδοι ικανοποίησης αυτών των αναγκών (τεχνικές έρευνας ή διατήρησης κ.λπ.).

5. Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ισχύουσας νομοθεσίας είναι η δυσπιστία απέναντι στον πολίτη. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί και συντηρεί ένα κλίμα αντίθεσης μεταξύ αφ' ενός μεν της ανάγκης προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς αφ' ετέρου δε και των ιδιωτικών συμφερόντων, μειώνοντας την αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων. Σε μια εποχή όμως όπου οι απαιτήσεις των πολιτών για εύρυθμη λειτουργία της Διοίκησης, για ασφάλεια δικαίου αλλά και για ποιότητα ζωής είναι πολύ πιο ισχυρές και αποδεκτές, η ανάγκη να εξασφαλισθεί μια καθολική ευαισθησία ως προς την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι επιτακτική. Απαιτούνται συνεπώς λύσεις που να επιδιώκουν, όσο αυτό είναι εφικτό, τη συνεργασία και τη συναίνεση των πολιτών.

Γ. Τα κρίσιμα ερωτήματα

Το νομοσχέδιο καλείται να καλύψει όλες αυτές τις ανάγκες και να απαντήσει σε μια σειρά από ερωτήματα, τα οποία έχουν τεθεί από τη νομολογία, τη διοικητική πρακτική, τις διεθνείς τάσεις και τον επιστημονικό διάλογο γύρω από τα συναφή θέματα.

1. Το πρώτο κρίσιμο ερώτημα αφορά την έκταση του πεδίου εφαρμογής του νόμου ανάλογα με την ιστορική περίοδο στην οποία ανήκουν τα κινητά ή ακίνητα πράγματα που μπορούν και πρέπει να θεωρηθούν στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Πρόβλημα δεν υπάρχει ως προς τα απώτατα όρια και για την περίοδο των προϊστορικών, κλασικών και βυζαντινών χρόνων. Αντιθέτως εξακολουθούν να υπάρχουν διαφωνίες ως προς τη μεταβυζαντινή περίοδο (1453–1830). Στο παρελθόν είχε προταθεί η ενιαία μεταχείριση κινητών και ακινήτων μνημείων με ανώτατο όριο το 1700 ή η διατήρηση της σημερινής ταξινόμησης με όριο το 1830, αλλά με πολλές εσωτερικές διαφοροποιήσεις και αποχρώσεις.

2. Το δεύτερο κρίσιμο ερώτημα αφορά την δυνατότητα απόκτησης κυριότητας από ιδιώτες επί μνημείων ή την εμμονή στη δυνατότητα να υπάρχει μόνον δικαίωμα κατοχής, με συγκέντρωση του δικαιώματος κυριότητας στο Δημόσιο. Όλες οι επί μέρους εκδοχές με κριτήριο τον κινητό ή ακίνητο χαρακτήρα του μνημείου και τη χρονολόγησή του είναι θεωρητικά δυνατές.

3. Το τρίτο κρίσιμο ερώτημα αφορά τη μεταχείριση των συλλεκτών. Το ζήτημα είναι αν ο νόμος θα αναγνωρίζει τη δυνατότητα των συλλεκτών να εφάπτονται με λαθρανασκαφείς και αρχαιοκαπήλους ή όχι.

4. Το τέταρτο κρίσιμο ερώτημα αφορά τους σαφείς και ενιαίους κανόνες που πρέπει να τηρούνται προκειμένου να επιβληθούν περιορισμοί του δικαιώματος της ιδιοκτησίας για λόγους προστασίας των μνημείων και των χώρων.

Δ. Οι θεμελιώδεις αρχές του σχεδίου νόμου

Το σχέδιο νόμου δίνει απάντηση σε αυτά τα βασικά αλλά και σε άλλα ερωτήματα. Οι θεμελιώδεις αρχές που το διέπουν και που παράλληλα στηρίζουν τις σημαντικότερες καινοτομίες του είναι οι ακόλουθες:

Ι. Η συστηματοποίηση και η διεύρυνση της έννοιας της πολιτιστικής κληρονομιάς

1. Αντικείμενο προστασίας των ρυθμίσεων του σχεδίου νόμου είναι η πολιτιστική κληρονομιά της χώρας, δηλαδή το σύνολο των πολιτιστικών αγαθών που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια. Ο χώρος αυτός υπήρξε πάντα τόπος πολιτιστικής συνάντησης, πολιτιστικών ανταλλαγών αλλά και πολιτιστικών συγκρούσεων. Η σύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας με την ελληνική επικράτεια, ένα εδαφικό κριτήριο, μπορεί να αποδώσει πιστά την ποικιλία και την πολυμορφία της δημιουργίας όλων των ανθρώπων που άφησαν τα ίχνη τους στο χώρο αυτόν. Με τον τρόπο αυτόν άλλωστε ικανοποιείται και μια άλλη ανάγκη μιας σύγχρονης πολιτείας: να αποτελεί χώρο φιλόξενης υποδοχής πολιτιστικών αγαθών που ανήκουν σε άλλες πολιτισμικές παραδόσεις.

2. Η πολιτιστική κληρονομιά της χώρας αποτελείται από όλα τα πολιτιστικά αγαθά που συνιστούν μαρτυρίες της ύπαρξης και της δραστηριότητας των ατόμων αλλά

και των συλλογικών συσσωματώσεών τους. Διακριτικό γνώρισμα των στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι ότι παρέχουν πληροφορίες για όλες τις εκφάνσεις της ζωής του ανθρώπου (πολιτικές, τεχνικές, πνευματικές, καλλιτεχνικές, οικονομικές κ.λπ.), χωρίς οι αισθητικοί ή ιδεολογικοί προσδιορισμοί να έχουν τον βαρύνοντα ρόλο.

3. Το πεδίο εφαρμογής του νόμου καλύπτει όλα τα πολιτιστικά αγαθά από τους αρχαιολογικούς χρόνους έως σήμερα. Η αντιμετώπιση όμως των πολιτιστικών αγαθών διαφέρει ανάλογα με την περίοδο στην οποία ανάγονται. Λόγω του περιορισμένου τους αριθμού αλλά και της ιστορικής απόστασης, με όλα τα ερμηνευτικά προβλήματα που αυτή δημιουργεί, τα προγενέστερα του 1830, δηλαδή της ιδρύσεως του Ελληνικού Κράτους, ακίνητα και τα προγενέστερα του 1453 κινητά τεκμαίρεται ότι συνιστούν σημαντικές μαρτυρίες της δραστηριότητας του ανθρώπου και ως εκ τούτου θεωρούνται μνημεία, άρα είναι εκ του νόμου προστατευτέα. Αντίθετα τα μεταγενέστερα του 1830 ακίνητα και, κατ' αρχήν, τα μεταγενέστερα του 1453 κινητά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του σχεδίου νόμου, μόνο αν παρουσιάζουν ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία και αν, για το λόγο αυτόν, χαρακτηρισθούν ως μνημεία.

4. Η προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του σχεδίου νόμου αφορά είτε σε μεμονωμένα αγαθά είτε σε σύνολα. Τα μνημεία πολύ συχνά δεν υφίστανται απομονωμένα αλλά είναι ενταγμένα σε ευρύτερα σύνολα (τόποι για τα ακίνητα, συλλογές ή ομάδες ή κατηγορίες πραγμάτων για τα κινητά κ.λπ.), που διέπονται από ιδιαίτερους κανόνες.

ΙΙ. Η ισότιμη αντιμετώπιση των μνημείων

Σε αντίθεση με τον αρχαιοκεντρισμό που χαρακτηρίζει το προηγούμενο καθεστώς, τόσο τα αρχαία όσο και τα νεότερα μνημεία, τόσο τα κινητά όσο και τα ακίνητα αντιμετωπίζονται με το ίδιο πνεύμα, μολονότι οι ειδικότερες μορφές προστασίας μπορεί να ποικίλουν. Με τον τρόπο αυτόν ικανοποιείται μια από τις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής και γίνεται σεβαστή η διαχρονική διάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΙΙΙ. Η κοινωνική διάσταση της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αφορά όλο το κοινωνικό σύνολο. Τα μνημεία ως μαρτυρίες του ανθρώπινου βίου έχουν σημασία για τη διαμόρφωση και τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης και των συλλογικών ταυτοτήτων.

2. Επιπλέον όμως η προστασία αυτή επιβάλλεται για λόγους που σχετίζονται με τη βελτίωση και τον εμπλουτισμό της ζωής όλων των πολιτών και καθενός ξεχωριστά. Έτσι η προστασία απευθύνεται στον άνθρωπο του σήμερα και μάλιστα στην αξίωσή του για μια καλύτερη ποιότητα ζωής, αξίωση για την ικανοποίηση της οποίας μια σύγχρονη πολιτεία οφείλει να του παρέχει τα αναγκαία μέσα.

Ταυτόχρονα δεν πρέπει να αγνοείται και η ευθύνη όλων μας απέναντι στις μέλλουσες γενιές. Ο σεβασμός της ιστορικής συνέχειας και της παράδοσης δεν είναι στραμμένος μόνο προς το παρελθόν, αλλά συνιστά και υποχρέωσή μας απέναντι στις μελλοντικές γενιές. Έχουμε καθήκον απέναντι στις επερχόμενες γενιές να τους παραδώσουμε έναν κόσμο πλούσιο σε νοήματα και

παραστάσεις. Αυτό το αίσθημα της διαχρονίας διαπερνά όλες τις διατάξεις του σχεδίου.

2. Υπό την τριπλή αυτή έννοια - δηλαδή ως στοιχείο διαμόρφωσης της ιστορικής μνήμης και των συλλογικών ταυτοτήτων, ως συνιστώσα του ευ ζην κάθε πολίτη, ως διαχρονικός παράγοντας εμπλουτισμού της ζωής του ανθρώπου - η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί αγαθό την εξασφάλιση και την προστασία του οποίου δεν μπορούμε να εμπιστευθούμε κατά κύριο λόγο στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Για την εξασφάλιση και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς καίρια είναι η ευθύνη της Πολιτείας. Αλλά η ευθύνη της Πολιτείας δεν αναιρεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ατόμων – πράγμα που απορρέει και από την αναθεωρημένη διατύπωση της παραγράφου 1 του άρθρου 24 του Συντάγματος. Υπό την έννοια αυτή, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας, αλλά και ευθύνη και δικαίωμα του καθενός.

IV. Ο εμπλουτισμός της προστασίας

Με τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου κατοχυρώνεται η διεύρυνση και ο εμπλουτισμός της έννοιας της προστασίας. Η προστασία που παρέχουν οι ρυθμίσεις του δεν ταυτίζεται με την παραδοσιακή λειτουργία των περιορισμών και της διατήρησης, αλλά ενσωματώνει και νέες λειτουργίες που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες συνθήκες. Έτσι στην προστασία περιλαμβάνεται μια μεγάλη ποικιλία ενεργειών από την αποκάλυψη μέχρι τη συντήρηση των μνημείων και από την ευαισθητοποίηση του κοινού ως προς τα μνημεία μέχρι τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτά και τη λεγόμενη ολοκληρωμένη προστασία και χρήση τους. Η αξία καθεμιάς από αυτές τις ενέργειες είναι μεγάλη. Αξίζει όμως να σημειωθεί η ιδιαίτερη σημασία ορισμένων καινοτόμων μορφών προστασίας, όπως η καταγραφή και η τεκμηρίωση, για τις οποίες το σχέδιο νόμου μεριμνά με τη θεσμοθέτηση του Εθνικού Αρχείου Μνημείων, ή η ένταξη στη σύγχρονη κοινωνική ζωή, η οποία εξασφαλίζεται λ.χ., με τη μέριμνα για τη χρήση των μνημείων, την ανάδειξη της ενεργητικής πολιτικής των μουσείων κ.λπ..

V. Η συμπληρωματικότητα των καθηκόντων της πολιτείας και των πολιτών

1. Η Πολιτεία αναγνωρίζεται από το σχέδιο νόμου ως ο βασικός παράγοντας προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως άλλωστε επιτάσσει το άρθρο 24 του Συντάγματος. Η Πολιτεία επωμίζεται την πρωταρχική ευθύνη για την αποτελεσματική άσκηση της προστασίας. Η ευθύνη αυτή εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους. Είτε ευθέως όταν π.χ. προβλέπεται ότι, με εξαίρεση τα εισαχθέντα υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα προγενέστερα του 1453 μνημεία ανήκουν στο Δημόσιο ή ότι το τελευταίο αναλαμβάνει τη συντήρηση μνημείων που ανήκουν σε ιδιώτες αν αυτοί δεν τα συντηρούν ικανοποιητικά. Είτε έμμεσα όταν η Πολιτεία ασκεί τον ελεγκτικό ρόλο θέτοντας υπό την εποπτεία τη δραστηριότητα των αρχαιοπωλών ή τη λειτουργία όλων των μουσείων.

2. Υπό ανάλογο πρίσμα πρέπει να θεωρηθεί η αποστολή φορέων όπως, οι Ο.Τ.Α. τα άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, τα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, τα ιδρύματα σωματεία, ενώσεις προσώπων, αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες που επιδιώκουν πολιτιστικούς σκοπούς: λόγω της ειδικής θέσης τους στο θεσμικό σύστημα

της χώρας ή στην κοινωνία των πολιτών, οι υποχρεώσεις τους ως προς την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι αυξημένες.

3. Μία από τις βασικές συνιστώσες μιας ευνομούμενης πολιτείας είναι η ασφάλεια δικαίου: ο πολίτης πρέπει να γνωρίζει κατά το δυνατόν το εύρος και το είδος των παρεμβάσεων της Διοίκησης, ακόμη και αν αυτές αποσκοπούν στην προστασία των μνημείων. Στις σημαντικές καινοτομίες του σχεδίου νόμου περιλαμβάνονται ο περιορισμός της διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης, η διαγραφή όσο γίνεται ακριβέστερων προϋποθέσεων για τις διάφορες περιοριστικές ενέργειες της (αδειοδοτήσεις κ.λπ.), καθώς και η θέσπιση διαδικασιών γνωστοποίησης των ενεργειών αυτών και ακρόασης των θιγόμενων πολιτών. Από το ίδιο πνεύμα διέπεται και ο κατά το δυνατόν προσδιορισμός συντόμων προθεσμιών μέσα στις οποίες οφείλει να δρα η Διοίκηση.

4. Η ανάγκη αποτελεσματικής προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς επιβάλλει την ουσιαστική συμβολή των πολιτών. Για τούτο ενθαρρύνει τους πολίτες να συμβάλλουν αποφασιστικά στην επίτευξη αυτού του σκοπού. Η ενθάρρυνση επιχειρείται με διάφορες ρυθμίσεις με τις οποίες καθιερώνεται είτε η επιβράβευση των πολιτών (αμοιβή για εύρεση αρχαίων, κίνητρα) είτε η αποζημίωσή τους για δαπάνες που υφίστανται από εργασίες στα ακίνητά τους κ.λπ..

5. Με τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου αφ' ενός ενθαρρύνεται η ενεργητική συμμετοχή των πολιτών και αφ' ετέρου καθιερώνονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις που τους καθιστούν υπεύθυνους για τη διατήρηση και ανάδειξη των πολιτιστικών αγαθών. Δημιουργείται λοιπόν ένα σύνθετο πλέγμα παροχών και καθηκόντων που διαμορφώνει το νέο ρόλο του πολίτη ως σημαντικού παράγοντα προστασίας.

VI. Ιδιοκτησία και κατοχή των μνημείων

1. Η αρχή που διατρέχει τις περί ιδιοκτησίας ρυθμίσεις του σχεδίου είναι ότι η ιδιοκτησία αλλά και τα άλλα συναφή δικαιώματα ως προς μνημεία ασκείται κατά τρόπο που να συνάδει με την προστασία τους. Υπό την έννοια αυτή, ως προς τη σχέση μεταξύ ιδιοκτησίας - κατοχής και περιορισμών το βασικό είναι να γίνει σαφές ότι μεταξύ «κυριότητας με περιορισμούς» και «κατοχής με αυξημένες εγγυήσεις» (π.χ. μεταβίβαση ή κληρονομία) δεν υπάρχει ουσιαστική διαφορά: άρα σημασία δεν έχουν οι γενικοί χαρακτηρισμοί, αλλά οι επί μέρους ρυθμίσεις. Στο πλαίσιο αυτό, οι κρίσιμες διαφορές ανάγονται στην περίοδο στην οποία ανήκει το μνημείο, δηλαδή αν είναι αρχαίο προγενέστερο του 1453 ή όχι, και στο χαρακτήρα του ως ακινήτου ή κινητού.

2. Σχετικό είναι και το ζήτημα των συλλογών. Εν όψει των σημερινών διεθνών συνθηκών ανάπτυξης της αρχαιολογικής έρευνας ενθαρρύνεται έναν μοντέλο συλλέκτη αρχαίων κινητών μνημείων που φροντίζει για την εισαγωγή στη χώρα αντικειμένων που είχαν εξαχθεί πριν από 50 τουλάχιστον χρόνια, ενώ αποκλείεται το μοντέλο του συλλέκτη που συναλλάσσεται με λαθρανασκαφείς και αρχαιοκάπηλους, όπως είναι δυνατόν να συμβαίνει στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας.

VII. Η ρύθμιση της διακίνησης των πολιτιστικών αγαθών

1. Τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς εντάσσονται - και μάλιστα όσο περνά ο καιρός και πιο ενεργά - στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Η αγορά των πολιτι-

στικών αγαθών αναπτύσσεται ραγδαία. Η αγορά αυτή αποτελεί χώρο ανταλλαγής αγαθών που λόγω του πολιτιστικού τους χαρακτήρα οφείλουν να έχουν ιδιαίτερη αντιμετώπιση. Συνεπώς η ευρυμμία της λειτουργίας της συνίσταται στην τήρηση αρχών και κανόνων που σέβονται όχι μόνο την οικονομική ελευθερία των πολιτών αλλά και, και μάλιστα κυρίως, την ανάγκη προστασίας των μνημείων.

2. Εφόσον μία από τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις της προστασίας των μνημείων είναι η γνώση της κατάστασης στην οποία βρίσκονται, η μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητάς τους πρέπει να γνωστοποιείται στις αρμόδιες υπηρεσίες. Η ιδιομορφία των πολιτιστικών αγαθών επηρεάζει και το καθεστώς των επαγγελματιών που κατέχουν ιδιαίτερα ευαίσθητη θέση ως προς τη διακίνησή τους: οι τελευταίοι πρέπει να πληρούν ορισμένους σαφείς όρους προκειμένου να μπορούν να εγγυηθούν, και αυτοί με τη σειρά τους, την προστασία των μνημείων. Συγχρόνως όμως η εμπειρία τους καθιστά αναγκαίο να έχουν και ορισμένα πλεονεκτήματα. Επίσης σημαντικό είναι ο ρόλος παραγόντων όπως τα μουσεία, ιδιωτικά ή δημόσια, και οι συλλέκτες κατά τη διακίνηση μνημείων: προκειμένου να διασφαλισθεί πιο ικανοποιητικά η προστασία των αγαθών προβλέπεται η προνομιακή συμμετοχή τους σε διαδικασίες μεταβίβασης πολιτιστικών αγαθών.

3. Η Πολιτεία κατέχει κεντρική θέση σε όλες αυτές τις διαδικασίες. Αφ' ενός μεν ασκεί εποπτικές αρμοδιότητες. Αφ' ετέρου υπό ορισμένες προϋποθέσεις το Δημόσιο έχει προνομιακή θέση έναντι των ιδιωτών ως προς την απόκτηση μνημείων.

4. Η παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών αποτελεί μία από τις πτυχές της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς που απασχολούν ιδιαίτερα τη διεθνή κοινότητα, και αυτή καθεαυτήν αλλά και γιατί συνδέεται με άλλα παθολογικά φαινόμενα, όπως παράνομες ανασκαφές, και εξαγωγές, καθώς και κλοπές. Για τη χώρα μας, χώρα «εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών», το πρόβλημα αυτό έχει καίρια σημασία. Προκειμένου να αντιμετωπισθεί, συστηματοποιείται και γενικεύεται η υποχρέωση δήλωσης της προέλευσης των μνημείων. Παράλληλα προκειμένου να καταπολεμηθεί η παράνομη διακίνηση αγαθών και εκτός της χώρας εισάγονται ρυθμίσεις, όπως η απαγόρευση στα μουσεία, στους συλλέκτες, στους αρχαιοπώλες και τους εμπόρους έργων τέχνης να αποκτούν πολιτιστικά αγαθά που πιθανολογείται ότι αποτελούν προϊόν κλοπής ή λαθρανασκαφής ή ότι αποκτήθηκαν ή εξήχθησαν κατά παράβαση της νομοθεσίας της χώρας προέλευσής τους· επίσης εμπλουτίζεται το σχετικό ποινικό οπλοστάσιο σε συμμόρφωση και με τους κανόνες του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου.

VIII. Η ένταξη των μνημείων στον χώρο

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς συνδέεται αναπόσπαστα με την έννοια του χώρου. Για το λόγο αυτόν αποτελεί θεμελιώδη επιλογή του σχεδίου η διαμόρφωση, με συστηματικό τρόπο, ενός ολοκληρωμένου πλαισίου προστασίας και ανάδειξης των πολιτιστικών αγαθών σε χωρικό επίπεδο. Έτσι κατ' αρχήν προβλέπεται ότι στην έννοια του ακινήτου μνημείου περιλαμβάνεται και το άμεσο περιβάλλον τους. Κυρίως όμως αρθρώνονται με πληρότητα και εσωτερική συνοχή οι βασικές κατηγορίες των χωρικών ενότητων τις οποίες αποτελούν οι αρχαιολογικοί χώροι και οι ιστορικοί τόποι. Οι ζώ-

νες προστασίας συμπληρώνουν το σχετικό πλαίσιο δεδομένου ότι επιδιώκουν να διασφαλίσουν επαρκείς εγγυήσεις για την ανάδειξη και προστασία των εν λόγω κατηγοριών.

2. Βασική καινοτομία των ρυθμίσεων του σχεδίου νόμου είναι η γενίκευση και η συστηματοποίηση της οριοθέτησης των προστατευόμενων χωρικών συνόλων. Με τον τρόπο αυτόν ικανοποιούνται η αξίωση βεβαιότητας των πολιτών αλλά και οι απαιτήσεις μιας σύγχρονης πολιτείας, που θεωρεί την προστασία των χωρικών συνόλων στιγμή του ευρύτερου χωροταξικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόβλεψη της προσωρινής οριοθέτησης των αρχαιολογικών χώρων και των ιστορικών τόπων στο πλαίσιο γενικών πολεοδομικών σχεδίων, με την οποία επιδιώκεται η αποτροπή καταστρεπτικών επεμβάσεων που μπορεί να οφείλονται σε αδυναμία ταχείας προώθησης της οριστικής οριοθέτησης.

3. Επειδή τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς παρέχουν πληρέστερες πληροφορίες όταν παραμένουν στο χώρο στον οποίο ευρίσκονται, λαμβάνεται ιδιαίτερη πρόνοια για την επιτόπου (in situ) διατήρησή τους.

IX. Η διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών στα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς

1. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η έννοια της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς έχει επανοριοθετηθεί ενσωματώνοντας σύγχρονες αντιλήψεις. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται και η ευαισθητοποίηση, η εκπαίδευση και η ψυχαγωγία των πολιτών μέσα από τη γνωριμία με τα πολιτιστικά αγαθά της χώρας. Για τον σκοπό αυτόν, έχουν ενταχθεί στο σχέδιο νόμου ρυθμίσεις που αποβλέπουν στη διευκόλυνση της επικοινωνίας του πολίτη με τα στοιχεία που συνθέτουν την πολιτιστική κληρονομιά. Έτσι, διασφαλίζεται και το δικαίωμα του πολίτη για πρόσβαση στα πολιτιστικά αγαθά με όρους ισότητας και υπό τους εντελώς αναγκαίους περιορισμούς ως προς τη φύλαξη και τη συντήρησή τους.

2. Κεντρική θέση στο πλαίσιο αυτό κατέχουν τα μουσεία που αποτελούν τον βασικότερο παράγοντα προβολής των πολιτιστικών αγαθών. Τα μουσεία είναι οργανισμοί που επιτελούν μια πολύπλευρη αποστολή, αλλά έχουν πάντως ως βασική μέριμνα να καταστήσουν τις συλλογές τους προσίτες στο κοινό. Η πλήρωση των σχετικών επιστημονικών αλλά και κανονιστικών προδιαγραφών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αναγνώριση ενός οργανισμού ως μουσείου.

3. Οι πολίτες έχουν επίσης τη δυνατότητα να επισκεφθούν όχι μόνο ιστορικούς τόπους και αρχαιολογικούς χώρους αλλά και, υπό όρους, χώρους όπου φυλάσσονται ιδιωτικές συλλογές, δεδομένου ότι η κατοχή στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς από τους ιδιώτες δεν πρέπει να παρακωλύει τη γνωριμία των πολιτών με αυτά.

X. Η οργάνωση και η προαγωγή της έρευνας

1. Τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν πηγές αλλά και αντικείμενα γνώσης και έρευνας, δύο βασικών εκδηλώσεων της προστασίας *latu sensu*, αλλά και ουσιώδεις προϋποθέσεις των άλλων εκδηλώσεων της. Υπό την έννοια αυτή η ελευθερία της έρευνας προστατεύεται όχι μόνο αυτοτελώς, αλλά και στο βαθμό που αποτελεί προϋπόθεση της πιο αποτελεσματικής προστασίας της.

2. Από την άλλη, οι ιδιομορφίες των μνημείων επιβάλλουν την τήρηση ορισμένων κανόνων ως προς την πρόσβαση των επιστημόνων σε αυτά. Έτσι, όσον αφορά τις ανασκαφές, εισάγονται διαδικασίες διαφάνειας, που εγγυώνται αφ' ενός μεν την επί ίσοις όροις δυνατότητα των ενδιαφερόμενων φορέων να μελετήσουν τα μνημεία, αφ' ετέρου την ποιότητα και την ολοκλήρωση των σχετικών εργασιών. Λόγω της ιδιαιτερότητας του αντικείμενου των ανασκαφών, ειδικές ρυθμίσεις προβλέπονται για τις αλλοδαπές αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα.

3. Η πραγματοποίηση μεγάλων δημόσιων έργων σε όλη την ελληνική επικράτεια στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής έχει οδηγήσει στη διενέργεια εκτεταμένων σωστικών ανασκαφών για την προστασία των μνημείων που αποκαλύπτονται. Το νομοσχέδιο στοχεύει σε ρυθμίσεις που διασφαλίζουν την επαρκή προστασία των μνημείων στο πλαίσιο των εργασιών αυτών παράλληλα με την απρόσκοπτη ολοκλήρωση των έργων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

4. Η διενέργεια των διαφόρων ερευνητικών ή άλλων εργασιών προστασίας δεν αφορά όμως μόνο τους ίδιους τους επιστήμονες που έχουν την ευθύνη τους. Αφορά και το κοινωνικό σύνολο. Έτσι επιβάλλονται ορισμένες υποχρεώσεις στους διευθύνοντες των ανασκαφών αλλά και τους υπευθύνους άλλων εργασιών. Τα ευρήματά τους πρέπει να γνωστοποιούνται σε τακτά διαστήματα στην Υπηρεσία, η οποία, υπό προϋποθέσεις, οφείλει να διευκολύνει την πρόσβαση άλλων επιστημόνων σε αυτά. Επιβάλλεται δε σε τακτά χρονικά διαστήματα η δημοσίευσή τους υπό διάφορες μορφές προκειμένου να γίνει κοινωνικός τους η επιστημονική κοινότητα.

5. Την ελευθερία της έρευνας εγγυάται επίσης η υποχρέωση της Υπηρεσίας να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες ούτως ώστε οι μελετητές να έχουν πρόσβαση στα ευρήματα και το υλικό τεκμηρίωσης που έχει στη διάθεσή της.

6. Η προαγωγή της έρευνας εξασφαλίζεται και μέσω ενδιάμεσων φορέων όπως τα μουσεία, τα οποία, πέρα από το ερευνητικό έργο τους, οφείλουν να διευκολύνουν την πρόσβαση των ερευνητών στις συλλογές τους.

XIII. Η διεύρυνση των ανταλλαγών με ξένες χώρες

Η πολιτιστική κληρονομιά της χώρας μας συντίθεται από συνεισφορές πολλών λαών, κοινοτήτων, ατόμων και έχει δεχθεί ποικίλες επιρροές. Από την άλλη, η χώρα μας υπήρξε κοιτίδα πολιτισμών με οικουμενική ακτινοβολία. Για τους λόγους αυτούς, η γνωριμία των πληθυσμών ξένων χωρών με τα μνημεία μας αλλά και η γνωριμία της ελληνικής κοινωνίας με ξένους πολιτισμούς αποτελεί υποχρέωση της χώρας μας απέναντι στην διεθνή κοινότητα. Σε μια εποχή μάλιστα όπου οι σχέσεις μεταξύ των χωρών υφαινόνται αλλά και δοκιμάζονται κατεξοχήν στο πεδίο του πολιτισμού η υποχρέωση αυτή αποτελεί και πλεονέκτημα της χώρας μας. Αλλά και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αυτή καθεαυτή απαιτεί την καλλιέργεια της επαφής του παγκόσμιου κοινού με αυτήν. Έτσι προβλέπεται ο δανεισμός και η προσωρινή εξαγωγή μνημείων για εκθεσιακούς, παιδαγωγικούς και ερευνητικούς σκοπούς. Από το ίδιο πνεύμα διέπεται και ο θεσμός της ανταλλαγής μνημείων και αντικειμένων μουσειακών συλλογών, ο οποίος υπό το ισχύον καθεστώς δεν είχε αξιοποιηθεί.

E. Κωδικοποίηση των βασικών επιλογών του σχεδίου νόμου

Αν θέλαμε να κωδικοποιήσουμε τις βασικές επιλογές του σχεδίου νόμου στο πνεύμα των παραπάνω αρχών, θα μπορούσαμε να σημειώσουμε τα εξής:

1. Το πεδίο εφαρμογής του νόμου καλύπτει όλα τα πολιτιστικά αγαθά από τους αρχαιότερους χρόνους έως σήμερα. Άρα δεν υπάρχει απώτατο όριο. Το απώτατο όριο το καθορίζει κάθε φορά η επιστήμη. Τα όρια στο παρελθόν μετατίθενται συνεχώς, όλο και βαθύτερα. Η δε προστασία εκτείνεται μέχρι και το σήμερα.

Μία δεύτερη, και μάλιστα καινοτόμα, επιλογή είναι η ρητή υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής του νόμου όχι μόνο των ενσώματων, των εμπράγματων, αλλά και των άυλων πολιτιστικών αγαθών. Ο προφορικός πολιτισμός, η προφορική ιστορία, οι παραδόσεις, τα λαϊκά δρώμενα έχουν την ίδια προστασία με τα υλικά πολιτιστικά αγαθά.

Τέλος, πρέπει επίσης να τονιστεί ότι στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, εντάσσονται και τα εντός ελληνικής επικρατείας στοιχεία άλλων πολιτισμών που έχουν σημασία για την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά και τα οποία έχουμε υποχρέωση από το διεθνές δίκαιο να σεβόμαστε, να προστατεύουμε και να αναδεικνύουμε, όπως ακριβώς και τα στοιχεία της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

2. Το πιο σημαντικό βέβαια στοιχείο, το κρισιμότερο στοιχείο του νόμου, η μήτρα όλων των υπολοίπων ρυθμίσεων, είναι η περιοδολόγηση της προστασίας. Κατ' αρχάς, ο νόμος χαρακτηρίζει ως μνημεία όλα τα πολιτιστικά αγαθά, με πολλές επί μέρους διακρίσεις από τις οποίες οι σημαντικότερες είναι οι διακρίσεις των μνημείων αφ' ενός μεν σε αρχαία και νεότερα, αφ' ετέρου δε σε κίνητα και ακίνητα:

I. α) Αρχαία μνημεία είναι αυτά που χρονολογούνται από τα απώτατα χρόνια έως και το 1830.

β) Νεότερα μνημεία είναι αυτά που χρονολογούνται από το 1830 έως σήμερα.

II. Με βάση λοιπόν αυτήν την τυπολογία των μνημείων σε αρχαία και νεότερα, προβλέπονται οι εξής ειδικότερες κατηγορίες ακινήτων και κινήτων:

α) Τα ακίνητα αρχαία μνημεία προστατεύονται όλα εκ του νόμου εφόσον χρονολογούνται μέχρι και το 1830. Τα νεότερα ακίνητα μνημεία που ανάγονται στην περίοδο από το 1830 έως και πριν τα εκάστοτε εκατό τελευταία χρόνια, προστατεύονται ως μνημεία εφόσον χαρακτηρίζονται ως τέτοια, λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, θρησκευτικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους. Ούτως ή άλλως κάθε επέμβαση σε ακίνητα αυτής της ηλικίας προϋποθέτει προηγουμένως άδεια του Υπουργείου Πολιτισμού. Τα ακίνητα μνημεία που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών, χαρακτηρίζονται ως μνημεία λόγω της ιδιαίτερης - και όχι της απλής - αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, θρησκευτικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

Άρα δεν υπάρχει άλλο *terminus*: Μέχρι το 1830 τα ακίνητα μνημεία είναι «αρχαία» συμπεριλαμβανομένων όλων των ακινήτων βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων. Στα δε νεότερα μνημεία η διάκριση γίνεται μεταξύ αφ' ενός μεν αυτών που ανάγονται στην περίοδο από το 1830 έως πριν τα εκατό τελευταία έτη και χαρακτηρί-

ζονται ως μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού λόγω της σημασίας τους, αφ' ετέρου δε αυτών που ανάγονται στην περίοδο των τελευταίων εκατό ετών έως σήμερα, οπότε ο χαρακτηρισμός απαιτείται να θεμελιώνεται στην ιδιαίτερη σημασία τους.

β) Ως προς τα κινητά: Όσα χρονολογούνται έως και το 1453 είναι όλα αρχαία μνημεία εκ του νόμου. Τα μεταγενέστερα του 1453 έως και το 1830, δηλαδή τα μεταβυζαντινά, είναι εκ του νόμου μνημεία που προστατεύονται, χωρίς να απαιτείται χαρακτηρισμός, εφόσον αποτελούν ευρήματα ανασκαφών, εφόσον αποσπάστηκαν από ακίνητα μνημεία και εφόσον είναι εικόνες ή θρησκευτικά λειτουργικά αντικείμενα. Τα μνημεία που υπάγονται σε αυτές τις τρεις κατηγορίες μεταβυζαντινών κινητών είναι εκ του νόμου προστατευόμενα χωρίς να απαιτείται διοικητική πράξη χαρακτηρισμού.

Τα υπόλοιπα μεταβυζαντινά κινητά της περιόδου 1453-1830 πρέπει να χαρακτηριστούν ως μνημεία με την έκδοση σχετικής διοικητικής πράξης. Όσα συνεπώς δεν είναι ευρήματα ανασκαφών, όσα δεν έχουν αποσπαστεί από ακίνητα μνημεία και όσα δεν είναι εικόνες ή λειτουργικά αντικείμενα, πρέπει να χαρακτηριστούν ως τέτοια εφόσον αυτό είναι αναγκαίο λόγω της ιστορικής τους σημασίας.

Ίδια είναι η μεταχείριση και ως προς τα νεότερα κινητά μνημεία που ανάγονται στην περίοδο από το 1830 έως και πριν τα τελευταία εκάστοτε εκατό χρόνια. Πρέπει να χαρακτηρίζονται ως μνημεία λόγω της σημασίας τους οπότε και εμπίπτουν στο πεδίο προστασίας του νόμου. Τα νεότερα που ανάγονται στην περίοδο των τελευταίων εκατό χρόνων έως σήμερα μπορούν να χαρακτηρίζονται επίσης ως μνημεία και να προστατεύονται, αλλά στην περίπτωση αυτήν δεν αρκεί η συνήθης σημασία, απαιτείται να έχουν ιδιαίτερη σημασία. Απαιτείται συνεπώς και ιδιαίτερη και πιο αναλυτική αιτιολογία της σχετικής διοικητικής πράξης.

Το νομοσχέδιο προβλέπει ότι τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση της εισήγησης της Υπηρεσίας, άρα και πριν εκδοθεί η τελική πράξη. Προβλέπει δε επίσης την κατ' εξαίρεση δυνατότητα χαρακτηρισμού κατά κατηγορίες: Δεν χρειάζεται να είναι ο χαρακτηρισμός ατομικός για κάθε κινητό μνημείο, αλλά μπορεί να περιληφθούν στην προστασία ολόκληρες κατηγορίες μνημείων με μία πράξη κανονιστικού χαρακτήρα.

3. Το δεύτερο μεγάλο ζήτημα είναι η σχέση μεταξύ ιδιοκτησίας - κατοχής και περιορισμών. Και εδώ οι κανόνες είναι διαφορετικοί για τα ακίνητα και διαφορετικοί για τα κινητά μνημεία:

α) Τα ακίνητα αρχαία, που χρονολογούνται έως και το 1453, καθώς και όσα μεταγενέστερα ανακαλύπτονται κατά την εκτέλεση ανασκαφών, ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, είναι αντικείμενα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησιμοποίησης. Εξαίρεση προβλέπεται για το δικαίωμα κυριότητας που αναγνωρίζεται στα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα ή άλλες ενώσεις προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα.

β) Στα μεταβυζαντινά και νεότερα ακίνητα μνημεία είναι δυνατόν να έχουμε κυριότητα ή άλλα εμπράγματα δικαιώματα ιδιωτών υπό αυστηρούς περιορισμούς και πάντοτε υπό το διαρκή και αυστηρό έλεγχο των υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού.

γ) Τα κινητά, εφόσον είναι αρχαία μνημεία και χρονολογούνται έως το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυ-

ριότητα, είναι πράγματα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησιμοποίησης. Εισάγεται όμως η εξής απόκλιση στο σημείο αυτό: Η κυριότητα κινητών αρχαίων που εισάγονται και χρονολογούνται έως το 1453 αναγνωρίζεται και διατηρείται υπό δύο πολύ αυστηρές προϋποθέσεις: εφόσον αυτά δεν έχουν εξαχθεί από τη χώρα την τελευταία 50ετία πριν την εισαγωγή τους και εφόσον δεν είναι προϊόντα κλοπής ή λαθρανασκαφής. Αναγνωρίζεται επίσης η κυριότητα κινητών αρχαίων της ίδιας περιόδου στα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα και σε άλλες ενώσεις προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα. Η κατοχή ή η κυριότητα όλων των κινητών αυτής της περιόδου είναι δυνατόν να μεταβιβαστεί εν ζωή ή αιτία θανάτου υπό αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις και εφόσον το πρόσωπο προς το οποίο πρόκειται να γίνει η μεταβίβαση αναγνωριστεί ως κάτοχος.

δ) Με τα αρχαία κινητά μνημεία εξομοιώνονται όλα τα μεταβυζαντινά κινητά που είναι προϊόντα ανασκαφής, ή έχουν αποσπασθεί από ακίνητα μνημεία ή είναι εικόνες ή λειτουργικά σκεύη και θεωρούνται εκ του νόμου προστατευόμενα μνημεία. Προστατευόμενα μνημεία είναι και όλα τα μεταβυζαντινά εκτός των παραπάνω, καθώς και νεότερα κινητά μνημεία που έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοια ατομικά ή κατά κατηγορίες. Στις περιπτώσεις όμως αυτές μπορούν να ανήκουν σε ιδιώτες και επιτρέπεται η μεταβίβασή τους υπό αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις και υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Πολιτισμού.

4. Αντίστοιχες και πολύ πιο αυστηρές διατάξεις υπάρχουν για τις ιδιότητες του συλλέκτη, του αρχαιοπώλη και του εμπόρου νεότερων μνημείων.

5. Στο πνεύμα του ν. 2557/1997 εισάγεται με το σχέδιο νόμου ένα πλέγμα διατάξεων για τα μουσεία με στόχο την ποιοτική τους ανάπτυξη, την εκπλήρωση του κοινωνικού τους ρόλου και την ενίσχυση της προστασίας των συλλογών τους.

6. Το νομοσχέδιο προβλέπει επίσης ότι υπό προϋποθέσεις είναι δυνατή για λόγους πολιτιστικών ανταλλαγών η προσωρινή εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών και ο δανεισμός ή η ανταλλαγή μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο.

7. Το νομοσχέδιο προβλέπει τη σύσταση και την οργάνωση του Εθνικού Αρχείου Μνημείων με σκοπό την καταγραφή και την τεκμηρίωση των μνημείων.

8. Επίσης εγκαθιδρύει δε μία εξαιρετικά αναλυτική διαδικασία χαρακτηρισμού μνημείων, η οποία σέβεται την ανάγκη προστασίας των πολιτιστικών αγαθών, αλλά και τον πολίτη ο οποίος γνωρίζει πλέον με ακρίβεια ποια είναι η διαδικασία χαρακτηρισμού. Η εισήγηση κοινοποιείται στον ίδιο τον ενδιαφερόμενο, ο οποίος μπορεί να υποβάλλει αντιρρήσεις εντός τακτής προθεσμίας, καθώς και σε άλλες εμπλεκόμενες αρχές, ο δε αποχαρακτηρισμός δεν είναι δυνατός για διαφορετική εκτίμηση των στοιχείων στα οποία στηρίζεται.

Επιπλέον το νομοσχέδιο:

9. Κωδικοποιεί και κάνει αυστηρότερες τις προϋποθέσεις δήλωσης και υπόδειξης ακινήτων και κινητών αρχαίων και προβλέπει τις περιπτώσεις αμοιβής.

10. Επιβάλλει συγκεκριμένους κανόνες διατήρησης των ακινήτων αρχαίων, απαγορεύει κάθε επέμβαση στα ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους χωρίς άδεια της Υπηρεσίας και προβλέπει ειδική διαδικασία για την άρση των ετοιμορροπιών των μεταγενέστερων του 1453 ακινήτων μνημείων.

11. Απαγορεύει τις λατομικές ή μεταλλευτικές δραστηριότητες που θίγουν άμεσα ή έμμεσα τα μνημεία, κα-

θώς και κάθε παραγωγική ή εμπορική δραστηριότητα πλησίον μνημείου χωρίς άδεια.

12. Κωδικοποιεί τις διατάξεις για την απαλλοτρίωση και την αποζημίωση λόγω στέρησης ή περιορισμού χρήσης μνημείου.

13. Το σχέδιο κατηγοριοποιεί με πολύ μεγάλη σαφήνεια τις κρίσιμες έννοιες που ταλαιπωρούν και τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και τους πολίτες, δηλαδή την έννοια του ακινήτου μνημείου και του περιβάλλοντος χώρου και την έννοια του αρχαιολογικού χώρου. Προβλέπει επίσης, ότι μέσα σε τακτό χρόνο πρέπει να γίνει η οριστική οριοθέτηση των αρχαιολογικών χώρων σε όλη την Επικράτεια για να υπάρξει ο οριστικός -πλην νέων ανακαλύψεων- αρχαιολογικός χάρτης της χώρας. Προβλέπεται επίσης στο πλαίσιο της διαδικασίας σύνταξης του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή του Σχεδίου Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης η προσωρινή οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων με πράξη της Υπηρεσίας, η οποία και ισχύει έως ότου γίνει η οριστική οριοθέτηση του αρχαιολογικού χώρου. Οι ιστορικοί τόποι αντιμετωπίζονται όπως και οι αρχαιολογικοί χώροι. Γύρω από τα μνημεία και μέσα στους χώρους και τους τόπους εγκαθιδρύονται Ζώνες Προστασίας (Α' αδόμητη και Β' όπου επιτρέπεται δόμηση υπό όρους). Οι Ζώνες Προστασίας περιβάλλουν ένα μνημείο πέραν του στενού περιβάλλοντος χώρου του.

14. Το νομοσχέδιο περιλαμβάνει αναλυτικές διατάξεις για τις ανασκαφές συστηματικές και σωστικές για τη διεύθυνση των ανασκαφών, για τις ανασκαφές των πανεπιστημίων και των ξένων ιδρυμάτων και για τη δημοσίευση των ανασκαφών σε σύντομα χρονικά διαστήματα.

15. Το νομοσχέδιο περιλαμβάνει κίνητρα για τους κυρίους μνημείων των οποίων η οικονομική αξία μειώνεται, διατηρεί την διάκριση των συλλογικών οργάνων σε τοπικά συμβούλια, Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων, μειώνοντας ελαφρώς τον αριθμό των μελών ώστε τα όργανα να είναι πιο λειτουργικά και αναθέτοντας σημαντικές αρμοδιότητες στα τοπικά συμβούλια ώστε ο ρόλος των κεντρικών συμβουλίων να είναι πραγματικά κεντρικός, εθνικού δηλαδή επιπέδου. Προβλέπει επίσης τη συγκρότηση Συμβουλίου Μουσείων στο πνεύμα και αντίστοιχων πρόσφατων νομοθετικών ρυθμίσεων του ν. 2557/1997, με αρμοδιότητες που σχετίζονται με τη χάραξη μουσειακής πολιτικής αλλά και την εφαρμογή των διατάξεων περί μουσείων.

16. Το νομοσχέδιο ολοκληρώνεται με ένα αναλυτικό κεφάλαιο ειδικών ποινικών διατάξεων οι οποίες προβλέπουν μια σειρά από ειδικά εγκλήματα για την κλοπή, την υπεξαίρεση, τη φθορά μνημείου, για την αποδοχή ή την διάθεση μνημείου που αποτελεί προϊόν εγκλήματος, για την παραβίαση της υποχρέωσης δήλωσης, για την παράνομη μεταβίβαση, την παράνομη ανασκαφή, την παράνομη εισαγωγή-εξαγωγή, την παράνομη επέμβαση ή εκτέλεση έργων σε μνημείο, την παράνομη μη επιστροφή πολιτιστικών αγαθών, την πλημμελή φύλαξη, διατήρηση ή συντήρηση μνημείου. Προβλέπει ακόμη ειδικές ποινικές ευθύνες για τα όργανα του κράτους και αρμοδιότητα του Εφετείου όταν τα εγκλήματα τελούνται σε βαθμό κακουργήματος.

Με τις προτεινόμενες ποινικές διατάξεις επιχειρείται η εξαντλητική και σε ένα ενιαίο νομοθέτημα κατάστρωση των μορφών αξιόποινης συμπεριφοράς που πλήττουν την πολιτιστική κληρονομιά, όπως αυτή προσδιορίζεται

με τις διατάξεις του σχεδίου αλλά και των διεθνών δεσμεύσεων της χώρας μας.

Στις μεταβατικές διατάξεις προβλέπεται με μία διάταξη τύπου «σεισάχθειας» ότι σε περίπτωση παράνομης κατοχής μνημείων εάν η δήλωσή του γίνει μέσα σε 18 μήνες από τη δημοσίευση σχετικής υπουργικής απόφασης, ο δράστης απαλλάσσεται από την ποινική δίωξη για μη έγκυρη δήλωση (όχι όμως και από την ευθύνη για τυχόν άλλες παράνομες πράξεις).

II. ΟΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 1

Καθορίζεται το αντικείμενο του σχεδίου νόμου στον χώρο και τον χρόνο, δηλαδή η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας από τους αρχαιότερους χρόνους μέχρι σήμερα (παρ.1). Το χωρικό πεδίο εφαρμογής του σχεδίου νόμου επεκτείνεται στα χωρικά ύδατα και σε περιοχές όπου η Ελλάδα ασκεί δικαιοδοσία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο (παρ.2). Επίσης εφόσον η Ελλάδα είναι χώρα «εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών», αναγνωρίζεται η αρμοδιότητα της Πολιτείας να μεριμνά, στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου, για την προστασία πολιτιστικών αγαθών που απομακρύνθηκαν στο παρελθόν από την ελληνική επικράτεια, καθώς και πολιτιστικών αγαθών που συνδέονται ιστορικά με την Ελλάδα (παρ.3).

Άρθρο 2

Ορίζονται οι βασικές έννοιες του σχεδίου νόμου. Διευκρινίζεται ότι το πολιτιστικό αγαθό είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την ανθρώπινη ύπαρξη (εδ.α). Ορίζεται ως μια από τις κεντρικές έννοιες του σχεδίου νόμου η έννοια του μνημείου ως θεματοφύλακα της μνήμης, η οποία περιλαμβάνει και κινητά και ακίνητα πολιτιστικά αγαθά (εδ.β). Και επειδή ο άνθρωπος κατ' αρχήν πάντοτε μπορεί να δημιουργεί σημαντικά έργα, δεν τίθεται χρονικός περιορισμός προς τα άνω ως προς τη δυνατότητα χαρακτηρισμού ενός τέτοιου έργου ως μνημείου (εδ.β, περ.ββ). Επίσης διευκρινίζεται ότι προστατεύονται ως χώροι, πέρα από τις εκτάσεις που περιέχουν σύνολο μνημείων, και εκτάσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία αδιάφορα αν περιλαμβάνουν ή όχι μνημεία (εδ.δ).

Άρθρο 3

Προσδιορίζεται το περιεχόμενο της έννοιας της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς ούτως ώστε να μπορούν να πραγματοποιηθούν οι σκοποί της έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί σε μια σύγχρονη πολιτεία.

Άρθρο 4

Με τη θεσμοθέτηση του Εθνικού Αρχείου Μνημείων επιδιώκεται η συστηματική καταγραφή όλων των μνημείων και η ευχερέστερη και πληρέστερη επιστημονική αξιοποίησή τους.

Άρθρο 5

Προβλέπεται, για πρώτη φορά, η ευθύνη του Κράτους για την αποτύπωση, καταγραφή και τεκμηρίωση άυλων πολιτιστικών αγαθών με ιδιαίτερη σημασία.

Άρθρο 6

Προσδιορίζονται οι κατηγορίες των ακινήτων μνημείων σύμφωνα με όσα ήδη σημειώθηκαν παραπάνω (παρ.1). Παρέχεται η δυνατότητα χαρακτηρισμού και των χρήσεων του μνημείου, καθώς και άλλων στοιχείων του μνημείου και του περιβάλλοντός του (παρ.2).

Ρυθμίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού και ειδικότερα προβλέπεται η δυνατότητα του κυρίου, του νομέα ή του κατόχου να υποβάλει τις αντιρρήσεις του και λαμβάνονται μέτρα προστασίας του ακινήτου κατά τη διάρκεια της όλης διαδικασίας (παρ.5, 6, 7 και 8). Ρυθμίζονται με αυστηρότητα οι όροι και η διαδικασία για την ανάκληση της απόφασης χαρακτηρισμού («του αποχαρακτηρισμού») μνημείου, που δεν επιτρέπεται για διαφορετική εκτίμηση των στοιχείων στα οποία στηρίζεται (παρ.9). Τίθενται όροι για την εκτέλεση σημαντικών εργασιών σε ακίνητα παλαιότερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών που δεν έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία (παρ.10).

Άρθρο 7

Τίθενται κανόνες ως προς την ιδιοκτησία των ακινήτων μνημείων, από τα οποία όσα χρονολογούνται έως το 1453, (αρχαία μνημεία προϊστορικής και κλασικής περιόδου), καθώς και μνημεία που ανακαλύπτονται κατά τις ανασκαφές ανεξαρτήτως χρονολόγησης, ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Δημόσιο, όσα δε είναι μεταγενέστερα του 1453 (αρχαία μνημεία βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου έως το 1830, καθώς και νεότερα ακίνητα μνημεία) είναι δυνατόν να ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, το δικαίωμα κυριότητας των οποίων ασκείται υπό τον έλεγχο των Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού υπό όρους και περιορισμούς που ορίζονται στις διατάξεις των επόμενων άρθρων και ιδίως των άρθρων 9, 10 και 11 του παρόντος σχεδίου.

Άρθρο 8

Ρυθμίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των προσώπων που ανακαλύπτουν και καθιστούν γνωστή στις αρμόδιες υπηρεσίες την ύπαρξη ακινήτων αρχαίων, και ειδικότερα ο τρόπος δήλωσής τους σε αυτές, το περιεχόμενο της δήλωσης αυτής (παρ.1) και η παροχή χρηματικής αμοιβής που συνιστά επιβράβευση των προσώπων που προβαίνουν στη δήλωση για τη συμβολή τους στη διάσωση των μνημείων (παρ.3, 4 και 5). Επίσης ορίζονται οι υποχρεώσεις της Πολιτείας (παρ.2).

Άρθρο 9

Ρυθμίζεται η διαδικασία που απαιτείται σχετικά με τη διατήρηση ακινήτου αρχαίου που ανακαλύπτεται σε δημόσιο ή ιδιωτικό κτήμα. Ειδικότερα τίθενται οι περιορισμοί που υποχρεούται να ανέχεται ο ιδιώτης ιδιοκτήτης του ακινήτου στο οποίο βρίσκεται το αρχαίο, για ορισμένο χρονικό διάστημα, ορίζονται οι προθεσμίες εντός των οποίων η Υπηρεσία οφείλει να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες και να λάβει τις σχετικές αποφάσεις σε κάθε περίπτωση, καθώς και τα δικαιώματα αποζημίωσης του ιδιοκτήτη του ακινήτου για τη στέρηση της κατά προορισμό χρήσης του.

Άρθρο 10

Τίθενται αυστηροί περιορισμοί για την επιχείρηση διαφόρων ενεργειών σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους, οι οποίοι κλιμακώνονται ανάλογα με τη βλαπτικότητα της ενέργειας (παρ.1-4). Ορίζεται ότι όπου απαιτείται άδεια, αυτή προηγείται όλων των άλλων αναγκαίων αδειών, αλλά παράλληλα επιβάλλονται σύντομες προθεσμίες στη Διοίκηση (παρ.5). Παρέχεται τέλος εξουσιοδότηση για τον καθορισμό ειδικών όρων δόμησης, χρήσεων μνημείων (παρ.6, 7).

Άρθρο 11

Ορίζονται οι υποχρεώσεις και περιορισμοί των κύριων, νομέων και κατόχων και δικαιούχων άλλων εμπράγματων δικαιωμάτων των ακινήτων αρχαίων και νεοτέρων μνημείων που σχετίζονται με τη διατήρηση και την ανάδειξή τους αλλά και την πρόσβαση ειδικών επιστημόνων σε αυτά (παρ.1,2,3). Για το σκοπό αυτόν θεσπίζεται υποχρέωση συνεχούς συνεργασίας με την Υπηρεσία για την αποτροπή κινδύνων που απειλούν τα μνημεία και για τη διενέργεια όλων των αναγκαίων εργασιών για τη συντήρησή τους. Σε ειδικές περιπτώσεις προβλέπεται η δυνατότητα ανάληψης των δαπανών που απαιτούνται για τα παραπάνω από το Δημόσιο (παρ.2).

Άρθρα 12-17

Με τις διατάξεις του τρίτου τμήματος επιδιώκεται να ληφθούν υπόψη οι πολλές και ποικίλες διατάξεις της χωροταξικής και, ιδίως, της πολεοδομικής νομοθεσίας όσον αφορά στην προστασία των αρχαιολογικών χώρων, των ιστορικών τόπων και των ζωνών προστασίας των ακινήτων μνημείων. Το τμήμα αυτό είναι εντελώς νέο, δεδομένου ότι η νομοθεσία αυτή έχει τεθεί κυρίως μετά τη μεταπολίτευση και ότι παρουσιάζεται έντονα η ανάγκη συντονισμού των δραστηριοτήτων των Υπουργείων Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Για λόγους ασφαλείας του δικαίου, επιβάλλεται ο σαφής χωρικός καθορισμός των εκτάσεων που τελούν υπό ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς: των αρχαιολογικών χώρων και των ιστορικών τόπων. Για το λόγο αυτόν προβλέπεται η οριοθέτηση των χώρων αυτών (άρθρα 12, 15 και 16). Ακολουθεί η αρχή της αναλογικότητας. Εντός αυτών επιτρέπονται μόνο, ύστερα από άδεια του Υπουργού, οι ενέργειες, οι εργασίες, οι επεμβάσεις και οι δραστηριότητες που δεν θίγουν *in concreto* το χώρο (άρθρο 12 παρ. 5). Περαιτέρω, επιτρέπεται να καθορισθούν εντός αυτών ζώνες προστασίας όπου θα ισχύει ειδικό καθεστώς, εξικνούμενο από το περιοριστικό ορισμένων εργασιών, δραστηριοτήτων κ.λπ. (Ζώνη Β΄) έως την πλήρη απαγόρευσή τους (Ζώνη Α΄) (άρθρα 13 και 14). Αλλά και γύρω από συγκεκριμένα μνημεία, εντός ή εκτός αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, είναι δυνατόν να καθορισθεί αντίστοιχη Ζώνη Προστασίας (Α΄ και Β΄, άρθρο 17). Δίνεται έτσι η ευχέρεια στη Διοίκηση να χρησιμοποιήσει ένα ευρύτατο φάσμα ρυθμίσεων, ανάλογα με το βαθμό προστασίας που επιδιώκει εν όψει των συγκεκριμένων κάθε φορά συνθηκών. Οι αρχαιολογικοί χώροι είναι δυνατόν να ευρίσκονται είτε εκτός σχεδίου πόλεως ή ορίων νομίμως υφιστάμενων οικισμών

(άρθρο 13), είτε εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφιστάμενου ενεργού οικισμού (άρθρο 14 παρ. 1). Ενδέχεται επίσης το σύνολο ενός οικισμού ή τμήμα του να αποτελεί αρχαιολογικό χώρο (οικιστικό σύνολο προγενέστερο του 1830 και μεταγενέστερο του 1453, άρθρα 14 παρ. 2 και 3), ο οικισμός δε αυτός (ή το τμήμα του) να είναι είτε ενεργός (κατοικημένος, ζων, άρθρο 14 παρ. 3) είτε μη ενεργός (εγκαταλειμμένος, νεκρός, όπως π.χ. ο Ανάβατος, τα Αυγώνυμα, άρθρο 14 παρ. 2). Ο ενεργός οικισμός που αποτελεί αρχαιολογικό χώρο πρέπει να εξακολουθήσει να ζει, χωρίς ωστόσο να αποβάλει το χαρακτήρα του. Για το λόγο αυτόν επιτρέπεται και η ανέγερση νέων κτισμάτων, εφόσον με τη μορφή που θα λάβουν και με τη χρήση που θα έχουν δεν θα αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του οικισμού, και εκείνες οι χρήσεις του. Για τον ίδιο λόγο, τη μη αλλοίωση δηλαδή του χαρακτήρα του οικισμού, συστατικό στοιχείο του οποίου είναι και η ατμόσφαιρα που αναδίδει, επιτρέπονται στο σύνολο αυτού οι δραστηριότητες και οι χρήσεις που τη νοθεύουν (άρθρο 14 παρ. 3 και 5).

Είναι δυνατόν με κανονιστικό διάταγμα να θεσπιστούν για κάθε συγκεκριμένο ενεργό οικισμό που αποτελεί αρχαιολογικό χώρο ή και για κατηγορίες αυτών ειδικές ρυθμίσεις (άρθρο 14 παρ. 6). Μέχρις ότου όμως εκδοθούν τέτοια διατάγματα, είναι πάντοτε δυνατόν να οριοθετηθεί μέσα σε αυτούς Ζώνη Β΄ (άρθρα 14 παρ.1 και 13 παρ. 2). Ο μη ενεργός οικισμός που αποτελεί αρχαιολογικό χώρο, ακριβώς επειδή είναι νεκρός, διατηρεί τη μορφή που είχε μέχρις ότου «εκπνεύσει». Είναι επομένως επιθυμητή τόσο η ενδεχόμενη αναβίωση του όσο και η διατήρηση της μορφής του, η οποία, σε αντίθεση με τη διαρκώς εξελισσόμενη μορφή του ενεργού οικισμού, έχει παραμείνει από ένα χρονικό σημείο και πέρα αμετάβλητη. Επιτρέπεται συνεπώς η αποκατάσταση των ερειπωμένων κτισμάτων εφόσον τεκμηριώνεται η αρχική τους μορφή και η εκκίνηση της διαδικασίας της αναβίωσής της, χωρίς όμως να επιτρέπεται η ανέγερση νέων κτισμάτων, διότι έτσι θα νοθευθεί η αυθεντικότητα του οικισμού (άρθρο 14 παρ. 3).

Άρθρο 18

Ρυθμίζεται η διαδικασία απαλλοτρίωσης ή απευθείας αγοράς από το Δημόσιο ακινήτων μέσα στα οποία υπάρχουν μνημεία. Για τις ανάγκες ανάδειξης και προστασίας των μνημείων προβλέπεται η δυνατότητα απαλλοτρίωσης ή απευθείας αγοράς και για τα παρακείμενα των μνημείων ακίνητα (παρ.1). Σύμφωνα με την αρχή της αναγκαιότητας, η λύση της απαλλοτρίωσης πρέπει να τεκμηριώνεται από την Υπηρεσία ως μόνη κατάλληλη για την προστασία του μνημείου (παρ.7). Θεσπίζονται επίσης περισσότεροι τρόποι αποζημίωσης, καθώς και καταβολής της χρηματικής αποζημίωσης (παρ.8, 9). Όλες οι παραπάνω διατάξεις λαμβάνουν υπόψη πρόσφατες τροποποιήσεις στις διατάξεις περί διαδικασίας απαλλοτρίωσης.

Άρθρο 19

Με το άρθρο 19 ρυθμίζονται τα θέματα αποζημίωσης των ιδιοκτητών ακινήτων οι οποίοι για λόγους προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, δεν μπορούν προσωρινά ή οριστικά να εκμεταλλευτούν το σύνολο ή μέρος της ιδιοκτησίας τους, κατά τον προορισμό της. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες προβλέπεται ως αποζη-

μίωση η μεταφορά του συντελεστή δόμησης, είναι αυτονόητο ότι το θέμα ρυθμίζεται από τον οικείο νόμο. Πρόκειται για περιπτώσεις επιβολής ουσιωδών περιορισμών στους όρους δόμησης. Δίνεται όμως η εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού, να ρυθμίσουν με π.δ. τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες η επιβολή περιορισμών στους όρους δόμησης, για τους οποίους σεν προβλέπεται η μεταφορά συντελεστή δόμησης είναι άξια αποζημίωσης γιατί είναι ουσιώδης. Η αποζημίωση αυτή δεν είναι χρηματική και οι πιο πάνω Υπουργοί εξουσιοδοτούνται να καθορίσουν επίσης το είδος της και τη διαδικασία καθορισμού της (παρ.9). Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις κατά τις οποίες οι χρήστες υφίστανται περιορισμό ή στέρηση της χρήσης ακινήτου κατά τον προορισμό του, καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας θα ποικίλλει ανάλογα με την έκθεση, την ένταση και τη χρονική διάρκεια του περιορισμού ή της στέρησης (παρ.2 έως 6). Επειδή όμως ο οποιοσδήποτε έκτασης, έντασης ή χρονικής διάρκειας περιορισμός ή στέρηση της χρήσης του ακινήτου δεν πρέπει να καταστεί επένδυση του ιδιοκτήτη του, με συνέπεια να εισπράξει αυτός υπό μορφή αποζημίωσης αξία μεγαλύτερη εκείνης του επιβαρυσμένου ακινήτου του, η Διοίκηση προβαίνει στην απαλλοτρίωσή του εάν το ποσό που έχει ήδη καταβληθεί ή προβλέπεται ότι θα καταβληθεί ως αποζημίωση προσεγγίζει και κατά μείζονα λόγο θα υπερβεί την αξία του (παρ. 7).

Άρθρο 20

Προσδιορίζονται τα μνημεία που περιλαμβάνονται στην κατηγορία των κινητών (παρ.1). Ορίζεται λεπτομερής διαδικασία χαρακτηρισμού μνημείων, η οποία εγγυάται την ενημέρωση του κυρίου ή του κατόχου αυτών και τη διατύπωση των αντιρρήσεών του και προβλέπεται η προστασία τους ήδη κατά τη διαδικασία χαρακτηρισμού (παρ.2-4). Κατ' εξαίρεση προβλέπεται διαδικασία χαρακτηρισμού ομάδων πολιτιστικών αγαθών ως μνημείων υπό περιοριστικούς όρους (παρ.6). Κατά παρέκκλιση των γενικών αρχών περί ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων ορίζονται η διαδικασία και οι προϋποθέσεις ειδικών περιπτώσεων αποχαρακτηρισμού μνημείων (παρ. 5-7).

Άρθρο 21

Ορίζονται οι κανόνες που διέπουν την ιδιοκτησία κινητών μνημείων, από τα οποία τα μεν αρχαία που χρονολογούνται έως το 1453, καθώς και τα ευρήματα ανασκαφών ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Δημόσιο και είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και εκτός συναλλαγής, όσα δε είναι μεταγενέστερα του 1453 (αρχαία που χρονολογούνται έως το 1830 πλην των ευρημάτων ανασκαφής και νεότερα κινητά μνημεία) είναι δυνατόν να ανήκουν και σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, το δικαίωμα κυριότητας των οποίων ασκείται υπό τους όρους και τους περιορισμούς που ορίζονται στις διατάξεις των επόμενων άρθρων (παρ.1, 2 και 4). Αναγνωρίζεται η κυριότητα αρχαίων κινητών μνημείων που χρονολογούνται έως το 1453 και εισάγονται στην Ελληνική Επικράτεια υπό τους αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις των άρθρων 33 παρ. 3 και 28 παρ. 5 και 7 (παρ. 3).

Άρθρο 22

Προκειμένου να αποφευχθεί η απώλεια του ελέγχου της Πολιτείας ως προς μνημεία ως προς τα οποία η ευαισθησία της Πολιτείας είναι μεγαλύτερη, προβλέπεται το ακατάσχετο αρχαίων μνημείων που χρονολογούνται έως και το 1453. Για τα δε μεταγενέστερα μνημεία προβλέπεται ειδική διαδικασία και καθεστώς κατά την εκτέλεση της κατάσχεσης και κατά την πτωχευτική διαδικασία (παρ. 2-4).

Άρθρο 23

Ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης του δικαιώματος κατοχής κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο: άδεια κατοχής χορηγείται με απόφαση του Υπουργού εκτός αν δεν συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις (παρ. 1-2). Ειδική ρύθμιση προβλέπεται για την κτήση του δικαιώματος κατοχής από τους κληρονόμους αποβίωσαντος (παρ.3). Προβλέπεται η δυνατότητα τα αρχαία με πολύ μικρή επιστημονική και εμπορική αξία να καταλείπονται στην ελεύθερη χρήση του αιτούντος αφού καταγραφούν από την Υπηρεσία (παρ. 5).

Άρθρο 24

Προκειμένου να εξασφαλιστούν οι αναγκαίες πληροφορίες και να επιλαμβάνεται η Υπηρεσία των ευρημάτων, θεσπίζονται οι υποχρεώσεις των προσώπων που βρίσκουν και δηλώνουν στο Υπουργείο Πολιτισμού κινητά αρχαία μνημεία και ειδικότερα ο τρόπος και το περιεχόμενο της δήλωσής τους (παρ.1 και 2). Επίσης, ορίζονται οι όροι της παροχής σε αυτά χρηματικής αμοιβής για τη συμβολή τους στην ανεύρεση του μνημείου στην περίπτωση που δεν διατηρούν την κατοχή του μνημείου το οποίο δηλώνουν (παρ. 3-6).

Άρθρο 25

Με σκοπό την ενδυνάμωση του παιδαγωγικού ρόλου της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και της διεθνούς προβολής της, καθώς και της επικοινωνίας μας με την πολιτιστική κληρονομιά άλλων χωρών, προβλέπεται, υπό προϋποθέσεις, ο δανεισμός κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο σε εκπαιδευτικά, ερευνητικά ή μουσειακά ιδρύματα της χώρας ή της αλλοδαπής (παρ.1) και η ανταλλαγή τους με πολιτιστικά αγαθά αλλοδαπής προέλευσης για μουσειακούς σκοπούς (παρ. 2), λαμβανομένων υπόψη των δυνατοτήτων και των αναγκών των κρατικών και γενικότερα των δημόσιων μουσείων μας.

Άρθρο 26

Κατ' αναλογίαν των ρυθμίσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 10 για τα ακίνητα απαγορεύονται ορισμένες ενέργειες σε κινητά μνημεία.

Άρθρο 27

Ορίζονται οι υποχρεώσεις και οι περιορισμοί των κατόχων αρχαίων και των κυρίων αρχαίων ή νεότερων κινητών μνημείων ως προς την ασφάλεια και τη διατήρησή τους. Θεσπίζεται υποχρέωση συνεχούς συνεργασίας με την Υπηρεσία για τη αποτροπή κινδύνων που απειλούν τα μνημεία και για τη διενέργεια όλων των αναγκαίων εργασιών για την συντήρησή τους. Ορίζεται ότι υπό ορι-

σμένες προϋποθέσεις η Υπηρεσία δικαιούται να παρέμβει και να λάβει τα αναγκαία μέτρα (παρ. 1-2). Επίσης διαγράφονται οι υποχρεώσεις των ατόμων που έχουν την επιμέλεια των μνημείων μετά το θάνατο του φυσικού προσώπου ή τη λύση του νομικού προσώπου (παρ. 3).

Άρθρο 28

Η εν ζωή μεταβίβαση της κατοχής κινητού αρχαίου έως και το 1453 είναι δυνατή μετά από γνωστοποίηση στην Υπηρεσία και χορήγηση άδειας κατοχής στον προς τον η μεταβίβαση (παρ. 1). Για τη μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου απαιτείται άδεια του Υπουργού αν τούτο ανήκει σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή σε ενώσεις προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα (παρ. 3 και 4) ή γνωστοποίηση στην Υπηρεσία και μη εκδήλωση ενδιαφέροντος για την απόκτησή της από το Δημόσιο για ένα εύλογο χρονικό διάστημα σε κάθε άλλη περίπτωση (παρ. 5). Αναγνωρίζεται δικαίωμα προτίμησης στο Δημόσιο και σε άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα με βαρύνουσα θέση στο σύστημα προστασίας, σε δημοπρασίες ή δημόσιους πλειστηριασμούς (παρ. 3 και 6). Τέλος ορίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπο του κληρονόμου προκειμένου να μεταβιβασθεί αιτία θανάτου η κατοχή κινητού αρχαίου (παρ. 2).

Άρθρο 29

Με σκοπό την προαγωγή της έρευνας θεσπίζεται η υποχρέωση του κατόχου ή κυρίου αρχαίου ή νεότερου κινητού μνημείου να διευκολύνει τη μελέτη αυτού από ειδικούς επιστήμονες (παρ. 1) και να το θέτει στη διάθεση της Υπηρεσίας για να εκτεθεί στο κοινό, διατηρώντας δικαίωμα αποζημιώσεως σε περίπτωση που υποστεί φθορά ή χαθεί (παρ. 2).

Άρθρο 30

Προβλέπονται ρυθμίσεις για τη διεκδίκηση κινητών μνημείων που έχουν παράνομα αφαιρεθεί από τον κάτοχο ή τον κύριό τους.

Ορίζεται ότι ο κάτοχος κινητού αρχαίου δικαιούται την προστασία του νομέα (παρ.1). Επίσης παρέχεται στον κύριο κινητού μνημείου η δυνατότητα να ζητεί την αρωγή της Πολιτείας κατά την ανεύρεση και την επιστροφή, εντός ή εκτός της χώρας, του τελευταίου αν τυχόν κλαπεί ή εξαχθεί παράνομα (παρ. 2).

Άρθρο 31

Θεσπίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση της ιδιότητας του συλλέκτη μνημείων (παρ. 1). Ορίζονται οι ειδικότερες υποχρεώσεις και περιορισμοί των συλλεκτών, στους οποίους συγχρόνως αναγνωρίζονται ορισμένα δικαιώματα (παρ. 4-11), ενώ τυγχάνουν και ορισμένων προνομίων βάσει άλλων διατάξεων του νομοσχεδίου (άρθρο 28 παρ. 6 και άρθρο 46 παρ. 4 και 7). Εισάγεται ρητή απαγόρευση εμπλουτισμού των συλλογών τους με πολιτιστικά αγαθά που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες και συναλλαγές (παρ. 5 και 6) και προβλέπονται ειδικοί όροι και περιορισμοί για τη μεταβίβαση αντικειμένων των συλλογών τους, μεμονωμένα ή ως σύνολο, με στόχο τη διαφύλαξη της ενότητας σημαντικών συλλογών (παρ. 10-13). Διαμορφώνεται έτσι

ένα πλαίσιο για τη διατήρηση συλλογών μνημείων και για την αναγνώριση ενός μοντέλου συλλέκτη που συμβάλλει στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 32

Η άσκηση των δραστηριοτήτων του αρχαιοπώλη ή του εμπόρου νεότερων κινητών μνημείων, είναι δυνατή μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού και υπάγεται σε αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις (παρ. 1-6, 8) και στο διαρκή έλεγχο του Υπουργείου Πολιτισμού (παρ. 10). Οι αρχαιοπώλες και έμποροι απαγορεύονται να αποκτούν (όπως και οι συλλέκτες και τα μουσεία) και να διακινούν πολιτιστικά αγαθά ύποπτης προέλευσης (παρ. 7). Παράλληλα αναγνωρίζεται η δυνατότητα άσκησης επιπλέον δραστηριοτήτων και δικαιωμάτων από αυτούς, στο πλαίσιο της νόμιμης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών (διοργάνωσης δημοπρασιών, παρ. 9, λήψης εκ των προτέρων άδειας για την εξαγωγή μνημείων που διακινούν, άρθρο 34 παρ. 9).

Άρθρο 33

Ρυθμίζονται τα θέματα εισαγωγής πολιτιστικών αγαθών, η οποία είναι ελεύθερη, με την επιφύλαξη των κανόνων του διεθνούς δικαίου (παρ. 1). Εάν τα αγαθά εμπίπτουν στην έννοια του μνημείου, απαιτείται δήλωση στην Υπηρεσία (παρ. 2). Ως κίνητρο για την – νόμιμη – εισαγωγή και ιδίως για τον επαναπατρισμό αρχαίων ως το 1453 στην χώρα μας, θεσπίζεται η διατήρηση της κυριότητας ιδιωτών σε αυτά, κατά παρέκκλιση της αρχής της κυριότητας του Δημοσίου (παρ. 3). Προκειμένου όμως να μην ευνοηθούν φαινόμενα παράνομης διακίνησης αρχαιοτήτων, το κίνητρο αυτό δεν εφαρμόζεται σε αρχαία που έχουν εξαχθεί από την Ελλάδα εντός διαστήματος 50 ετών πριν την εισαγωγή ή που αποτελούν προϊόν λαθρανασκαφής ή παράνομης αφαίρεσης από μουσείο, μνημείο, εκκλησία ή παρεμφερείς χώρους εντός της ελληνικής επικράτειας. Όταν υπάρχουν υπόνοιες για τα παραπάνω ο ενδιαφερόμενος οφείλει να αποδεικνύει την προέλευσή τους. Επειδή όμως στην πράξη μπορεί να μην είναι δυνατή η απόδειξη της προέλευσης, που είναι για λόγους αντικειμενικούς συνήθως δυσχερής, προβλέπεται σε τέτοια περίπτωση η χορήγηση άδειας κατοχής, εκτός εάν υπάρχει καταδίκη ή εκκρεμεί ποινική δίωξη για τέλεση κάποιου από τα αδικήματα της παρ.2γ, του άρθρου 23 από τον ενδιαφερόμενο που εισάγει το αρχαίο. Με βάση τα παραπάνω τρεις είναι οι εκδοχές:

α) Να έχει αποδειχθεί ότι τα εισαγόμενα αρχαία είχαν εξαχθεί κατά την πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή ή αποτελούν προϊόν των προαναφερόμενων παράνομων πράξεων, οπότε ανήκουν στο Δημόσιο (άρθρο 21 παρ.1).

β) Να έχει αποδειχθεί ότι δεν έχουν εξαχθεί στο παρελθόν κατά την παραπάνω χρονική περίοδο καθώς και ότι δεν αποτελούν προϊόντα των προαναφερόμενων παράνομων πράξεων, οπότε το δικαίωμα κυριότητας του ενδιαφερομένου διατηρείται.

γ) Να μην έχει αποδειχθεί τίποτα από τα παραπάνω (υπό α' και β') αλλά να έχουν εκφραστεί υπόνοιες από την Υπηρεσία και να μην είναι δυνατόν να αποδειχθεί η προέλευσή τους, οπότε χορηγείται άδεια κατοχής στον ενδιαφερόμενο, εκτός εάν υπάρχουν τα προαναφερόμενα κωλύματα του άρθρου 23.

Επιπλέον, προϋποτίθεται η δήλωση της εισαγωγής

τους στην Υπηρεσία και η προσκόμιση των αναγκαίων αποδεικτικών στοιχείων και παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση των περαιτέρω λεπτομερειών.

Άρθρο 34

Ρυθμίζονται τα θέματα εξαγωγής μνημείων και υπό χαρακτηρισμό πολιτιστικών αγαθών. Η εξαγωγή των τελευταίων (παρ. 5), καθώς και η εξαγωγή μνημείων χωρίς προηγούμενη άδεια (παρ. 2) απαγορεύεται. Προσδιορίζονται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση της άδειας, προκειμένου να διασφαλισθεί η διατήρηση στη χώρα των σημαντικών στοιχείων της πολιτιστικής της κληρονομιάς και η διαφύλαξη της ενότητας των σημαντικών συλλογών. Επιτρέπεται η επανεξαγωγή μνημείων που πιστοποιείται ότι βρίσκονται στην Ελλάδα υπό καθεστώς προσωρινής εισαγωγής (παρ. 5) ή ότι έχουν εισαχθεί νόμιμα εντός των τελευταίων 50 ετών εκάστοτε, εφόσον είναι αλλοδαπής προέλευσης και δεν έχουν χαρακτηριστεί ατομικά ως μνημεία (παρ. 6). Εκτός από την οριστική ή για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα εξαγωγή, προβλέπεται η δυνατότητα προσωρινής εξαγωγής μνημείων, ακόμη και σημαντικών, για ορισμένη διάρκεια και εφόσον παρέχονται ορισμένες εγγυήσεις, με σκοπό την έκθεσή τους σε μουσεία ή ακόμα τη συντήρησή τους ή για παιδαγωγικούς ή ερευνητικούς σκοπούς (παρ. 11). Η πρόβλεψη αυτή αναφέρεται και σε μνημεία που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του, η εξαγωγή των οποίων μπορεί εξάλλου να επιτραπεί, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις δανεισμού ή ανταλλαγής τους (παρ. 10).

Άρθρο 35

Ορίζεται η έννοια της αρχαιολογικής έρευνας με τρόπο ευρύ ώστε να μπορούν να περιληφθούν σε αυτήν και νέες μορφές έρευνας που έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται ή θα προκύψουν στο μέλλον.

Άρθρο 36

Ρυθμίζονται διεξοδικά οι προγραμματισμένες συστηματικές ανασκαφές, προκειμένου να εξασφαλισθεί η συστηματική εξέλιξη, η επιστημονική ποιότητα και η ταχεία ολοκλήρωση της ανασκαφής και των δημοσιεύσεων. Ορίζεται ότι για τη διενέργεια της ανασκαφής απαιτείται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού υπό αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις και προβλέπεται η δυνατότητα παράτασης της ανασκαφής με όμοια απόφαση (παρ. 1-3, 11 και 13), ορίζονται τα προσόντα (παρ. 4-6) του διευθυνόντος την ανασκαφή και οι υποχρεώσεις του (παρ. 8-9), λαμβάνεται πρόνοια για την αποτροπή της χρήσης καταστροφικών μεθόδων και τη διατήρηση των ευρημάτων in situ και προσδιορίζονται οι τρόποι επιπτώσεως της ανασκαφής από την Υπηρεσία (παρ. 7). Επίσης προκειμένου να ολοκληρώνονται οι σχολάζουσες ανασκαφές προβλέπεται η επανενεργοποίηση της διαδικασίας χορήγησης της σχετικής άδειας (παρ. 15). Προβλέπεται η δυνατότητα διενέργειας ανασκαφών περιορισμένης διάρκειας δίχως απαλλοτρίωση του ακινήτου (παρ. 14).

Άρθρο 37

Ρυθμίζονται ως ειδική περίπτωση οι σωστικές ανασκα-

φές, οι οποίες αφορούν διάσωση μνημείου που αποκαλύπτεται κατά την εκτέλεση τεχνικού έργου ή φυσικού φαινομένου ή τυχαίου γεγονότος (παρ. 1) και διενεργούνται από την Υπηρεσία. Ορίζονται τα προσόντα των αρχαιολόγων που τις διενεργούν και οι υποχρεώσεις της Υπηρεσίας που σχετίζονται με τη διενέργεια των ανασκαφών (παρ. 2-4), προβλέπεται ρητά η εφαρμογή των διατάξεων περί συστηματικών ανασκαφών σε περίπτωση υπέρβασης του αρχικού στόχου της διάσωσης, ώστε να μην μετατρέπονται σιωπηρά οι σωστικές ανασκαφές σε συστηματικές (παρ. 5) και τέλος προβλέπεται η χρηματοδότησή τους από τον κύριο του έργου υπό ορισμένες προϋποθέσεις (παρ. 6).

Άρθρο 38

Επεκτείνεται, κατ' αναλογία, η εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τις ανασκαφές, στις επιφανειακές και άλλες μορφές αρχαιολογικής έρευνας, προκειμένου να διασφαλισθεί η διενέργεια αυτών με τις εγγυήσεις των διατάξεων του άρθρου 36 και ρυθμίζεται η χρήση ανιχνευτών μετάλλου ή άλλων οργάνων διασκόπησης. Επίσης παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση όλων των ειδικότερων θεμάτων που σχετίζονται με την εφαρμογή των διατάξεων για τη διενέργεια ανασκαφών ή άλλων ερευνών.

Άρθρο 39

Προβλέπονται τα επιστημονικά δικαιώματα των υπευθύνων των ανασκαφών και άλλων αρχαιολογικών ερευνών των προηγούμενων άρθρων, αλλά και άλλων επιστημόνων, προκειμένου να αποτραπούν καθυστερήσεις ως προς τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των ερευνών και την ολοκλήρωσή τους, εισάγονται προθεσμίες εντός των οποίων οι υπεύθυνοι των παραπάνω εργασιών έχουν αποκλειστικό δικαίωμα αλλά ταυτόχρονα και υποχρέωση να προβούν στην οικεία δημοσίευση (παρ. 1-7). Προβλέπεται επίσης ότι μεμονωμένα ευρήματα ανασκαφής ή και τμήματα αυτής είναι δυνατόν να αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερης δημοσίευσης από άλλους επιστήμονες μετά από άδεια των υπευθύνων των εργασιών (παρ. 6). Η παρέλευση των προθεσμιών δημοσίευσης των τελικών μελετών συνεπάγεται την υποχρέωση του διευθύνοντος την ανασκαφή και των φορέων της ανασκαφής να καταθέτουν στην Υπηρεσία αντίγραφο του υλικού τεκμηρίωσης που διαθέτουν, καθώς και της Υπηρεσίας να εξασφαλίζει την πρόσβαση άλλων ενδιαφερομένων μελετητών στα ευρήματα και το εν γένει υλικό της έρευνας (παρ. 7).

Άρθρο 40

Ορίζεται ότι αναγκαίος όρος για τη διενέργεια εργασιών διατήρησης, συντήρησης, ανάδειξης και εν γένει προστασίας των ακινήτων μνημείων είναι η έγκριση μελέτης, εκτός από επείγουσες περιπτώσεις οπότε και διενεργούνται άμεσα (παρ.1, 2). Σε κάθε περίπτωση οι εργασίες αυτές διενεργούνται ή από την Υπηρεσία ή από άλλους φορείς αλλά υπό την εποπτεία της (παρ. 3).

Άρθρο 41

Ορίζεται ότι αν ένα ακίνητο μνημείο μεταγενέστερο

του 1453 είναι έτοιμο να καταρρεύσει, κατ' απόκλιση των ρυθμίσεων του προηγούμενου άρθρου, οι απαραίτητες εργασίες διενεργούνται μετά από πόρισμα ειδικής επιτροπής που ορίζεται (παρ. 1). Η επιτροπή αυτή μπορεί να εισηγείται, κατ' εξαίρεση και υπό αυστηρές προϋποθέσεις, τη μερική ή ολική κατεδάφιση του μνημείου (παρ. 2). Αν η ετοιμορροπία οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη του ιδιοκτήτη, η νέα οικοδομή υπόκειται σε αυστηρούς περιορισμούς (παρ. 6).

Άρθρο 42

Ορίζεται ότι μόνο κατ' εξαίρεση και υπό αυστηρές προϋποθέσεις είναι δυνατή η μετακίνηση ή μεταφορά ακινήτου μνημείου ή τμήματος αυτού (παρ. 1) ή η απόσπαση τμημάτων από μνημείο (παρ. 2) μετά από μελέτη, εκτός από επείγουσες εργασίες και υπό την εποπτεία της Υπηρεσίας (παρ. 3-5).

Άρθρο 43

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα των εργασιών προστασίας ορίζεται ότι οι εργασίες συντήρησης κινητών μνημείων διενεργούνται από την Υπηρεσία ή υπό την εποπτεία της (παρ. 1). Επίσης ότι οι εργασίες αυτές διενεργούνται μετά από μελέτη που εγκρίνεται από την Υπηρεσία ή τον Υπουργό Πολιτισμού, ανάλογα με τη σημασία τους (παρ. 2, 3).

Άρθρο 44

Με σκοπό την προαγωγή της έρευνας ρυθμίζονται τα δικαιώματα αλλά και οι υποχρεώσεις των υπευθύνων των παραπάνω εργασιών προστασίας ως προς τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων τους.

Άρθρο 45

Εισάγεται ένα σύστημα βασικών κανόνων για τα μουσεία, οποιασδήποτε κατηγορίας, προκειμένου να εκπληρώνουν ικανοποιητικά τη σύνθετη αποστολή τους, σύμφωνα και με τις διεθνώς κρατούσες αντιλήψεις, και δεδομένων των αδυναμιών που παρατηρούνται σήμερα στη λειτουργία πολλών μουσείων, ο συνολικός αριθμός των οποίων αυξάνεται μάλιστα σημαντικά. Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις επιδιώκεται παράλληλα η ενδυνάμωση της προστασίας των μουσειακών συλλογών.

Ορίζεται η έννοια του μουσείου (παρ. 1), με βάση τον ορισμό του Καταστατικού του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM). Για την ίδρυση και λειτουργία μουσείων από το Δημόσιο (παρ. 2), καθώς και για την αναγνώριση μουσείων που ιδρύονται από ή ανήκουν σε άλλα νομικά πρόσωπα, μετά από αίτημά τους (παρ.3), προβλέπεται η έκδοση απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού, εφόσον ανταποκρίνονται στον ορισμό και πληρούν ορισμένες βασικές προϋποθέσεις, για τον περαιτέρω καθορισμό των οποίων παρέχεται εξουσιοδότηση (παρ. 4).

Τα μουσεία, κρατικά ή αναγνωρισμένα, έχουν ορισμένες υποχρεώσεις που αναφέρονται στην πρόσβαση του κοινού και των ερευνητών (παρ. 5), στη λειτουργία τους (παρ. 6) και στα αντικείμενα των συλλογών τους, τα οποία και απολαμβάνουν ιδιαίτερης προστασίας, είτε αποτελούν μνημεία είτε όχι (παρ. 7-12). Εισάγονται ειδικές διατάξεις για τον εμπλουτισμό τους (παρ. 9), με στό-

χο την αποτροπή ης απόκτησης πολιτιστικών αγαθών παράνομης προέλευσης, και ειδικοί όροι και περιορισμοί στη μεταβίβαση αντικειμένων των συλλογών τους (παρ. 11).

Τα αναγνωρισμένα μουσεία υπάγονται στην εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού (παρ. 13), ενώ συγχρόνως έχουν την δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν από αυτό και να τύχουν ορισμένων άλλων προνομίων (παρ. 14). Προβλέπεται, τέλος, η δυνατότητα απαλλοτρίωσης, απευθείας αγοράς ακινήτων ή καθορισμού ζώνης προστασίας για μουσειακές ανάγκες (παρ. 15).

Άρθρο 46

Με τη διάταξη αυτή ρυθμίζονται τα σχετικά με τη χρήση μνημείων και προστατευόμενων χώρων και τόπων που ανήκουν στο Δημόσιο, την πρόσβαση σε αυτά και την καταβολή τελών στο Δημόσιο για το σκοπό αυτόν.

Άρθρα 47-48

Με τις διατάξεις του άρθρου 47 θεσπίζονται φορολογικά κίνητρα για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ειδικότερα προβλέπονται φορολογικές απαλλαγές για τους κυρίους ακινήτων μνημείων (παρ. 2), έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των εμπορικών επιχειρήσεων της αξίας των κινητών που μεταβιβάζονται λόγω δωρεάς στο Δημόσιο ή σε αναγνωρισμένα μουσεία (παρ. 1). Διευρύνεται η εφαρμογή του θεσμού της φορολόγησης σε είδος που έχει ήδη προβλεφθεί και εφαρμοσθεί στην πράξη βάσει του ν. 2557/1997, με την τροποποίηση της σχετικής διάταξής του, ώστε να είναι ιδίως δυνατή η καταβολή φόρου κληρονομιάς σε είδος με τη μεταβίβαση όχι μόνον έργων τέχνης αλλά και κινητών μνημείων σύμφωνα και με τις διατάξεις του παρόντος (παρ 1).

Τέλος προβλέπεται η δυνατότητα μεταφοράς συντελεστή δόμησης από τον ιδιοκτήτη ακινήτου μνημείου, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, και παρέχεται εξουσιοδότηση για την παροχή κινήτρων για την αποκατάσταση χαρακτηρισμένων μνημείων ή διατηρητέων κτιρίων σύμφωνα με το παρόν σχέδιο και τον ισχύοντα Γ.Ο.Κ. (άρθρο 48).

Άρθρο 49

Ορίζεται η σύνθεση των Τοπικών Συμβουλίων Μνημείων με βασικά κριτήρια το διεπιστημονικό χαρακτήρα της προστασίας και την ισότιμη συμμετοχή υπηρεσιακών παραγόντων και εκπροσώπων της επιστημονικής κοινότητας (παρ.1). Προβλέπεται επίσης η συμμετοχή εκπροσώπου της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η παραπάνω αναβαθμισμένη σύνθεση και οι προβλεπόμενες αυξημένες αρμοδιότητες, καθώς και η δυνατότητα γραμματειακής και επιστημονικής υποστήριξης τους, έχουν ως στόχο την ενίσχυση του ρόλου τους.

Άρθρο 50

Ορίζεται η σύνθεση (παρ.1 και 2) του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων με κριτήρια ανάλογα με εκείνα του προηγούμενου άρθρου και προβλέπονται οι αρμοδιότητές τους, σύμφωνα και με τις επί μέρους διατάξεις του παρόντος, κυρίως με στόχο την ενίσχυση του επιτελικού τους χαρακτήρα (παρ. 3 και 4).

Άρθρο 51

Προβλέπεται η συγκρότηση Συμβουλίου Μουσείων που γνωμοδοτεί για θέματα μουσειακής πολιτικής αλλά και για θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των νέων διατάξεων περί μουσείων του παρόντος, καθώς και για κάθε θέμα που σχετίζεται με μουσεία.

Άρθρο 52

Προβλέπονται κοινοί κανόνες για τη συγκρότηση και λειτουργία όλων των παραπάνω συμβουλίων.

Άρθρα 53-57

Με τα τέσσερα πρώτα άρθρα του κεφαλαίου των ποινικών διατάξεων προβλέπεται η επίταση των προβλεπόμενων από τον Ποινικό Κώδικα πράξεων της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος και της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας που έχουν ως αντικείμενα μνημεία, ανάλογα: α) με τη σημασία – και όχι μόνο στενά την οικονομική αξία – του αντικειμένου της πράξης (στα εγκλήματα της κλοπής, της υπεξαίρεσης και της αποδοχής προϊόντων εγκλήματος σε περίπτωση συστηματικής προσβολής), β) τη συστηματικότητα της προσβολής πολιτιστικών ένομων αγαθών από το συγκεκριμένο δράστη (στα εγκλήματα της κλοπής, της υπεξαίρεσης και της αποδοχής προϊόντων εγκλήματος) ή γ) τον τόπο προέλευσης του αντικειμένου της αξιόποινης πράξης (στο έγκλημα της κλοπής).

Άρθρα 58-63

Με τα επόμενα άρθρα 58, 59, 60, 61 και 63 προβλέπονται οι ήδη γνωστές από το ν. 5351/1932 εγκληματικές εκδηλώσεις της παράβασης της υποχρέωσης δήλωσης μνημείου, της παράνομης μεταβίβασής του, της παράνομης εμπορίας μνημείων, της παράνομης ανασκαφής και της παράνομης εξαγωγής μνημείων. Με τις διατάξεις αυτές απειλούνται ποινές σημαντικά αυξημένες έναντι των μέχρι τώρα προβλεπόμενων και προβλέπονται ανάλογες κυρώσεις και για τους παραβάτες της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ρυθμίζει τη διακίνηση των πολιτιστικών αγαθών (63). Τέλος προβλέπονται ποινές για την παράνομη χρήση ανιχνευτών μετάλλου (62).

Άρθρα 64-65

Ακολουθούν δύο νέες διατάξεις που τιμωρούν η πρώτη την παράνομη εισαγωγή στη χώρα πολιτιστικών αγαθών που προστατεύονται με την από 17 Νοεμβρίου 1980 διεθνή σύμβαση που αφορά «τα ληπτέα μέτρα δια την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητάς των πολιτιστικών αγαθών» και κυρώθηκε με το ν.1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α΄) και η δεύτερη την παράνομη μη απόδοση πολιτιστικών αγαθών που διατάσσεται σε εφαρμογή διατάξεων διεθνών συμβάσεων που τυχόν κυρώνονται από την Ελλάδα και της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρα 66-67

Στη συνέχεια προβλέπεται ότι τιμωρείται η διενέργεια πράξεων και δραστηριοτήτων χωρίς ή καθ' υπέρβαση της

άδειας που προβλέπεται από συγκεκριμένες διατάξεις του σχεδίου, ενώ με το άρθρο 67 εισάγεται ο ποινικός κολασμός της πλημμελούς εκτελέσεως των υποχρεώσεων φύλαξης και συντήρησης μνημείου, όπως ορίζονται στις οικείες διατάξεις (άρθρα 11, 23).

Άρθρα 68-72

Με τα άρθρα 68 και 70: α) επεκτείνεται στα εγκλήματα της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της φθοράς μνημείων και της αποδοχής μνημείων ως προϊόντων εγκλήματος η εφαρμογή του άρθρου 25β' του ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α'), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 22 του ν. 2161/1993 (ΦΕΚ 119 Α'), ώστε να παρασχεθούν ανάλογες ευχέρειες, στη δίωξη των πράξεων αυτών και β) επεκτείνεται σε όλα τα εγκλήματα που έχουν ως αντικείμενο μνημείο η εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') για την αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

Με το άρθρο 69 προβλέπεται η δήμευση ως υποχρεωτική παρεπόμενη ποινή στα εγκλήματα της παράνομης εξαγωγής και της παράνομης ανασκαφής και επικουρικά η επιβολή στον δράστη χρηματικής ποινής ανάλογης προς την αξία των μέσων τέλεσης της πράξης.

Ορίζεται ότι υπάγεται στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Εφετείου Κακουρηγημάτων η εκδίκαση των κακουρηγημάτων κατά των πολιτιστικών εννόμων αγαθών (71) και προβλέπεται διάταξη με την οποία ορίζεται ειδική διαδικασία με την οποία επιτυγχάνεται σύντομη προδικασία και χρόνος εκδίκασης. Τέλος, προβλέπεται η απόδοση στο Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων των χρηματικών ποινών που επιβάλλονται στους δράστες εγκλημάτων κατά της πολιτιστικής κληρονομιάς και των συναφών εσόδων (72).

Άρθρο 73

Προβλέπονται μεταβατικές διατάξεις που αφορούν:

α) Στα υφιστάμενα δικαιώματα κυριότητας εκκλησιαστικών νομικών προσώπων ή ενώσεων προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα σε αρχαία μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 (παρ. 1).

β) Στη δυνατότητα χορήγησης άδειας κατοχής, διατήρησης της κυριότητας και απαλλαγής από την ποινική δίωξη υπό ορισμένες προϋποθέσεις των προσώπων που κατέχουν κινητά αρχαία που είναι εκ του νόμου προστατευόμενα μνημεία χωρίς να τα έχουν δηλώσει μέχρι τη δημοσίευση του νόμου (παρ. 3,4).

γ) Στη δυνατότητα προσώπων που έχουν άδεια συλλογής ή εμπορίας μνημείων, η οποία τους έχει χορηγηθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, να αναγνωριστούν υπό προϋποθέσεις ως συλλέκτες ή να τους χορηγηθεί άδεια εμπορίας μνημείων βάσει των διατάξεων του παρόντος σχεδίου νόμου (παρ.5,6).

δ) Στις υποχρεώσεις δημοσίευσης αποτελεσμάτων ανασκαφών ή άλλων εργασιών που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη κατά τη δημοσίευση του νόμου (παρ. 7).

ε) Στην υπαγωγή ορισμένων λειτουργούντων μη κρατικών μουσείων στις διατάξεις του παρόντος (άρθρο 45 παρ.3) από τη δημοσίευσή του, χωρίς άλλη διατύπωση (παρ.8).

στ) Στην ένταξη των ήδη χαρακτηρισμένων μνημείων από το Υπουργείο Πολιτισμού, στις κατηγορίες μνημείων και προστατευόμενων τόπων και χώρων του παρόντος σχεδίου (παρ.9), στην υπαγωγή των μνημείων ή τόπων που είναι πολλαπλώς χαρακτηρισμένοι, στις διατάξεις του παρόντος σχεδίου (παρ. 11) και στην οριοθέτηση ήδη εντοπισμένων αρχαιολογικών χώρων που δεν έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος (παρ.12).

Τέλος προβλέπονται ειδικές διατάξεις για την: α) συγκρότηση εκτιμητικής επιτροπής για κάθε περίπτωση που προκύπτει ανάγκη εκτίμησης της χρηματικής αξίας κινητών μνημείων (παρ.10), β) έκδοση πρωτοκόλλων για την επέλευση των εννόμων συνεπειών της παράβασης των διατάξεων του παρόντος (13) και γ) την παροχή εξουσιοδότησης για την πρόβλεψη διοικητικών κυρώσεων για πράξεις ή παραλείψεις αντίθετα με τις διατάξεις του παρόντος (14).

Άρθρο 74

Παρέχεται εξουσιοδότηση για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

III. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Στο άρθρο 19 παράγραφος 31 του ν. 2947/2001 (ΦΕΚ 228 Α') «Θέματα Ολυμπιακής Φιλοξενίας, Έργων Ολυμπιακής Υποδομής και άλλες διατάξεις» προβλέφθηκε η συγκρότηση ενδεκαμελούς νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου νόμου για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς το οποίο θα υποβληθεί για κύρωση κατά το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος (διαδικασία κωδίκων). Η νομοπαρασκευαστική αυτή επιτροπή συγκροτήθηκε με την 58061/1.11.2001 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και ολοκλήρωσε το έργο της στις 10.4.2002. Το σχέδιο αυτό υποβάλλεται πλέον για κύρωση προς τη Βουλή των Ελλήνων.

Αθήνα, 21 Μαΐου 2002

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

N. Χριστοδουλάκης

Απ.-Αθ. Τσοχατζόπουλος

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

B. Παπανδρέου

Φ. Πετσάλνικος

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

E. Βενιζέλος

ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

α) ν. 2459/1997

Άρθρο 23
Απαλλαγές από το φόρο

κγ) Το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας των ακινήτων που έχουν δεσμευτεί από την αρχαιολογική υπηρεσία και των ακινήτων μεγάλης ιστορικής αξίας, όπως αυτά χαρακτηρίζονται με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού.

β) ν. 2557/1997

Άρθρο 2
Εικαστική πολιτική – Μουσεία και
Κέντρα Σύγχρονης Τέχνης

4. Στην περίπτωση επιβολής φόρου κληρονομιάς, κληροδοσίας και δωρεάς με αντικείμενο εικαστικά ή άλλα έργα τέχνης, ο φόρος που αναλογεί μπορεί να καταβάλλεται σε είδος με παραχώρηση εικαστικών ή άλλων έργων τέχνης ίσης αξίας που περιέρχονται στο Υπουργείο Πολιτισμού, μετά από πρόταση ειδικής εκτιμητικής επιτροπής που συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται οι λεπτομέρειες της διαδικασίας εφαρμογής των παραπάνω εδαφίων.

γ) ν. 2331/1995

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟΠρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης
παράνομων εσόδων

Άρθρο 1

αθ) Της παράνομης εμπορίας αρχαιοτήτων.

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ**Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της
Πολιτιστικής Κληρονομιάς****ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ****Άρθρο 1
Αντικείμενο**

1. Στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους αρχαιολογικούς χρόνους μέχρι σήμερα.

2. Η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας αποτελείται από τα πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων, καθώς και εντός άλλων θαλάσσιων ζωνών στις οποίες η Ελλάδα ασκεί σχετική δικαιοδοσία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Η πολιτιστική κλη-

ρονομιά περιλαμβάνει και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά.

3. Στο πλαίσιο των κανόνων του διεθνούς δικαίου, το Ελληνικό Κράτος μεριμνά και για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ελληνική επικράτεια οποτεδήποτε και αν απομακρύνθηκαν από αυτήν. Το Ελληνικό Κράτος μεριμνά επίσης στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που συνδέονται ιστορικά με την Ελλάδα.

**Άρθρο 2
Έννοια όρων**

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου:

α) Ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

β) Ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων:

αα) Ως αρχαία μνημεία ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20. Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη.

ββ) Ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 6 και 20.

γγ) Ως ακίνητα μνημεία νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους.

δδ) Ως κινητά μνημεία νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα.

γ) Ως αρχαιολογικοί χώροι νοούνται εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημεία ή αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από τους αρχαιολογικούς χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα. Οι αρχαιολογικοί χώροι περιλαμβάνουν και το απαραίτητο ελεύθερο περιβάλλον που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα.

δ) Ως ιστορικοί τόποι νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν το χώρο εξαιρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγε-

νέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

ε) Ως άυλα πολιτιστικά αγαθά νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.

στ) Ως Υπηρεσία νοείται η αρμόδια Κεντρική ή Περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

ζ) Ως Συμβούλιο νοείται το κατά περίπτωση αρμόδιο γνωμοδοτικό συλλογικό όργανο, όπως αυτά ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 49 έως 51.

Άρθρο 3

Περιεχόμενο της προστασίας

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας συνίσταται κυρίως:

α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και τη μελέτη των στοιχείων της,

β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της,

γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής,

δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της,

ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν,

στ) στην ανάδειξη και την ένταξη της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και

ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά.

2. Η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατων τους.

Άρθρο 4

Εθνικό Αρχείο Μνημείων

1. Τα μνημεία καταγράφονται, τεκμηριώνονται και καταχωρούνται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων, που τηρείται στο Υπουργείο Πολιτισμού.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία του Εθνικού Αρχείου Μνημείων και προσδιορίζονται ο τρόπος καταγραφής των μνημείων, ο τρόπος προστασίας των δεδομένων, οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε αυτά για ερευνητικούς και άλλους λόγους και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 5

Προστασία άυλων πολιτιστικών αγαθών

Το Υπουργείο Πολιτισμού μεριμνά για την αποτύπωση σε γραπτή μορφή, καθώς και σε υλικούς φορείς ήχου, εικόνας ή ήχου και εικόνας, την καταγραφή και την τεκμη-

ρίωση άυλων πολιτιστικών αγαθών του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, καθορίζονται ο τρόπος καταγραφής και αποτύπωσης των άυλων πολιτιστικών αγαθών, οι αρμόδιες για την υλοποίηση των παραπάνω ενεργειών υπηρεσίες ή και φορείς και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΑΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΙ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 6

Διακρίσεις ακινήτων μνημείων - Χαρακτηρισμός

1. Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται:

α) Τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830,

β) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους,

γ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Ο χαρακτηρισμός ακινήτου μνημείου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με το χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο ή στοιχεία αυτού.

3. Σε περίπτωση αμφιβολίας για τη δυνατότητα μετακίνησης μνημείων της περίπτωσης γγ' του εδαφίου β' του άρθρου 2 και την ιδιότητά τους ως ακινήτων αποφαίνεται ο Υπουργός Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

4. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα ακίνητα των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Η εισήγηση κοινοποιείται απευθείας, με μέριμνα της Υπηρεσίας, στον κύριο, τον νομέα ή τον κάτοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει αντιρρήσεις εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση. Εάν δεν είναι δυνατόν να γίνει κοινοποίηση γιατί ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν κατέστη δυνατόν να ανευρεθεί από την Υπηρεσία, συντάσσεται ανακοίνωση για την εισήγηση, που δημοσιεύεται σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στην πρωτεύουσα του νομού όπου βρίσκεται το υπό χαρακτηρισμό ακίνητο ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτού, και εάν δεν υπάρχει τέτοια σε ημερήσια εφημερίδα της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης για τις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Παράλληλα η ανακοίνωση τοιχοκολλείται στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο και συντάσσεται πρα-

κτικό από την Υπηρεσία για την τοιχοκόλληση. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία για την υποβολή αντιρρήσεων αρχίζει από τη δημοσίευση.

6. Ο κύριος ή όποιος έχει εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητο υπό χαρακτηρισμό, καθώς και ο νομέας, ο κάτοχος ή ο χρήστης οφείλει και πριν από την έκδοση της απόφασης να επιτρέπει στους υπαλλήλους της Υπηρεσίας την είσοδό τους σε αυτό και την εξέτασή του. Επίσης οφείλει να τους παρέχει κάθε σχετική πληροφορία.

7. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση ή τη δημοσίευση της ανακοίνωσης στην εφημερίδα και αίρονται εάν η απόφαση περί χαρακτηρισμού δεν δημοσιευθεί εντός ενός (1) έτους από αυτές. Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος απαγορεύεται κάθε επέμβαση ή εργασία στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο.

8. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται η διαδικασία ακρόασης του ενδιαφερομένου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων.

9. Η απόφαση χαρακτηρισμού ακινήτου μνημείου που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακληθεί μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 4 και 5 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αφότου και επέρχονται τα αποτελέσματά της. Η απόφαση για το χαρακτηρισμό ή η ανακλητική της αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα και στο Κτηματολόγιο Α.Ε..

10. Η κατεδάφιση νεότερων ακινήτων που είναι προγενέστερα των εκάστοτε εκατό τελευταίων ετών, ακόμα και αν δεν έχουν χαρακτηριστεί μνημεία, δεν επιτρέπεται χωρίς την έγκριση της Υπηρεσίας. Για το σκοπό αυτόν ο ενδιαφερόμενος γνωστοποιεί στην Υπηρεσία ότι προτίθεται να προβεί σε αυτήν. Η έγκριση θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εάν μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από τη γνωστοποίηση δεν συντελεστούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας της εισήγησης για το χαρακτηρισμό του ακινήτου που προβλέπονται στην παράγραφο 5.

11. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου κρίνεται εάν είναι αναγκαία η ολική ή μερική, διαρκής ή προσωρινή άρση της προστασίας ακινήτου μνημείου προκειμένου να προστατευθεί άλλο μνημείο.

Άρθρο 7

Κυριότητα σε ακίνητα μνημεία

1. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή και είναι πράγματα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησικτησίας.

2. Τα ακίνητα αρχαία που αποκαλύφθηκαν ή αποκαλύπτονται κατά την εκτέλεση ανασκαφών, ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, είναι εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησικτησίας.

3. Το δικαίωμα κυριότητας σε άλλα ακίνητα αρχαία μεταγενέστερα του 1453 ασκείται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου.

4. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση ακίνητα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453. Οι παράγραφοι 2-4 του άρθρου 22 εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 8

Δήλωση, υπόδειξη ακινήτων αρχαίων και αμοιβή

1. Κάθε πρόσωπο που ανακαλύπτει ή βρίσκει ακίνητο αρχαίο οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή. Η δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία όπου βρίσκεται ή ανακαλύπτεται το αρχαίο και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρις ότου αποφανθεί η Υπηρεσία.

2. Η Υπηρεσία οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση να εξετάζει και να καταγράφει το αρχαίο και να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα φύλαξης και προστασίας του, ύστερα από σχετική ειδοποίηση του ιδιοκτήτη του ακινήτου, όπου αυτό βρέθηκε, εφόσον αυτή είναι δυνατή.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου παρέχεται χρηματική αμοιβή στο πρόσωπο που δηλώνει την ύπαρξη ακινήτου αρχαίου, σύμφωνα με την παράγραφο 1, το ύψος της οποίας καθορίζεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή εκείνου που το δηλώνει στην ανεύρεση και διάσωσή του.

4. Αμοιβή μπορεί να παρέχεται με όμοια απόφαση επίσης σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου υπάρχουν άγνωστα στην Υπηρεσία ακίνητα αρχαία, η καταβολή και το ύψος της οποίας κρίνεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αρχαίων, καθώς και με τη συμβολή εκείνου που υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται, στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους.

5. Εάν η δήλωση ή η υπόδειξη γίνεται από περισσότερα πρόσωπα, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ τους σε ποσοστά που καθορίζονται με την ίδια απόφαση ανάλογα με τη συμβολή καθενός και σε περίπτωση αμφιβολίας κατά ίσα μέρη. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται μέσα σε ιδιωτικό ακίνητο και εκείνος που το δηλώνει δεν είναι κύριος του ακινήτου, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ εκείνου που το δηλώνει και του κυρίου του ακινήτου σε ίσα μέρη. Προκειμένου για ενάλια αρχαία, αν εκείνος που τα δηλώνει δεν είναι κύριος του μέσου με το οποίο εντοπίστηκαν, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ του κυρίου του μέσου και εκείνου που τα δηλώνει.

6. Δεν καταβάλλεται αμοιβή:

α) εάν το αρχαίο είναι ήδη γνωστό στην Υπηρεσία,

β) εάν βρίσκεται ή ανακαλύπτεται σε γνωστό στην Υπηρεσία αρχαιολογικό χώρο ή κατά τη διενέργεια ανασκαφών ή την εκτέλεση άλλων εργασιών για τις οποίες απαιτείται να παρίσταται εκπρόσωπος της Υπηρεσίας,

γ) εάν εκείνος που το δηλώνει ή υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκεται είναι υπάλληλος του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, και ενεργεί στο πλαίσιο των υπηρεσιακών του καθηκόντων.

Δεν καταβάλλεται επίσης αμοιβή σε όποιον ανακαλύπτει ή βρίσκει αρχαίο προβαίνοντας σε δραστηριότητες που αντίκεινται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην περίπτωση της παραγράφου 5, σε όποιον επιχειρεί να αποκρύψει το αρχαίο ή προβαίνει σε ενέργειες που

μπορούν να το βλάψουν, οπότε η αμοιβή καταβάλλεται στον άλλο κατά το ποσοστό που του αναλογεί.

Άρθρο 9 **Διατήρηση ακινήτων αρχαίων**

1. Για τη διατήρηση ή μη ακινήτου αρχαίου αποφαινεται η Υπηρεσία με αιτιολογημένη έκθεση μετά τη διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, εάν αυτό είναι αναγκαίο. Εάν το θέμα κρίνεται ως μείζονος σημασίας είναι δυνατόν το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την εύρεση ή ανακάλυψη του αρχαίου να παραπέμπεται στο Συμβούλιο, το οποίο γνωμοδοτεί το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την παραπομπή. Στην περίπτωση αυτή για τη διατήρηση αποφαινεται ο Υπουργός.

2. Σε κάθε περίπτωση που αποφασίζεται να καταχρωθεί ή να μην διατηρηθεί στον τόπο όπου βρίσκεται το αρχαίο, απαιτείται η προηγούμενη φωτογράφιση, αποτύπωση και τεκμηρίωση του καθώς και η κατάσταση εκτενούς επιστημονικής έκθεσης συνοδευόμενης από λεπτομερή κατάλογο ευρημάτων.

3. Αν αποφασίζεται να διατηρηθεί το αρχαίο, μπορεί να επιβάλλεται στον ιδιοκτήτη του ακινήτου η υποχρέωση να επιτρέπει την επίσκεψή του υπό όρους.

4. Αν το αρχαίο βρίσκεται σε ιδιωτικό ακίνητο, ο έχων δικαίωμα σε αυτό δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από τη δήλωση ή εύρεση του αρχαίου, εφόσον δεν έχει εκδοθεί η σχετική απόφαση.

5. Αν έχει αποφασιστεί η διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του και για κάθε βλάβη που προκύπτει σε αυτό από την ανασκαφή το αργότερο μετά την πάροδο ενός (1) έτους από τη δήλωση ή την εύρεση του αρχαίου.

6. Τα ποσά που δαπανά ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο για την προστασία του αρχαίου σύμφωνα με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας και μέχρι την έκδοση της απόφασης για τη διατήρησή του, καταβάλλονται σε αυτόν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ **ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ** **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥΣ**

Άρθρο 10

Ενέργειες σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους

1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του.

2. Απαγορεύεται η εκμετάλλευση λατομείου, ο πορισμός οικοδομικών υλικών, η διενέργεια μεταλλευτικών ερευνών και η εκμετάλλευση μεταλλείων, καθώς και ο καθορισμός λατομικών περιοχών, χωρίς έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου που χορηγείται εντός τριών μηνών από την περιέλευση στο Υπουργείο Πολιτισμού της αίτησης και των σχεδιαγραμμάτων που προβλέπονται από τη μεταλλευτική και λατομική νομοθεσία. Εάν τυχόν παρέλθει άπρακτη η ως άνω προβλεπόμενη προθεσμία θεωρείται ότι δεν υφίστανται απαγορευτικοί λόγοι. Η έγκριση δεν χορηγείται εάν, λόγω της απόστασης από ακίνητο μνημείο, της

οπτικής επαφής με αυτό, της μορφολογίας του εδάφους και του χαρακτήρα των ενεργειών για τις οποίες ζητείται, κινδυνεύει να προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στο μνημείο.

3. Η εγκατάσταση ή η λειτουργία βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή εμπορικής επιχείρησης, η τοποθέτηση τηλεπικοινωνιακών ή άλλων εγκαταστάσεων, η επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή άλλου έργου ή εργασίας, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα πλησίον αρχαίου επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η έγκριση χορηγείται εάν η απόσταση από ακίνητο μνημείο ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη αυτού λόγω του χαρακτήρα του έργου ή της επιχείρησης ή της εργασίας.

4. Για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες της παραγράφου 1 σε αυτά, απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

5. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου και σοβαρού κινδύνου είναι δυνατή η επιχείρηση εργασιών αποκατάστασης βλάβης που δεν αλλοιώνει τα υπάρχοντα κτιριολογικά, αισθητικά και άλλα συναφή στοιχεία του μνημείου χωρίς την έγκριση που προβλέπεται στις παραγράφους 3 και 4, μετά από άμεση και πλήρη ενημέρωση της Υπηρεσίας, η οποία μπορεί να διακόψει τις εργασίες με σήμα της.

6. Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αυτή προηγείται από όλες τις άλλες άδειες άλλων αρχών που αφορούν την επιχείρηση ή την εκτέλεση του έργου ή της εργασίας και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις υπόλοιπες άδειες. Η άδεια εκδίδεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

7. Για την προστασία των ακινήτων μνημείων είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου να επιβάλλονται περιορισμοί στη χρήση και στον τρόπο λειτουργίας τους, καθώς και στους όρους δόμησής τους κατά παρέκκλιση από κάθε ισχύουσα διάταξη.

8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού και γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, είναι δυνατόν να επιβάλλονται ειδικοί όροι δόμησης και χρήσης με σκοπό την προστασία των μνημείων.

Άρθρο 11

Υποχρεώσεις κυρίων, νομέων ή κατόχων **ακινήτων μνημείων**

1. Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται ακίνητο αρχαίο, οφείλει να συνεργάζεται με την Υπηρεσία και να ακολουθεί τις υποδείξεις της για τη διατήρηση, την ανάδειξη και εν γένει την προστασία του μνημείου. Οφείλει επίσης να επιτρέπει την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρηση του μνημείου από την Υπηρεσία μετά από έγγραφη ειδοποίηση και να ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε γεγονός που μπορεί να το θέσει σε κίνδυνο.

2. Ο κύριος ή ο νομέας του μνημείου υποχρεούται να μεριμνά για την άμεση εκτέλεση των εργασιών συντήρησης, στερέωσης ή προστασίας ετοιμόρροπου μνημείου

χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με δική του δαπάνη και υπό την εποπτεία και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας σύμφωνα και με τις διατάξεις των άρθρων 40 και 41. Αν ο κύριος ή ο νομέας αδρανή, την ίδια υποχρέωση έχει ο κάτοχος, ο οποίος μπορεί να αναχθεί κατά του κυρίου ή του νομέα. Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι καθυστερεί η εκτέλεση των εργασιών συντήρησης ή στερέωσης για οποιοδήποτε λόγο ή ότι αυτές είναι ανεπαρκείς, μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίζει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υπόχρεων κατά τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις. Το Δημόσιο ή οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των δαπανών συντήρησης, στερέωσης ή άλλης εργασίας προστασίας μνημείου που δεν του ανήκει, εφόσον αυτές υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό, ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν είναι υπαίτιος για τη φθορά που το μνημείο έχει υποστεί και η οικονομική κατάσταση του υπόχρεου δεν του επιτρέπει να καταβάλει τη δαπάνη. Στην περίπτωση αυτή ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος του μνημείου οφείλει να επιτρέψει την πρόσβαση του κοινού σε αυτό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

3. Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται αρχαίο οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφιση και τη μελέτη από την Υπηρεσία ή από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους έχει χορηγηθεί σχετική άδεια από την Υπηρεσία.

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τους δικαιούχους άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ ΧΩΡΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 12

Οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων

1. Οι αρχαιολογικοί χώροι οριοθετούνται ή αναοριοθετούνται με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Τα όρια των αρχαιολογικών ορίζονται με συντεταγμένες εξαρτημένες από τα αντίστοιχα φύλλα χάρτου 1:100.000 του Εθνικού Τριγωνομετρικού Δικτύου.

2. Εάν εντός των περιοχών που πρόκειται να καλύψουν υπό εκπόνηση Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.) ή Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) ή άλλα σχέδια χωρικών ρυθμίσεων δεν έχουν οριοθετηθεί αρχαιολογικοί χώροι, αυτοί οριοθετούνται προσωρινά βάσει σχεδιαγράμματος κλίμακας τουλάχιστον 1:2.000 που καταρτίζεται από την Υπηρεσία, με βάση επαρκή επιστημονικά στοιχεία και ιδίως ευρήματα που πιθανολογούν την ύπαρξη μνημείων και εγκρίνεται από τον Υπουργό Πολιτισμού. Η σχετική πράξη με το σχεδιάγραμμα περιέρχεται στην οικεία αρχή μέσα σε έξι (6) μήνες από την περιέλευση στην υπηρεσία του σχετικού ερωτήματος και ισχύει μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1.

3. Εάν δεν έχει γίνει καθορισμός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών, ο οποίος είναι αναγκαίος για την

εφαρμογή των άρθρων 13, 14, 16 και 17, ο Υπουργός Πολιτισμού ζητεί από το αρμόδιο για την οριοθέτηση του οικισμού όργανο, συναποστέλλοντας και σχετικό διάγραμμα, να προβεί κατ' απόλυτη προτεραιότητα στην οριοθέτησή του κατά το μέτρο που τούτο είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των ανωτέρω άρθρων. Μέχρις ότου αυτή συντελεσθεί, με κοινή τους απόφαση οι Υπουργοί Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων τον οριοθετούν προσωρινώς κατά το ανωτέρω μέτρο και ρυθμίζουν κάθε θέμα που αφορά την προστασία του μέρους του αρχαιολογικού χώρου που εμπίπτει στα προσωρινά του όρια, όπως η αναστολή οικοδομικών εργασιών και έκδοσης οικοδομικών αδειών ή οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 5 του άρθρου 10 εφαρμόζονται αναλόγως και για τους αρχαιολογικούς χώρους. Πριν από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1, απαιτείται η γνώμη του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, για υφιστάμενες δραστηριότητες της αρμοδιότητάς τους, προκειμένου να καθορισθούν οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας τους στο πλαίσιο του άρθρου 10.

Άρθρο 13

Αρχαιολογικοί χώροι εκτός οικισμών Ζώνες προστασίας

1. Στους χερσαίους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως ή εκτός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών, η άσκηση γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα είναι δυνατή μετά από άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου που διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της προηγούμενης παραγράφου περιοχή στην οποία απαγορεύεται παντελώς η δόμηση (Ζώνη Προστασίας Α'). Στην περιοχή αυτή μπορεί να επιτρέπεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μόνο η κατασκευή κτισμάτων ή προσθηκών σε υπάρχοντα κτίρια που είναι αναγκαία για την ανάδειξη των μνημείων ή χώρων καθώς και για την εξυπηρέτηση της χρήσης τους. Με την απόφαση αυτή καθορίζεται και η θέση του κτίσματος στην περιοχή ή το μέρος του κτιρίου στο οποίο γίνεται η προσθήκη. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου που διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας από μέλη του ή επιτροπή που ορίζεται από αυτό, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της παραγράφου 1, εάν είναι εκτεταμένοι, περιοχή σε μέρος ή στο σύνολο της οποία θα ισχύουν, δυνάμει της κοινής απόφασης του επόμενου εδαφίου, ειδικές ρυθμίσεις ως προς τους όρους δόμησης ή τις χρήσεις γης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες ή και όλους τους πιο πάνω περιορισμούς (Ζώνη Προστασίας Β'). Με κοινή απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται

ύστερα από γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, καθορίζονται στη συνέχεια οι ειδικοί όροι δόμησης, οι χρήσεις γης, οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες, καθώς και η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας υφιστάμενων νόμιμων δραστηριοτήτων. Τα όρια της Ζώνης Προστασίας Α και της Ζώνης Προστασίας Β ορίζονται με συντεταγμένες εξαρτημένες από τα αντίστοιχα φύλλα χάρτου 1:100.000 του Εθνικού Τριγωνομετρικού Δικτύου .

Άρθρο 14

Αρχαιολογικοί χώροι σε οικισμούς - Οικισμοί που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους

1. Στους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων ενεργών οικισμών είναι δυνατόν να καθορίζονται ζώνες προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13. Σε μη ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων (ενεργών) οικισμών και αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους, υπό την επιφύλαξη της προηγούμενης παραγράφου, απαγορεύεται η ανέγερση νέων κτιρίων και επιτρέπεται η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων, καθώς και η κατεδάφιση εκείνων που έχουν χαρακτηριστεί ετοιμόρροπα υπό τους όρους των περιπτώσεων β) και γ) αντιστοίχως της παραγράφου 3 του παρόντος. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται σε αυτούς οι υπόλοιπες διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του παρόντος.

2. Στους ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται οι επεμβάσεις που αλλοιώνουν το χαρακτήρα και τον πολεοδομικό ιστό ή διαταράσσουν τη σχέση μεταξύ των κτιρίων και των υπαίθριων χώρων. Επιτρέπεται μετά από άδεια που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων:

α) η ανέγερση νέων κτισμάτων εφόσον συνάδουν από πλευράς όγκου, δομικών υλικών και λειτουργίας με το χαρακτήρα του οικισμού,

β) η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων, εφόσον τεκμηριώνεται η αρχική τους μορφή,

γ) η κατεδάφιση υφιστάμενων κτισμάτων, εφόσον δεν αλλοιώνεται ο χαρακτήρας του συνόλου ή χαρακτηρισθούν ετοιμόρροπα κατά τις διατάξεις του άρθρου 41,

δ) η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου στα υφιστάμενα κτίσματα, στους ιδιωτικούς ακάλυπτους χώρους και τους κοινόχρηστους χώρους, λαμβανομένου πάντα υπόψη του χαρακτήρα του οικισμού ως αρχαιολογικού χώρου,

ε) η χρήση κτίσματος ή και των ελεύθερων χώρων του, εάν εναρμονίζεται με το χαρακτήρα και τη δομή τους.

Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου κινδύνου είναι δυνατή η εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης βλάβης χωρίς την παραπάνω άδεια μετά από ενημέρωση της Υπηρεσίας, η οποία μπορεί να διακόψει τις εργασίες με σήμα της.

4. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαιτούμενη άδεια εκδίδεται πριν από όλες τις άλλες άδειες άλλων αρχών που αφορούν στην εκτέλεση του έργου, σε κάθε περίπτωση μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησης, τα δε στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας σε αυτές. Η άδεια αλλαγής της χρήσης εκδίδεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες.

5. Στους παραπάνω αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται δραστηριότητες, καθώς και χρήσεις των κτισμάτων, των ελεύθερων χώρων τους και των κοινόχρηστων χώρων, οι οποίες δεν εναρμονίζονται με το χαρακτήρα και τη δομή των επί μέρους κτισμάτων ή χώρων ή του συνόλου. Για τον καθορισμό της χρήσης κτίσματος ή ελεύθερου χώρου αυτού ή κοινόχρηστου χώρου χορηγείται άδεια με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

6. Μέσα στους αρχαιολογικούς χώρους που είναι ενεργοί οικισμοί καθορίζονται, με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του τυχόν άλλου κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τους περιορισμούς της ιδιοκτησίας, τις χρήσεις γης ή κτηρίων, τους όρους δόμησης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

Άρθρο 15

Ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι

1. Στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύεται η αλιεία, η αγκυροβολία και η υποβρύχια δραστηριότητα με αναπνευστικές συσκευές, εκτός αν έχει χορηγηθεί άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και του τυχόν συναρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου καθορίζονται οι όροι άσκησης των δραστηριοτήτων αυτών στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους.

3. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζονται οι όροι χορήγησης άδειας για την υποβρύχια δραστηριότητα με αναπνευστικές συσκευές, βαθυσκάφη ή άλλα μέσα επισκόπησης του βυθού σε θαλάσσιες περιοχές, λίμνες και ποταμούς, για λόγους προστασίας της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

4. Γύρω από ενάλια μνημεία και γύρω από αρχαιολογικούς χώρους είναι δυνατόν να ορίζεται περιοχή στην οποία δεν επιτρέπονται οι παραπάνω δραστηριότητες χωρίς προηγούμενη άδεια (Ζώνη Προστασίας) που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

5. Απαγορεύεται η εκτέλεση κάθε μορφής λιμενικού έργου χωρίς προηγούμενη άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η άδεια αυτή προηγείται από όλες τις άδειες που αφορούν στην εκτέλεση του έργου και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις υπόλοιπες άδειες που απαιτούνται.

Άρθρο 16

Ιστορικοί τόποι

Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από διάγραμμα οριοθέτησης και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτάσεις ή σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης σύμφωνα με τις ειδικότερες διακρίσεις του εδαφίου δ' του άρθρου 2 χαρακτηρίζονται ιστορικοί τόποι. Στους ιστορικούς τόπους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 12, 13, 14 και 15.

Άρθρο 17 **Ζώνες Προστασίας γύρω από μνημεία**

1. Γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται Ζώνη Προστασίας Α΄, σύμφωνα με τη διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 13, στην οποία η δόμηση επιτρέπεται με αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου μόνο για την κατασκευή κτισμάτων ή προσθηκών που είναι αναγκαία για την ανάδειξη των μνημείων και την εξυπηρέτηση της χρήσης τους.

Ο καθορισμός χώρου, σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλεως ή νομίμως υφισταμένων οικισμών, ως Ζώνης Α΄, συνεπάγεται την αναγκαστική απαλλοτρίωσή του, εάν αναρριείται η κατά προορισμό χρήση του.

2. Γύρω από μνημεία, μπορεί να καθορίζεται επίσης Ζώνη Προστασίας Β΄, σύμφωνα με τη διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 13, στην οποία καθορίζονται ειδικοί όροι δόμησης, χρήσεις γης και επιτρεπόμενες δραστηριότητες με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του τυχόν άλλου κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ύστερα από γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ **ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ – ΣΤΕΡΗΣΗ ΧΡΗΣΗΣ**

Άρθρο 18 **Απαλλοτριώσεις**

1. Το Δημόσιο μπορεί να προβαίνει με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είτε ολική ή τη μερική απαλλοτρίωση είτε στην απευθείας εξαγορά μνημείου ή οποιουδήποτε ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία, καθώς και παρακείμενων ακινήτων ή μνημείων, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων.

2. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, είναι δυνατή είτε η ολική ή μερική απαλλοτρίωση είτε η απευθείας εξαγορά ακινήτου εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών. Η εξαγορά γίνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 2 του ν. 2882/2001, στη δε επιτροπή του άρθρου 15 του ίδιου νόμου μετέχει αντί του εμπειρογνώμονα, υπάλληλος της υπηρεσίας στην περίπτωση που πρέπει να εκτιμηθεί η αξία μνημείου.

3. Τα ακίνητα μνημεία που βρίσκονται μέσα σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α., άλλων Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων διατηρούνται και προστατεύονται με ευθύνη της Υπηρεσίας χωρίς το Δημόσιο να υποχρεούται σε απαλλοτρίωση.

4. Η απαλλοτρίωση ή η απευθείας εξαγορά γίνεται υπέρ του Δημοσίου με δαπάνες αυτού ή άλλου νομικού ή φυσικού προσώπου.

5. Κατά της απόφασης της παραγράφου 1 χωρεί ένσταση εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της στον ενδιαφερόμενο, επί της οποίας αποφάινεται ο Υπουργός Πολιτισμού, μετά από γνώμη του Συμβουλίου.

6. Η εισήγηση της Υπηρεσίας για ολική ή μερική απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά ακινήτου περιλαμβάνει την αιτιολογημένη απόρριψη άλλων λύσεων προστασίας

των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, καθώς και τις βασικές κατευθύνσεις για τον τρόπο διατήρησης και ανάδειξής τους μέσα στο προς απαλλοτρίωση ακίνητο.

7. Το ποσό της αποζημίωσης μπορεί να καταβάλλεται, εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, σε δόσεις ή σε ομόλογα ή σε είδος ή με άλλου είδους διακανονισμό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.

8. Εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, είναι δυνατή η ανταλλαγή ιδιωτικού ακινήτου με ακίνητο ίσης αξίας του Δημοσίου ή του Ο.Τ.Α. ή η αποζημίωση με άλλο νόμιμο τρόπο. Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, η οποία εκτελείται με μέριμνα της Κτηματικής Εταιρίας Δημοσίου και είναι δυνατόν να καταβάλλεται τμήμα της τιμής του ακινήτου ή της αποζημίωσης που καθορίζεται. Η διάταξη της παραγράφου 5 εφαρμόζεται αναλόγως. Σε περίπτωση έκδοσης ομολόγων οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις έκδοσής τους θα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

9. Η ανεπιφύλακτη παραλαβή της αποζημίωσης σε είδος ή των ομολόγων ή της πρώτης δόσης ή του αντικειμένου του διακανονισμού κατά την παράγραφο 7 ή του τμήματος της αποζημίωσης κατά την παράγραφο 8, εξομοιώνεται με την έγγραφη συναίνεση.

Άρθρο 19 **Αποζημίωση για τη στέρηση χρήσης ακινήτου**

1. Για την προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί να επιβάλλει προσωρινή ή οριστική στέρηση ή περιορισμό της χρήσης ακινήτου.

2. Σε περίπτωση ουσιώδους προσωρινού περιορισμού ή ουσιώδους προσωρινής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία υπολογίζεται με βάση τη μέση κατά προορισμό απόδοση του ακινήτου πριν τον περιορισμό ή τη στέρηση της χρήσης, λαμβανομένης υπόψη και της ιδιότητας του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.

3. Σε περίπτωση ουσιώδους οριστικού περιορισμού ή οριστικής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου καταβάλλεται πλήρης αποζημίωση. Και στην περίπτωση αυτή λαμβάνεται υπόψη η ιδιότητα του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.

4. Σε περίπτωση προσωρινής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ή μέρους ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία, ή άλλων παρακείμενων ακινήτων, εάν κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων αυτών, κάθε θιγόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση για αποζημίωση, για τον προσδιορισμό της οποίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2.

5. Σε περίπτωση ουσιώδους οριστικού περιορισμού ή οριστικής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης τμήματος του ακινήτου, που απαιτείται για την προστασία του μνημείου, η αποζημίωση καταβάλλεται για το τμήμα αυτό, μόνο εάν ο περιορισμός ή η στέρηση δεν επιφέρει ουσιώδη οριστικό περιορισμό ή οριστική στέρηση της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, οπότε καταβάλλεται η αποζημίωση που προβλέπεται στην παράγραφο 3.

6. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδε-

ται ύστερα από γνώμη επιτροπής, διαπιστώνεται εάν συντρέχει περίπτωση καταβολής αποζημίωσης κατά τις παραγράφους 1 έως 5, καθώς και το ύψος της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού καθορίζεται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες της επιτροπής, η διαδικασία κατά την οποία γνωμοδοτεί, τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη, το είδος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

7. Σε περίπτωση κατά την οποία το ποσό που έχει ή προβλέπεται να καταβληθεί ως αποζημίωση λόγω στέρησης ή περιορισμού χρήσης ακινήτου, προσεγγίζει την αξία του ακινήτου τότε αυτό κηρύσσεται απαλλοτριωτέο.

8. Η προστασία ή η ανάδειξη μνημείων που βρίσκονται σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων, Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα και ιδρυμάτων ή αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών που έχουν μεταξύ άλλων ως σκοπό την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, θεωρείται ότι εντάσσεται στην κατά προορισμό χρήση των ακινήτων αυτών.

9. Σε περίπτωση επιβολής ουσιαδών περιορισμών στους όρους δόμησης ακινήτου για τους οποίους δεν προβλέπεται αποζημίωση ή μεταφορά συντελεστή δόμησης, μπορεί να καταβάλλεται μη χρηματική αποζημίωση στον ιδιοκτήτη, το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία καθορισμού της οποίας καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος Χωροταξίας, και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 20

Διακρίσεις κινητών μνημείων - Χαρακτηρισμός

1. Στα κινητά μνημεία περιλαμβάνονται:

- α) τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453,
- β) τα μεταγενέστερα του 1453 αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830 και αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ή που αποσπάστηκαν από ακίνητα μνημεία, καθώς και οι θρησκευτικές εικόνες και λειτουργικά αντικείμενα της ίδιας περιόδου,
- γ) τα μεταγενέστερα του 1453 αρχαία, που δεν υπάγονται στην περίπτωση β' και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους,
- δ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους και
- ε) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Τα αρχαία κινητά μνημεία που υπάγονται στις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 1 προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα πολιτιστικά αγαθά των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Περίληψη της εισήγησης αποστέλλεται στις τελωνειακές, λιμενικές και αστυνομικές αρχές. Η εισήγηση κοινοποιείται στον κύριο ή και τον κάτοχο, οι οποίοι είναι δυνατόν να υποβάλουν αντιρρήσεις μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση της εισήγησης και αίρονται εάν η απόφαση χαρακτηρισμού δεν εκδοθεί εντός εξαμήνου από την κοινοποίηση.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται η διαδικασία ακρόασης του κυρίου ή κατόχου και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή της διάταξης αυτής. Για το χαρακτηρισμό μνημείων της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 απαιτείται προηγούμενη συναίνεση του δημιουργού τους εφόσον διατηρεί την κυριότητά τους.

5. Η απόφαση χαρακτηρισμού που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακαλείται μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης του Υπουργού Πολιτισμού εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί κατ' εξαίρεση, να χαρακτηρίζονται μνημεία, ομοειδείς κατηγορίες κινητών πολιτιστικών αγαθών που παρουσιάζουν κοινωνική, τεχνική, λαογραφική, εθνολογική ή εν γένει ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία, εφόσον ο ατομικός προσδιορισμός τους είναι δυσχερής και συντρέχει κίνδυνος απώλειας ή καταστροφής τους.

7. Η ανάκληση της απόφασης χαρακτηρισμού μεμονωμένου μνημείου που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 επιτρέπεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εφόσον το συγκεκριμένο κινητό στερείται της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας για την οποία χαρακτηρίστηκε η κατηγορία μνημείων.

Άρθρο 21

Κυριότητα κινητών μνημείων

1. Τα αρχαία κινητά μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής κατά την έννοια του άρθρου 966 του Αστικού Κώδικα.

2. Δικαίωμα κυριότητας σε εισαγόμενα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 αναγνωρίζεται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 και των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 28.

3. Τα αρχαία κινητά μνημεία που αποτελούν ευρήματα ανασκαφών, ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Δημόσιο, είναι

ανεπίδεκτα χρησικτησίας και εκτός συναλλαγής.

4. Το δικαίωμα κυριότητας σε άλλα κινητά μνημεία μεταγενέστερα του 1453 ασκείται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου.

5. Η εξαίρεση του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 1039 Α.Κ. δεν ισχύει για κινητά μνημεία.

Άρθρο 22

Κατάσχεση κινητών μνημείων

1. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση και δεν αποτελούν πτωχευτική περιουσία κινητά αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453.

2. Η κατάσχεση μεταγενέστερων μνημείων που ανήκουν σε ιδιώτες γίνεται παρουσία υπαλλήλου της Υπηρεσίας. Προς τούτο οι εκτελούντες την κατάσχεση υπάλληλοι οφείλουν να τη γνωστοποιούν έγκαιρα στην Υπηρεσία. Η αξία των μνημείων καθορίζεται από την επιτροπή της διάταξης της παραγράφου 10 του άρθρου 73, το δεύτερο εδάφιο της οποίας δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτήν.

3. Μεσεγγυούχος ορίζεται το Δημόσιο, τα δε κατασχεθέντα παραμένουν στον τόπο όπου βρίσκονται, εκτός αν η Υπηρεσία ορίσει διαφορετικά. Αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης επιδίδεται στην Υπηρεσία αμέσως μόλις περατωθεί η κατάσχεση. Η Υπηρεσία καλείται στη δίκη για τη διόρθωση της κατασχετήριας έκθεσης, εάν αυτή αφορά μνημείο της παραγράφου 2, οπότε και της κοινοποιείται η σχετική απόφαση.

4. Η επίθεση σφραγίδων σε μνημεία που αποτελούν πτωχευτική περιουσία γίνεται παρουσία υπαλλήλου της Υπηρεσίας. Μεσεγγυούχος αυτών ορίζεται το Δημόσιο. Τα μνημεία παραμένουν στον τόπο όπου βρίσκονται, εκτός εάν η Υπηρεσία ορίσει διαφορετικά και εκτιμώνται κατά την απογραφή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 2. Οποιαδήποτε απόφαση για την πώλησή τους κοινοποιείται εγκαίρως στην Υπηρεσία.

5. Με αίτηση του Δημοσίου, που εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, καθορίζεται με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου, η τιμή μνημείου που έχει κατασχεθεί ή ανήκει σε πτωχευτική περιουσία. Με την υποβολή της αιτήσεως το μνημείο αναλαμβάνεται από την Υπηρεσία. Στη δίκη καλούνται ο επισπεύδων δανειστής ή ο σύνδικος της πτωχεύσεως αντιστοίχως, οι οποίοι έχουν το δικαίωμα να επισκεφθούν το μνημείο με πρόσωπο της επιλογής τους για την εκτίμηση της αξίας του. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του την τιμή που έχει καθορισθεί από την επιτροπή της παραγράφου 10 του άρθρου 73, καθώς και τα στοιχεία περί της αξίας του μνημείου που επικαλούνται ο επισπεύδων δανειστής ή ο σύνδικος. Το Δημόσιο αποκτά την κυριότητα του μνημείου του οποίου έχει καθορισθεί η τιμή με την καταβολή του τιμήματος στον υπάλληλο του πλειστηριασμού ή τον σύνδικο μέσα σε τριάντα ημέρες από τη δημοσίευση της αποφάσεως. Μόνο εάν δεν καταβληθεί το τίμημα το μνημείο πλειστηριάζεται. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Δικαιοσύνης καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των ανωτέρω.

Άρθρο 23

Κατοχή κινητών μνημείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από

γνώμη του Συμβουλίου μπορεί να χορηγείται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άδεια κατοχής κινητού αρχαίου μνημείου του οποίου η κυριότητα ανήκει στο Δημόσιο.

2. Άδεια κατοχής χορηγείται στο πρόσωπο που δηλώνει, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24, κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, ύστερα από σχετική αίτησή του, εκτός εάν:

α) το αρχαίο είναι ιδιαίτερα μεγάλης επιστημονικής ή καλλιτεχνικής σημασίας και είναι ανάγκη να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Δημοσίου,

β) ο αιτών δεν διασφαλίζει την ικανοποιητική φύλαξη και διατήρησή του, ιδίως εάν δεν δηλώνει κατάλληλο τόπο για τη φύλαξή του ή

γ) ο αιτών δεν παρέχει τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κατόχου, και ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο, τα πιο πάνω κωλύματα πρέπει να μην συντρέχουν στο πρόσωπο αυτών που ασκούν ή άσκησαν τη διοίκησή του.

3. Εάν ο κάτοχος αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453 αποβιώσει, χορηγείται άδεια κατοχής στον κληρονόμο του εφόσον το επιθυμεί, εκτός εάν συντρέχουν οι αρνητικές προϋποθέσεις των περιπτώσεων β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου.

4. Η άδεια κατοχής είναι δυνατόν να ανακαλείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εάν παύσει να συντρέχει μια από τις προϋποθέσεις της χορήγησής της σύμφωνα με την παράγραφο 2 ή παραβιαστούν διατάξεις των άρθρων 27, 28 και 29. Η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως αν ο κάτοχος καταδικασθεί αμετάκλητα για ένα από τα αδικήματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2. Η άδεια μπορεί επίσης να ανακαλείται αν κριθεί εκ των υστέρων ότι το αρχαίο παρουσιάζει ιδιαίτερα μεγάλη επιστημονική ή καλλιτεχνική σημασία και πρέπει να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Κράτους. Στην περίπτωση αυτή οφείλεται ως αποζημίωση η αμοιβή της παραγράφου 3 του άρθρου 24. Σε κάθε άλλη περίπτωση ανάκλησης τα αρχαία αναλαμβάνονται χωρίς αποζημίωση από το Δημόσιο.

6. Στην περίπτωση που κρίνεται ότι το κινητό αρχαίο που δηλώνεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24 έχει πολύ μικρή επιστημονική και εμπορική αξία, καταγράφεται από την Υπηρεσία και καταλείπεται στην ελεύθερη χρήση του αιτούντος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 24

Δήλωση, υπόδειξη κινητών μνημείων και αμοιβή

1. Όποιος βρίσκει ή αυτός στον οποίο περιέρχεται κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή και να το θέτει στη διάθεσή της. Η δήλωση περιέχει την ακριβή

τοποθεσία εύρεσης του αρχαίου, τον τρόπο με τον οποίο περιήλθε στο πρόσωπο που προβαίνει σε αυτή, τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρι να αποφανθεί η Υπηρεσία.

2. Κάθε πρόσωπο το οποίο αποκτά την κυριότητα μνημείου μεταγενέστερου του 1453 των παραγράφων 1β και 5 του άρθρου 20 οφείλει να υποβάλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στις αρχές της προηγούμενης παραγράφου δήλωση για τον τρόπο με τον οποίο περιήλθε σε αυτό και για τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου του.

3. Όταν η κατοχή του αρχαίου περιέρχεται στο Δημόσιο, χορηγείται αμοιβή σε αυτόν που προέβη στη δήλωσή του σύμφωνα με την παράγραφο 1. Το ύψος της αμοιβής ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή του δηλώσαντος στην ανεύρεση και διάσωσή του. Η Υπηρεσία χορηγεί απευθείας την αμοιβή αν εκτιμά ότι η χρηματική αξία του αρχαίου δεν υπερβαίνει τις πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δρχ. (1467,35 Ε). Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

4. Η παραπάνω αμοιβή χορηγείται και σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται άγνωστα στην Υπηρεσία κινητά αρχαία, με όμοια απόφαση μετά από εκτίμηση της συμβολής του στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους, καθώς και της σπουδαιότητας των αρχαίων.

5. Εάν η δήλωση ή η υπόδειξη γίνεται από περιουσιότερα πρόσωπα, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ τους σε ποσοστά που καθορίζονται με την ίδια απόφαση ανάλογα με τη συμβολή του καθενός ή σε περίπτωση αμφιβολίας κατά ίσα μέρη. Αν το αρχαίο βρέθηκε σε ιδιωτικό ακίνητο που δεν ανήκει σε αυτόν που το δηλώνει, η αμοιβή κατανέμεται σε ίσα μέρη μεταξύ αυτού και του κυρίου του ακινήτου. Προκειμένου για ενάλια αρχαία, εάν εκείνος που τα δηλώνει ή τα υποδεικνύει δεν είναι κύριος του μέσου με το οποίο εντοπίζονται, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ του κυρίου του μέσου και εκείνου που τα υποδεικνύει.

6. Δεν καταβάλλεται αμοιβή:

- α) εάν το αρχαίο είναι ήδη γνωστό στην Υπηρεσία,
- β) εάν το αρχαίο ανακαλύπτεται σε γνωστό στην Υπηρεσία αρχαιολογικό χώρο ή κατά τη διενέργεια ανασκαφών ή την εκτέλεση άλλων εργασιών για τις οποίες απαιτείται να παρίσταται εκπρόσωπος της Υπηρεσίας,
- γ) εάν εκείνος που δηλώνει ή υποδεικνύει αρχαίο είναι υπάλληλος του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α., άλλων Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, που ενεργεί στο πλαίσιο των υπηρεσιακών καθηκόντων του. Δεν καταβάλλεται επίσης αμοιβή σε όποιον βρήκε αρχαίο προβαίνοντας σε δραστηριότητα που αντίκειται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην περίπτωση της παραγράφου 5, σε όποιον επιχειρεί να αποκρύψει το αρχαίο ή προβαίνει σε ενέργειες που μπορούν να το βλάψουν, οπότε η αμοιβή καταβάλλεται μόνο σε εκείνον που ενεργεί νόμιμα κατά το ποσοστό που του αναλογεί.

Άρθρο 25

Δανεισμός και ανταλλαγή κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου μπορεί να επιτρέπεται ο δανεισμός κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του, για ορισμένη χρονική διάρκεια, σε μουσεία, εκπαιδευτικούς ή ερευνητικούς οργανισμούς για εκθεσιακούς, παιδαγωγικούς ή ερευνητικούς σκοπούς. Ο δανεισμός για ερευνητικούς ή παιδαγωγικούς σκοπούς μπορεί να επιτρέπεται εφόσον τα μνημεία δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου μπορεί να επιτρέπεται η ανταλλαγή κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του, εφόσον δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και δεν πλήττεται η ενότητα σημαντικών συλλογών, με πολιτιστικά αγαθά που ανήκουν σε άλλα κράτη ή σε αλλοδαπά νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις συλλογές των δημόσιων μουσείων της Χώρας.

Άρθρο 26

Ενέργειες επί κινητών μνημείων

Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε κινητό μνημείο η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΧΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Άρθρο 27

Φύλαξη και συντήρηση κινητών μνημείων

1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου και ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου ευθύνονται για την ασφάλεια και τη διατήρησή του. Οφείλουν να γνωστοποιούν στην Υπηρεσία τον ακριβή τόπο φύλαξής του, κάθε μετακίνησή του στην οποία προτίθενται να προβούν καθώς και τυχόν απώλειά του. Οφείλουν επίσης να επιτρέπουν την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρησή του από την Υπηρεσία ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση και να την ειδοποιούν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση για κάθε γεγονός που είναι δυνατόν να το θέσει σε κίνδυνο και να ακολουθούν τις υποδείξεις της. Αν το μνημείο διατρέχει άμεσο κίνδυνο φθοράς, απώλειας ή καταστροφής, η Υπηρεσία μπορεί να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα και να καταλογίσει τις σχετικές δαπάνες στον κύριο ή τον κάτοχο του μνημείου ή να αποφασίσει τη μεταφορά του προς φύλαξη σε δημόσιο μουσείο ή άλλο κατάλληλο χώρο, μέχρις ότου εκλείψει οριστικά ο κίνδυνος.

2. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου και ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου υποχρεούνται να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα συντήρησης σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρθρου 43. Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι η συντήρη-

ση είναι ανεπαρκής, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίσει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υπόχρεων, σύμφωνα με τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις.

3. Αν ο κάτοχος κινητού αρχαίου ή ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου αποβιώσει, ο κληρονόμος ή ο εκτελεστής της διαθήκης ή ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας υποχρεούνται να ειδοποιήσουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία και να διασφαλίσουν προσωρινά τα αντικείμενα μέχρις ότου αυτή επιληφθεί. Αν λυθεί το νομικό πρόσωπο που έχει την κυριότητα ή κατοχή μνημείου, τις υποχρεώσεις αυτές έχουν οι νόμιμοι κατά το χρόνο λύσης εκπρόσωποί του.

Άρθρο 28

Μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητών μνημείων

1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453, μπορεί να μεταβιβάζει την κατοχή του αφού γνωστοποιήσει στην Υπηρεσία την πρόθεσή του και τα στοιχεία του υποψήφιου κατόχου, ο οποίος υποχρεούται να υποβάλει αίτηση για άδεια κατοχής που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23. Μεταβίβαση που γίνεται χωρίς την άδεια αυτή είναι άκυρη και τα κινητά μνημεία αναλαμβάνονται χωρίς διατυπώσεις από το Δημόσιο.

2. Η μεταβίβαση αιτία θανάτου της κατοχής μνημείων της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατή υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 23, ειδάλλως τα αρχαία αναλαμβάνονται από το Δημόσιο.

3. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου που ανήκει σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σε Ο.Τ.Α. ή σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, είναι δυνατή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ειδάλλως είναι άκυρη. Με την παραπάνω απόφαση μπορεί να επιβάλλονται όροι ως προς το πρόσωπο προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβαστούν τα μνημεία. Σε περίπτωση πώλησης, το Δημόσιο μπορεί να ασκεί δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή εντός τριών (3) μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

4. Η μεταβίβαση μνημείων που ανήκουν σε εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, άλλα νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα επιτρέπεται, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, προς άλλα τέτοια πρόσωπα ή ενώσεις, στο Δημόσιο, σε Ο.Τ.Α. σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που αποτελούν αναγνωρισμένα μουσεία του άρθρου 45, ειδάλλως είναι άκυρη.

5. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου, εκτός αυτών των παραγράφων 3 και 4, επιτρέπεται μετά από προηγούμενη γνωστοποίηση στην Υπηρεσία της σχετικής πρόθεσης, των στοιχείων του προσώπου προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβασθεί, και, σε περίπτωση πώλησης, της τιμής και εφόσον παρέλθει χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός από τη γνωστοποίηση χωρίς το Δημόσιο να ασκήσει δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Η μεταβίβαση που έγινε χωρίς τη γνωστοποίηση αυτή είναι άκυρη.

6. Σε περίπτωση πώλησης μνημείων με δημοπρασία ή δημόσιο πλειστηριασμό, προτιμώνται στην ίδια τιμή, κατά σειρά, το Δημόσιο, τα μουσεία του άρθρου 45 και οι συλλεκτές μνημείων.

7. Όποιος αποκτά την κυριότητα μνημείου αιτία θανάτου οφείλει να ειδοποιεί σχετικά την Υπηρεσία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

8. Ο κύριος μνημείου μπορεί να το μεταβιβάζει στο Δημόσιο σε τιμή που συμφωνείται ή ειδάλλως ορίζεται από την εκτιμητική επιτροπή της διάταξης της παραγράφου 10 του άρθρου 73.

Άρθρο 29

Υποχρεώσεις κατόχων και κυρίων κινητών μνημείων για τη μελέτη και έκθεσή τους

1. Οι κάτοχοι κινητών αρχαίων που χρονολογούνται έως και το 1453, καθώς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, που είναι κύριοι ή κάτοχοι κινητών αρχαίων ή νεότερων μνημείων, οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφιση και μελέτη των μνημείων από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους χορηγείται σχετική άδεια από την Υπηρεσία.

2. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο οφείλουν επίσης να θέτουν τα προαναφερόμενα μνημεία για εύλογο χρονικό διάστημα στη διάθεση της Υπηρεσίας αν αυτή το ζητήσει προκειμένου να εκτεθούν στο κοινό εντός ή εκτός της ελληνικής επικράτειας. Αν τα μνημεία υποστούν φθορά ή απολεσθούν κατά το χρονικό διάστημα που δεν βρίσκονται στην κατοχή τους, το Δημόσιο υποχρεούται σε αποζημίωση.

Άρθρο 30

Αρωγή για την ανεύρεση και διεκδίκηση κινητών μνημείων

1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου προστατεύεται έναντι τρίτων ως νομέας και απολαμβάνει την αυτοδύναμη προστασία της νομής, δικαιούται δε να ασκήσει παράλληλα με το Δημόσιο τις αγωγές αποβολής και διαταράξεως της νομής. Αν το αρχαίο έχει εξαχθεί παράνομα, η διεκδίκηση γίνεται από το Δημόσιο. Ύστερα από την επιστροφή το αρχαίο αποδίδεται στον κάτοχο εκτός εάν η εξαγωγή του οφείλεται σε δόλο ή αμέλεια του. Στην περίπτωση αυτή η κατοχή του αρχαίου που επιστρέφεται περιέρχεται στο Δημόσιο χωρίς αποζημίωση του κατόχου. Ο κάτοχος επιβαρύνεται με τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε το Δημόσιο, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα, αν το αρχαίο ύστερα από την επιστροφή αποδοθεί σε αυτόν.

2. Ο κύριος μνημείου μπορεί να ζητά τη συνδρομή της Υπηρεσίας για την ανεύρεση, καθώς και την απόδοση ή την επιστροφή του αν κλαπεί ή εξαχθεί παράνομα. Ύστερα από την επιστροφή, το μνημείο αποδίδεται σε αυτόν, εκτός εάν το εξήγαγε ο ίδιος ή επέτρεψε την εξαγωγή του από δόλο ή βαριά αμέλεια. Στην περίπτωση αυτή η κυριότητα του μνημείου που επιστρέφεται περιέρχεται στο Δημόσιο, χωρίς αποζημίωση. Ο κύριος υποχρεούται να καταβάλει τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Δημόσιο για την επιστροφή, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα, εάν το μνημείο που επιστρέφεται αποδοθεί σε αυτόν.

3. Ο κύριος και ο κάτοχος μνημείου που επιστρέφεται κατά τις παραπάνω διατάξεις υποχρεούνται να επιτρέψουν την έκθεσή του στο κοινό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ ΣΥΛΛΕΚΤΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΠΩΛΕΣ

Άρθρο 31 Συλλέκτες μνημείων

1. Ο νόμιμος κάτοχος ή κύριος κινητών αρχαίων, καθώς και ο κύριος νεότερων κινητών μνημείων που συνθέτουν ενιαίο σύνολο ή ενιαία σύνολα από καλλιτεχνική, ιστορική ή επιστημονική άποψη, μπορεί να αναγνωρίζεται ως συλλέκτης ύστερα από αίτησή του με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η απόφαση εκδίδεται μετά από εκτίμηση του χαρακτήρα και της σημασίας της συλλογής και εφόσον ο αιτών παρέχει εγγυήσεις για την προστασία και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών φύλαξης και διατήρησης των αντικειμένων της συλλογής, καθώς και για την τήρηση των λοιπών υποχρεώσεων του συλλέκτη.

Τις εγγυήσεις αυτές δεν παρέχει ο αιτών ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από τις πράξεις αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο το κώλυμα πρέπει να μην συντρέχει στα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκησή τους.

2. Φυσικό πρόσωπο του οποίου το επάγγελμα σχετίζεται ή σχετιζόταν με την προστασία μνημείων ή είναι αρχαιοπώλης ή έμπορος νεότερων μνημείων ή υπάλληλος ή συνεργάτης φυσικών ή νομικών προσώπων που ασκούν παρόμοια επιχείρηση, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί ως συλλέκτης αρχαίων.

3. Οι συλλέκτες έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των κατόχων ή κυρίων μνημείων με την επιφύλαξη των παρακάτω διατάξεων.

4. Οι συλλέκτες οφείλουν να τηρούν κατάλογο με πλήρη περιγραφή και φωτογραφίες των αντικειμένων της συλλογής, να καταθέτουν αντίγραφό του στην υπηρεσία και να υποβάλλουν σε αυτή ανά εξαμήνο τουλάχιστον κατάλογο με τα νέα αντικείμενα της συλλογής.

5. Οι συλλέκτες μπορούν να εμπλουτίζουν τις συλλογές τους με μνημεία που εισάγονται από το εξωτερικό ή αποκτώνται στην Ελλάδα κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Για τα μνημεία αυτά απαιτείται να υποβάλουν δήλωση του άρθρου 24 ή 33 κατά περίπτωση.

6. Οι συλλέκτες απαγορεύεται να αποκτούν πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι αποκτήθηκαν ή έχουν εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά.

7. Οι συλλέκτες οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτο-

γράφηση και μελέτη των μνημείων της συλλογής τους από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους έχει χορηγηθεί σχετική άδεια από την Υπηρεσία. Έχουν δικαίωμα να αναπαράγουν και να διαθέτουν φωτογραφίες ή άλλες απεικονίσεις των μνημείων αυτών. Έχουν επίσης δικαίωμα να κατασκευάζουν εκμαγεία ή άλλα αντίγραφά τους, ύστερα από έγκριση της Υπηρεσίας και σύμφωνα με τις οδηγίες της, και να τα διαθέτουν.

8. Οι συλλέκτες μπορούν να παραχωρούν το δικαίωμα της πρώτης δημοσίευσης κάθε πρωτοεμφανιζόμενου στη συλλογή τους αρχαίου για μια τριετία, αφού ενημερώσουν την Υπηρεσία.

9. Οι συλλέκτες υποχρεούνται να διευκολύνουν την επίσκεψη συλλογής που κρίνεται σημαντική από την Υπηρεσία. Για την επίσκεψη είναι δυνατόν να απαιτείται δικαίωμα εισόδου μετά από έγκριση της Υπηρεσίας.

10. Οι συλλέκτες ευθύνονται για τη διαφύλαξη της ενότητας της συλλογής. Η διάσπασή της είναι δυνατή μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, αφού εκτιμηθούν η σημασία της συλλογής και οι συνέπειες της διάσπασης. Η άδεια θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εάν παρέλθει άπρακτο τετράμηνο από την υποβολή της σχετικής αίτησης στην Υπηρεσία. Σε περίπτωση χορήγησης άδειας για τη μεταβίβαση των επί μέρους μνημείων της συλλογής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 28.

11. Οι συλλέκτες μπορούν να μεταβιβάζουν τα αντικείμενα της συλλογής τους στο σύνολό τους είτε στο Δημόσιο είτε σε μουσεία του άρθρου 45 ή σε πρόσωπα που είναι αναγνωρισμένοι συλλέκτες, αφού γνωστοποιήσουν στην Υπηρεσία την πρόθεσή τους και τα στοιχεία του προσώπου στο οποίο πρόκειται να τα μεταβιβάσουν, καθώς και την τιμή σε περίπτωση πώλησής τους. Η μεταβίβαση μπορεί να γίνει μετά την παρέλευση έξι (6) μηνών από τη γνωστοποίηση και εφόσον το Δημόσιο ή στη συνέχεια, εάν πρόκειται για πώληση σε συλλέκτες, τα μουσεία δεν ασκήσουν δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Προκειμένου για συλλογή που ανήκει σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σε Ο.Τ.Α. ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, επιτρέπεται η μεταβίβαση είτε προς το Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, σε άλλο τέτοιο πρόσωπο που έχει τις ιδιότητες που ορίζονται στο πρώτο εδάφιο. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου εφαρμόζονται αναλόγως. Εάν δεν τηρηθούν οι παραπάνω όροι, η μεταβίβαση είναι άκυρη.

12. Εάν αποβιώσει ο συλλέκτης, ο κληρονόμος του δικαιούται μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την αποδοχή της κληρονομιάς ή την πάροδο της προθεσμίας αποποίησής της, να υποβάλει αίτηση αναγνώρισής του ως συλλέκτη. Η αναγνώριση χωρεί, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κλύματα των παραγράφων 1 ή 2. Προκειμένου για ιδιαίτερα σημαντική συλλογή, εάν είναι απολύτως απαραίτητη η διαφύλαξη της ενότητάς της και αυτή δεν διασφαλίζεται, το σύνολο των μνημείων της μπορεί να περιέλθει στο Δημόσιο, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται στους δικαιούχους αποζημίωση, το ύψος της οποίας προσδιορίζεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αντικειμένων της συλλογής από την εκτιμητική επιτροπή της παραγράφου 10 του άρθρου 73.

13. Εάν λυθεί το νομικό πρόσωπο που έχει αναγνωρι-

σθεί ως συλλέκτης και πρόκειται να μεταβιβαστούν τα μνημεία της συλλογής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παραγράφου 11. Εάν κριθεί απολύτως απαραίτητη η διαφύλαξη της ενότητας ιδιαίτερα σημαντικής συλλογής και αυτή δεν διασφαλίζεται, εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 12.

14. Εάν δεν συντρέχουν πλέον στο πρόσωπο του συλλέκτη μία ή περισσότερες προϋποθέσεις βάσει των οποίων αναγνωρίστηκε η ιδιότητα αυτή ή παραβιαστούν διατάξεις του παρόντος άρθρου, η απόφαση αναγνώρισης μπορεί να ανακληθεί προσωρινά ή οριστικά. Η απόφαση ανακαλείται αυτοδικαίως αν ο συλλέκτης καταδικασθεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της παραγράφου 1, οπότε τα αρχαία που βρίσκονται στην κατοχή του αναλαμβάνονται από το Δημόσιο. Εάν η ανάκληση γίνει για άλλο λόγο είναι δυνατή η διατήρηση της κατοχής τους.

Άρθρο 32

Αρχαιοπώλες και έμποροι νεότερων μνημείων

1. Αρχαιοπώλης είναι το πρόσωπο που κατά σύστημα είτε αποκτά την κατοχή ή την κυριότητα κινητών αρχαίων που έχουν αποκτηθεί νομίμως με σκοπό την περαιτέρω μεταβίβασή τους, είτε μεσολαβεί στη μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας αυτών. Έμπορος νεότερων κινητών μνημείων είναι το πρόσωπο που κατά σύστημα είτε αποκτά την κυριότητα νεότερων κινητών μνημείων που έχουν αποκτηθεί νομίμως με σκοπό την περαιτέρω μεταβίβασή τους, είτε μεσολαβεί στη μεταβίβασή τους. Για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών απαιτείται ειδική άδεια.

2. Η άδεια της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που:

- α) έχουν σχετική επαγγελματική εμπειρία,
- β) διαθέτουν κατάλληλο χώρο καταστήματος και αποθήκευσης, που βρίσκεται σε πόλεις όπου εδρεύουν υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού αρμόδιες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- γ) δεν έχουν αναγνωρισθεί ως συλλέκτες μνημείων και δεν ασκούν επάγγελμα που σχετίζεται ή σχετιζόταν με την προστασία μνημείων και
- δ) παρέχουν τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του αρχαιοπώλη ή εμπόρου νεότερων μνημείων. Τα εχέγγυα αυτά δεν παρέχει ο αιτών ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις, ή εάν η ποινική δίωξη για μια από αυτές τις πράξεις έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο το κώλυμα πρέπει να μη συντρέχει στο πρόσωπο των διοικητών ή των μελών των οργάνων διοίκησής τους.

3. Ως προς τα επί μέρους αντικείμενα που βρίσκονται στους χώρους του καταστήματος των παραπάνω προσώπων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 21, 23, 27 και 28, καθώς της παραγράφου 1 του άρθρου 29.

4. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων οφείλουν να τηρούν βιβλίο, θεωρημένο από την Υπηρεσία, στο οποίο καταχωρίζουν τα κινητά μνημεία αμέσως μετά την είσοδό τους στο κατάστημα. Η καταχώριση περιλαμβάνει την περιγραφή, τη φωτογραφία και την προέλευση του μνημείου, τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου ή κυρίου του μνημείου και του προσώπου προς το οποίο μεταβιβάζεται, τα στοιχεία της άδειας κατοχής αρχαίου, την τιμή και την ημερομηνία της μεταβίβασης. Τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην Υπηρεσία.

5. Για κάθε μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητού μνημείου, οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων εκδίδουν τα νόμιμα παραστατικά στοιχεία, στα οποία αναγράφεται ότι τα παραπάνω κινητά δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν από τη χώρα χωρίς άδεια ή ότι είναι δυνατή η εξαγωγή τους σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 34.

6. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων απαγορεύεται να αποκτούν ή να διακινούν πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά.

7. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων απαγορεύεται να ασκούν στο ίδιο κατάστημα εμπορία εκμαγείων, απεικονίσεων ή αντιγράφων πολιτιστικών αγαθών.

8. Για τη διοργάνωση δημοπρασιών ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων που αφορούν αρχαία ή νεότερα μνημεία, είτε από πρόσωπα της παραγράφου 1 είτε από άλλα, απαιτείται άδεια της Υπηρεσίας που χορηγείται για το συγκεκριμένο κάθε φορά κατάλογο αντικειμένων.

9. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων τελούν υπό τον έλεγχο της Υπηρεσίας και οφείλουν να διευκολύνουν την επιθεώρηση των καταστημάτων και αποθηκών τους.

10. Αν δεν συντρέχουν πλέον στο πρόσωπο του αρχαιοπώλη ή του εμπόρου μία από τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 ή αυτός παραβιάσει άλλες διατάξεις του παρόντος ή προβεί με δόλο ή από βάρια αμέλεια σε πώληση πλαστών έργων, η άδεια μπορεί να ανακληθεί προσωρινά ή οριστικά. Η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως εάν ο αρχαιοπώλης ή έμπορος καταδικαστεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της περίπτωσης δ' της παραγράφου 2. Οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 14 του άρθρου 31 εφαρμόζονται αναλόγως.

11. Τα σχετικά με την καταλληλότητα και τη λειτουργία των αρχαιοπωλείων ή των καταστημάτων εμπορίας νεότερων κινητών μνημείων, τον τρόπο, τη διαδικασία και τους φορείς διεξαγωγής των δημοπρασιών και κάθε άλλη λεπτομέρεια εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

12. Τα μέλη του προσωπικού του Υπουργείου Πολιτισμού και των μουσείων του άρθρου 45 που ανήκουν στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στο εμπόριο μνημείων ή άλλων πολιτιστικών αγαθών. Δεν επιτρέπεται να χορηγούν πιστοποιητικά γνησιότητας ή να προβαίνουν σε εκτίμηση της χρηματι-

κής αξίας τέτοιων αγαθών, παρά μόνο εάν τους ανατεθεί από την προϊστάμενή τους αρχή ή τους ζητηθεί από άλλη δημόσια αρχή.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ **ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

Άρθρο 33 **Εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών**

1. Πολιτιστικά αγαθά εισάγονται ελεύθερα στην ελληνική επικράτεια υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της Διεθνούς Σύμβασης των Παρισίων, που αφορά στα ληπτά μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών και έχει κυρωθεί με το ν. 1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α΄) και των λοιπών κανόνων του διεθνούς δικαίου.

2. Ο κάτοχος εισαχθέντων πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν μνημεία κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1α, 1β και 5 του άρθρου 20 οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να δηλώνει στην Υπηρεσία την εισαγωγή και τον τρόπο με τον οποίο περιήλθαν στην κατοχή του.

3. Το δικαίωμα κυριότητας σε αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 και εισάγονται νομίμως διατηρείται, εφόσον αυτά δεν είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την πενήνταετία πριν την εισαγωγή και εφόσον δεν είχαν παράνομα αφαιρεθεί από μνημείο, αρχαιολογικό χώρο, εκκλησία, μουσείο, δημόσια συλλογή, συλλογή θρησκευτικών μνημείων, χώρο αποθήκευσης ευρημάτων ανασκαφών ή άλλο παρεμφερή χώρο που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια, ή δεν προέρχονται από παράνομη ανασκαφή εντός αυτής, ανεξάρτητα από το χρόνο εξαγωγής τους. Ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία κτήσης ή εισαγωγής, καθώς και να αποδείξει την προέλευσή τους αν η Υπηρεσία έχει σοβαρές υπόνοιες ότι τα αρχαία είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την τελευταία πενήνταετία πριν την εισαγωγή ή ότι προέρχονται από τις προαναφερόμενες παράνομες πράξεις. Εάν αποδειχθεί ότι τα εισαγόμενα αρχαία εμπίπτουν στις παραπάνω κατηγορίες εξομοιώνονται πλήρως με τα αρχαία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 21. Εάν δεν καταστεί δυνατή η απόδειξη της προέλευσής τους σύμφωνα με τα παραπάνω, χορηγείται στον ενδιαφερόμενο άδεια κατοχής, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα της περίπτωσης γ΄, της παραγράφου 2 του άρθρου 23.

4. Το δικαίωμα κυριότητας σε προγενέστερα του 1453 αρχαία τα οποία εισάγονται για ορισμένο χρονικό διάστημα διατηρείται χωρίς να απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται ο τρόπος απόδειξης της εισαγωγής και της κυριότητας των εισαγόμενων αρχαίων του παρόντος άρθρου και ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 34 **Εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών**

1. Η εξαγωγή μνημείων από την ελληνική επικράτεια απαγορεύεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων των επόμενων παραγράφων.

2. Η εξαγωγή μνημείων επιτρέπεται ύστερα από άδεια, εφόσον αυτά δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και δεν πλήττεται η ενότητα σημαντικών συλλογών.

3. Ειδικά για μνημεία που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών, μπορεί να χορηγείται άδεια εξαγωγής εφόσον δεν κρίνεται απαραίτητη για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας η παραμονή τους σε αυτήν.

4. Η εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών για τα οποία έχει κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού, σύμφωνα με τη διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 20, δεν επιτρέπεται πριν από την πάροδο της προθεσμίας που απαιτείται για την έκδοση της οριστικής απόφασης σχετικά με το χαρακτηρισμό τους.

5. Επιτρέπεται η εξαγωγή μνημείων που πιστοποιείται ότι έχουν εισαχθεί προσωρινά στη Χώρα και βρίσκονται νομίμως στην κατοχή ή την κυριότητα του ενδιαφερόμενου.

6. Επιτρέπεται η εξαγωγή μνημείων των παραγράφων 1α, 1β και 5 του άρθρου 20 τα οποία πιστοποιείται ότι έχουν εισαχθεί νομίμως στην ελληνική επικράτεια πριν από διάστημα μικρότερο των πενήντα (50) ετών εκάστοτε, εφόσον δεν είχαν εξαχθεί προηγουμένως από αυτήν. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 33 εφαρμόζονται αναλόγως.

7. Η άδεια εξαγωγής χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου. Η απόφαση εκδίδεται εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις εντός έξι (6) μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

8. Σε περίπτωση που δεν χορηγείται άδεια εξαγωγής μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 28.

9. Είναι δυνατόν να χορηγείται στους αρχαιοπώλες και εμπόρους νεότερων κινητών μνημείων άδεια για την εξαγωγή συγκεκριμένων μνημείων ισχύος δύο (2) ετών.

10. Η εξαγωγή μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του μπορεί να επιτραπεί εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 25.

11. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να επιτραπεί η προσωρινή εξαγωγή μνημείων, με σκοπό την έκθεσή τους σε μουσειακούς ή παρεμφερείς χώρους, εφόσον παρέχονται επαρκείς εγγυήσεις για την ασφαλή μεταφορά, έκθεση και επιστροφή τους και αφού σταθμιστεί η σημασία της έκθεσης για την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας ή ενδεχόμενη αμοιβαιότητα ή με σκοπό τη συντήρησή τους ή για ερευνητικούς ή παιδαγωγικούς σκοπούς, εφόσον παρέχονται αντίστοιχες εγγυήσεις. Στην ίδια απόφαση προσδιορίζονται οι όροι της προσωρινής εξαγωγής και ιδίως η διάρκειά της. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 εφαρμόζονται και σε περίπτωση

προσωρινής εξαγωγής.

12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται η διαδικασία για την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών κατά τις προηγούμενες παραγράφους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Άρθρο 35

Έννοια αρχαιολογικής έρευνας πεδίου

Ως αρχαιολογική έρευνα πεδίου νοείται η έρευνα του εδάφους, του υπεδάφους, του βυθού της θάλασσας ή του πυθμένα λιμνών ή ποταμών που έχει ως σκοπό τον εντοπισμό ή την αποκάλυψη αρχαίων μνημείων, είτε αυτή συνίσταται σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους.

Άρθρο 36

Συστηματικές ανασκαφές

1. Οι συστηματικές ανασκαφές διενεργούνται από την Υπηρεσία, από επιστημονικούς, ερευνητικούς ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς της ημεδαπής με εξειδίκευση στον τομέα της αρχαιολογικής ή παλαιοντολογικής έρευνας, ή από ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα. Για τη διενέργεια ανασκαφής απαιτείται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Οι ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα μπορούν να διενεργούν κάθε έτος έως τρεις ανασκαφές και άλλες τρεις σε συνεργασία με την Υπηρεσία.

3. Προϋποθέσεις για την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1 είναι: α) η κατάθεση αναλυτικής έκθεσης, από την οποία πιθανολογείται βάσιμα η ύπαρξη μνημείων και με την οποία οριοθετείται η προς ανασκαφή περιοχή και τεκμηριώνεται η προσδοκώμενη συμβολή της συγκεκριμένης έρευνας στην επιστημονική γνώση καθώς και η ανάγκη προσφυγής στην ανασκαφική μέθοδο, β) το κύρος και η αξιοπιστία του φορέα που αναλαμβάνει τη διενέργεια της ανασκαφής, γ) η ανασκαφική εμπειρία και το επιστημονικό κύρος του διευθύνοντος, δ) η διεπιστημονική σύνθεση της ομάδας συνεργατών, ε) η εμπειρία των μελών της επιστημονικής ομάδας στη στερέωση, συντήρηση, προστασία και δημοσίευση των ευρημάτων ανασκαφών, στ) η επάρκεια της τεχνικής υποδομής και ζ) η επάρκεια του προϋπολογισμού και του προγράμματος ανασκαφής, συντήρησης και δημοσίευσης των ευρημάτων.

4. Τη διεύθυνση ανασκαφής αναλαμβάνει αρχαιολόγος με πενταετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία και τουλάχιστον δύο (2) συνθετικές επιστημονικές δημοσιεύσεις αναφερόμενες σε ανασκαφές ή ανασκαφικά ευρήματα. Ως ανασκαφική εμπειρία νοείται αυτή που αποκτάται μετά τη λήψη του πτυχίου.

5. Τη διεύθυνση ανασκαφής που αφορά και σε παλαιο-

ντολογικές αποθέσεις, αναλαμβάνουν από κοινού αρχαιολόγος που έχει τα προσόντα της προηγούμενης παραγράφου και είναι ειδικευμένος στις απώτατες περιόδους και επιστήμονας ειδικευμένος σε θέματα παλαιοντολογίας με τριετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία. Αν βρεθούν παλαιοντολογικές αποθέσεις σε ήδη διενεργούμενη αρχαιολογική ανασκαφή, ο διευθύνων οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση να το γνωστοποιήσει στην Υπηρεσία. Τη διεύθυνση ανασκαφής που διενεργείται από την Υπηρεσία σε συνεργασία με ξένες αρχαιολογικές σχολές αναλαμβάνει αρχαιολόγος που ορίζεται από την Υπηρεσία.

6. Τη διεύθυνση ανασκαφής δεν μπορεί να αναλάβει πρόσωπο που: α) έχει παραβεί τις προθεσμίες κατάθεσης μιας από τις μελέτες του άρθρου 39 ή β) έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος.

7. Οι ανασκαφές που διενεργούνται από φορείς εκτός της Υπηρεσίας τελούν υπό την εποπτεία της, η οποία ασκείται με εκπρόσωπό της αρχαιολόγο, που διαθέτει τριετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία.

8. Ο διευθύνων οφείλει να εκτελεί την ανασκαφή στο πλαίσιο του χρονοδιαγράμματος, να μεριμνά ώστε να χρησιμοποιούνται, κατά το δυνατόν, μη καταστροφικές μέθοδοι, να μεριμνά για τη φύλαξη της περιοχής, τη διατήρηση των ευρημάτων κατά προτίμηση κατά χώρα, τη στερέωση και τη συντήρησή τους, καθώς και για τήρηση των κανόνων ασφάλειας των εργαζομένων και τρίτων. Οφείλει επίσης να μεριμνά για τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την αναστήλωση των μνημείων, εάν αυτή είναι αναγκαία, σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, τεχνικούς ή συντηρητές. Τέλος οφείλει να μεριμνά για τη διαμόρφωση του χώρου που έχει ανασκαφεί και εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο, για την ανάδειξή του, να περατώνει τις εργασίες σε εύλογο χρόνο και να δηλώνει την περάτωση της ανασκαφής.

9. Ο διευθύνων την ανασκαφή υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση ειδικών επιστημόνων στο χώρο της ανασκαφής υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39.

10. Τα κινητά ευρήματα μεταφέρονται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο πλησιέστερο συναφές δημόσιο μουσείο, κατά προτίμηση, ή σε κατάλληλα διαμορφωμένους αποθηκευτικούς χώρους, που τελούν υπό την εποπτεία της Υπηρεσίας, όπου και είναι προσιτά υπό τους όρους της παραγράφου 8 του άρθρου 39.

11. Με την απόφαση της παραγράφου 1 ορίζεται η διάρκεια της ανασκαφής, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη. Για την παράτασή της απαιτείται νέα απόφαση, που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε (5) έτη. Προϋπόθεση για την έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου είναι η κατάθεση αναλυτικής έκθεσης από την οποία να προκύπτουν:

α) τα αποτελέσματα της πρώτης περιόδου της ανασκαφής, καθώς και η σκοπιμότητα της συνέχισης της έρευνας,

β) η τήρηση των υποχρεώσεων των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 39,

γ) τυχόν αλλαγές στη σύνθεση της επιστημονικής ομάδας και η επιμέλεια που επέδειξε στη στερέωση, συ-

ντήρηση και προστασία των ευρημάτων κατά την προηγούμενη ανασκαφική περίοδο,

δ) η επάρκεια της τεχνικής υποδομής,

ε) ο αναλυτικός απολογισμός της προηγούμενης ανασκαφικής περιόδου και η επάρκεια του προϋπολογισμού καθώς και του προγράμματος για τη συνέχιση της ανασκαφής, τη συντήρηση και τη δημοσίευση των ευρημάτων.

12. Η απόφαση της παραγράφου 1 μπορεί να ανακαλείται εάν ο διευθύνων δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τις διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 3 του άρθρου 39. Η απόφαση ανακαλείται αυτοδικαίως εάν ο διευθύνων την ανασκαφή καταδικασθεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της διάταξης της παραγράφου 6.

13. Στην περίπτωση που ανασκαφή η οποία δεν έχει περατωθεί εγκαταλείπεται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δύο έτη (σχολιάζουσα ανασκαφή), εκδίδεται νέα απόφαση για τη διενέργεια της ανασκαφής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Εάν δεν συντρέχουν λόγοι ανάκλησης της αρχικής απόφασης, η νέα απόφαση εκδίδεται κατά προτίμηση υπέρ του ίδιου φορέα.

14. Μετά την περάτωση της ανασκαφής για τη διενέργεια νέας ανασκαφής στον ίδιο χώρο ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Η απόφαση εκδίδεται κατά προτίμηση υπέρ του ίδιου διευθυνόντος εκτός εάν δεν έχει τηρήσει τις υποχρεώσεις των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 3 του άρθρου 39.

15. Είναι δυνατόν να διενεργούνται ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε ακίνητο που δεν έχει απαλλοτριωθεί, ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση του ιδιοκτήτη από την Υπηρεσία. Ο ιδιοκτήτης υποχρεούται να επιτρέψει τη διενέργεια της ανασκαφής και δικαιούται αποζημίωση για την προσωρινή στέρηση της χρήσης του ακινήτου και για κάθε βλάβη που θα μπορούσε να προκύψει στο ακίνητό του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19. Μετά την περάτωση της ανασκαφής και εφόσον τα ευρήματα δεν κρίνονται διατηρητέα στη θέση εύρεσης, ο φορέας που διενεργεί την ανασκαφή υποχρεούται να επαναφέρει το χώρο στην αρχική του κατάσταση.

16. Στην περίπτωση που ο ιδιοκτήτης του ακινήτου δικαιούται αποζημίωση, για τη διενέργεια ανασκαφής σε ιδιωτικό ακίνητο, αυτή καταβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 19 από τον φορέα που διενεργεί την ανασκαφή. Τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Άρθρο 37

Σωστικές ανασκαφές

1. Η ανασκαφή για τη διάσωση μνημείου που αποκαλύπτεται κατά την εκτέλεση τεχνικού έργου, δημοσίου ή ιδιωτικού ή εξαιτίας φυσικού φαινομένου ή τυχαίου γεγονότος ή παράνομης ανασκαφικής ενέργειας (σωστική ανασκαφή) διενεργείται από την Υπηρεσία.

2. Για τη διενέργεια σωστικής ανασκαφής ορίζεται από την Υπηρεσία αρχαιολόγος που έχει τουλάχιστον τριετή ανασκαφική εμπειρία και δεν έχει παραβεί τις προθεσμίες κατάθεσης των εκθέσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 39.

3. Η Υπηρεσία οφείλει να μεριμνά για τη συντήρηση και τη φύλαξη των ευρημάτων σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, τεχνικούς και συντηρητές, για τη φύλαξη

της περιοχής που έχει ανασκαφεί, καθώς και για τη λήψη μέτρων ασφαλείας εργαζομένων και τρίτων. Για τη διατήρηση των ακινήτων ευρημάτων εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 9.

4. Η Υπηρεσία υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση ειδικών επιστημόνων στο χώρο της ανασκαφής υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39.

5. Στην περίπτωση που η σωστική ανασκαφή υπερβαίνει το στόχο της άμεσης διάσωσης εφαρμόζονται οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

6. Η σωστική ανασκαφή χρηματοδοτείται από τον κύριο του έργου εφόσον πρόκειται για δημόσιο τεχνικό έργο υπό την έννοια του ν.1418/1984 (ΦΕΚ 55 Α'), όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, ή ιδιωτικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου των διακοσίων εκατομμυρίων (200.000.000) δραχμών (586.940 Ε). Το ποσό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Η χρηματοδότηση καλύπτει και το κόστος συντήρησης, μελέτης και δημοσίευσης των ευρημάτων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση έργου προϋπολογισμού μικρότερου των διακοσίων εκατομμυρίων (200.000.000) δραχμών (586.940 Ε), μετά από αίτηση του κυρίου του έργου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 38

Άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες

1. Οι διατάξεις του άρθρου 36 εφαρμόζονται αναλόγως στις επιφανειακές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες, λαμβανομένου υπόψη του μη καταστροφικού χαρακτήρα τους. Ως διευθύνοντες ορίζονται επιστήμονες με ειδικευση και εμπειρία που διασφαλίζει την ικανοποιητική διενέργειά τους. Τα ιδρύματα της παραγράφου 2 του άρθρου 36 μπορούν να διενεργούν κάθε έτος τρεις (3) και έως πέντε (5), εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο από την Υπηρεσία, επιφανειακές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες.

2. Η χρήση ανιχνευτών μετάλλου ή άλλων οργάνων διασκόπησης προς διερεύνηση του υπεδάφους, του βυθού ή του πυθμένα, δεν επιτρέπεται χωρίς την άδεια της Υπηρεσίας. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την κατοχή, τη χρήση τέτοιων οργάνων, καθώς και τη διαδικασία χορήγησης των σχετικών αδειών.

3. Οι διατυπώσεις που απαιτούνται για την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1 του άρθρου 36, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των φορέων που εκτελούν τις ανασκαφές ή άλλες αρχαιολογικές έρευνες, καθώς και των διευθυνόντων συστηματικές ανασκαφές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες ή των διενεργούντων σωστικές ανασκαφές, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος εφαρμογής της παραγράφου 6 του άρθρου 37, ο κανονισμός ανασκαφών και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των άρθρων 35-38 ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

Άρθρο 39

Δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων ανασκαφών και άλλων αρχαιολογικών ερευνών

1. Οι διευθύνοντες συστηματικές ανασκαφές ή άλλης μορφής αρχαιολογική έρευνα και οι διενεργούντες σωστικές ανασκαφές έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν τα

αποτελέσματα των ερευνών εντός των χρονικών ορίων που ορίζονται παρακάτω. Εντός των ορίων αυτών έχουν αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης.

2. Οι παραπάνω οφείλουν να καταθέτουν στην Υπηρεσία ετήσιες επιστημονικές εκθέσεις, το αργότερο ως τον Απρίλιο του επόμενου έτους, για τη δημοσίευσή τους σε επιστημονικό έντυπο ή την ηλεκτρονική καταχώρησή τους.

3. Ο διευθύνων συστηματική ανασκαφή υποχρεούται να καταθέτει αρχική παρουσίαση προς δημοσίευση σε διάστημα έως δύο (2) ετών από την έναρξη της ανασκαφής, στην οποία συμπεριλαμβάνεται κατάλογος των κινητών ευρημάτων και σχέδια των ακινήτων, και τελική δημοσίευση σε διάστημα έως πέντε (5) ετών μετά την περάτωση της ανασκαφής. Σε ανασκαφές που έχουν μεγάλη διάρκεια υποχρεούται επιπλέον να καταθέτει προς δημοσίευση παρουσίαση της πορείας του ανασκαφικού έργου κάθε δύο (2) χρόνια με αφετηρία τη συμπλήρωση της προθεσμίας κατάθεσης της αρχικής παρουσίασης, τη δε τελική δημοσίευση εντός πενταετίας από την περάτωσή τους.

4. Ο διενεργών σωστική ανασκαφή υποχρεούται να καταθέτει τελική έκθεση, κατάλογο ευρημάτων, φωτογραφίες και σχέδια εντός εννέα (9) μηνών από την περάτωσή της. Εάν επιθυμεί να αναλάβει και την τελική δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ανασκαφής, το δηλώνει εγγράφως, οπότε και έχει το αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης για χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών από την περάτωσή της, εντός του οποίου οφείλει να καταθέτει τη δημοσίευσή τους.

5. Ο διευθύνων επιφανειακή ή άλλης μορφής αρχαιολογική έρευνα υποχρεούται να καταθέτει τελική δημοσίευση εντός δύο (2) ετών από την περάτωσή της.

6. Ευρήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια ανασκαφής ή άλλης έρευνας πεδίου, ή τμήματα αυτών, μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερων δημοσιεύσεων μετά από άδεια του έχοντος αποκλειστικό δικαίωμα, εντός πέντε (5) ετών από τη χορήγηση της άδειας εάν πρόκειται για δημοσίευση τμήματος ανασκαφής και εντός δύο (2) ετών εάν πρόκειται για δημοσίευση μεμονωμένου ευρήματος.

7. Οι προθεσμίες των προηγούμενων παραγράφων είναι διπλάσιες προκειμένου για ενάλιες αρχαιολογικές έρευνες.

8. Μετά την παρέλευση άπρακτων των προθεσμιών για την κατάθεση της τελικής δημοσίευσης των παραγράφων 3, 4, 5 και 7 παύει να υφίσταται αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης των αποτελεσμάτων της ανασκαφής. Ο διενεργών σωστική ανασκαφή οφείλει να καταθέτει στην Υπηρεσία το σύνολο του υλικού τεκμηρίωσης που διαθέτει, ο δε διευθύνων συστηματική ανασκαφή και άλλη αρχαιολογική έρευνα αντίγραφο του συνόλου. Η Υπηρεσία υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση των ενδιαφερόμενων μελετητών στα ευρήματα και στο υλικό τεκμηρίωσης που διαθέτει εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος να υποστούν φθορά. Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι φορείς που διεξάγουν ανασκαφή ή άλλη αρχαιολογική έρευνα, ως προς το υλικό που διαθέτουν για το οποίο δεν υφίσταται πλέον αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης.

9. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την κατάθεση και τη δημοσίευση των μελετών του παρόντος άρθρου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του. Με την ίδια

απόφαση ρυθμίζονται τα σχετικά με την ηλεκτρονική καταχώρηση των ετήσιων επιστημονικών εκθέσεων, καθώς και του ημερολογίου των ανασκαφών.

Ε. ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

Εργασίες προστασίας μνημείων

Άρθρο 40

Εργασίες σε ακίνητα μνημεία

1. Οι εργασίες σε ακίνητα μνημεία και ιδίως η συντήρηση, η στερέωση, η αποκατάσταση, η αναστήλωση, η κατάχωση, η τοποθέτηση προστατευτικών στεγών, η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και οι εργασίες που αποβλέπουν σε απόδοση σε χρήση ή σε φιλοξενία χρήσεων αποσκοπούν στη διατήρηση της υλικής υπόστασης και της αυθεντικότητάς τους, την ανάδειξη και εν γένει στην προστασία τους. Διενεργούνται σύμφωνα με μελέτη, η οποία εγκρίνεται από την Υπηρεσία ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ή αν αυτές είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί η τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του ακινήτου.

2. Επείγουσες εργασίες συντήρησης και στερέωσης διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

3. Εάν οι αναφερόμενες στο παρόν και στα άρθρα 41 και 42 εργασίες εκτελούνται από την Υπηρεσία, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού θεσπίζονται οι ειδικότεροι κανόνες εκτέλεσης των εργασιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος.

Άρθρο 41

Προστασία ετοιμόρροπων μνημείων

1. Αν ο φέρων οργανισμός ενός μνημείου μεταγενέστερου του 1453 έχει υποστεί επικίνδυνες βλάβες και είναι έτοιμος να καταρρεύσει, συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού πενταμελής επιτροπή αποτελούμενη από έναν αρχιτέκτονα, έναν συντηρητή και έναν πολιτικό μηχανικό, υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, έναν αρχαιολόγο και έναν ιστορικό ή ιστορικό τέχνης ή δύο αρχαιολόγους, υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, αν το μνημείο χρονολογείται μέχρι το 1830, ή έναν αρχιτέκτονα της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής, και έναν ιστορικό ή έναν ιστορικό τέχνης αν το μνημείο είναι νεότερο. Η επιτροπή ελέγχει την κατάσταση τους και προτείνει μέτρα υπό την προϋπόθεση ότι διαφυλάσσεται η αυθεντικότητα του μνημείου, στα οποία περιλαμβάνονται και οι αναγκαίες εργασίες για την υποστήλωση, την προσωρινή στερέωση του κτηρίου, την αποξήλωση ετοιμόρροπων τμημάτων, τη συλλογή αρχιτεκτονικών μελών, την απομάκρυνση διακοσμητικών στοιχείων που κινδυνεύουν, καθώς και την ασφάλεια των ενοίκων ή των διερχομένων.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η επιτροπή κρίνει ότι η διατήρηση του μνημείου είναι, στο σύνολο ή σε τμήμα του αδύνατη, μπορεί να εισηγηθεί βάσει μελέτης τη μερική ή ολική κατεδάφισή του, η οποία αποφασίζεται από τον Υπουργό Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, αφού προηγηθεί λεπτομερής περιγραφή της μορφής και της σύνθεσής του, πλήρης φωτογράφιση,

αποτύπωση και τεκμηρίωσή του και έχουν συλλεγεί όλα τα αρχιτεκτονικά μέλη και τα διακοσμητικά στοιχεία.

3. Επείγουσες εργασίες προστασίας ετοιμόρροπων μνημείων γίνονται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

4. Στην περίπτωση που κρίνεται αναγκαία η κατεδάφιση του μνημείου σύμφωνα με την παράγραφο 2 και ο ιδιοκτήτης το έχει εσκεμμένα καταστήσει ή το έχει αφήσει να καταστεί ετοιμόρροπο, επιτρέπεται να ανεγερθεί νέα οικοδομή μόνον εφόσον έχει το πολύ τον ίδιο όγκο και ωφέλιμη επιφάνεια με αυτό. Η σχετική οικοδομική άδεια εκδίδεται μετά από γνώμη της επιτροπής της διάταξης της παραγράφου 1.

5. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων.

Άρθρο 42

Μεταφορά ακινήτου μνημείου – Απόσπαση τμημάτων

1. Απαγορεύεται η μεταφορά ακινήτου μνημείου ή τμήματός του χωρίς άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου εφόσον διασφαλίζονται οι απαραίτητες εγγυήσεις για τη μεταφορά και την επανατοποθέτησή του σε κατάλληλο μέρος. Προκειμένου για μνημεία ιδιαίτερης σημασίας, που χαρακτηρίζονται με απόφαση του Υπουργού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, η άδεια μπορεί να χορηγηθεί κατ' εξαίρεση εάν κριθεί ότι η μετακίνησή τους είναι απολύτως αναγκαία για να διασωθούν από κίνδυνο εξαιτίας φυσικών φαινομένων ή λόγω εκτέλεσης μεγάλων τεχνικών έργων τα οποία είναι απαραίτητα για την εθνική άμυνα ή έχουν μείζονα σημασία για την εθνική οικονομία και ικανοποιούν ζωτικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου.

2. Απαγορεύεται η απόσπαση από ακίνητο μνημείο γλυπτικών, ζωγραφικών, ψηφιδωτών διακοσμητικών ή άλλων στοιχείων που είναι αναπόσπαστα τμήματά του. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί η απόσπαση και απομάκρυνση τέτοιων στοιχείων μόνο εάν αυτό κριθεί, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ότι είναι απολύτως αναγκαίο για τη διάσωσή τους.

3. Οι παραπάνω εργασίες εκτελούνται σύμφωνα με μελέτη, που εγκρίνεται με την οικεία απόφαση.

4. Αν παρίσταται επείγουσα ανάγκη, οι εργασίες διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

Άρθρο 43

Εργασίες συντήρησης κινητών μνημείων

1. Οι εργασίες συντήρησης σε κινητά μνημεία αποσκοπούν στη διατήρηση της υλικής τους υπόστασης και της αυθεντικότητάς τους. Διενεργούνται από την Υπηρεσία ή υπό την εποπτεία της σύμφωνα με μελέτη που εγκρίνεται από την Υπηρεσία ή, αν είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί η τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του κινητού.

2. Αν παρίσταται επείγουσα ανάγκη, οι εργασίες διενεργούνται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση επί τόπου από τον συντηρητή που ορίζει η Υπηρεσία.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ορίζονται οι ειδικότεροι κανόνες και οι αρχές που διέπουν τις εργασίες συντήρησης των προηγούμενων παραγράφων.

Άρθρο 44

Δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων εργασιών

Οι διενεργούντες τις εργασίες που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 40 έως 43 έχουν υποχρέωση να καταθέτουν ετήσιες εκθέσεις εργασιών της ειδικότητάς τους το αργότερο έως τον Απρίλιο του επόμενου έτους και τελική έκθεση ή δημοσίευση εντός δεκαπέντε (15) μηνών από την περάτωσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΜΟΥΣΕΙΑ

Άρθρο 45

1. Ως μουσείο νοείται η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς ίδια νομική προσωπικότητα, που αποκτά, δέχεται, φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, ερμηνεύει και κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία. Ως μουσεία μπορούν να θεωρηθούν επίσης υπηρεσίες ή οργανισμοί που έχουν παρεμφερείς σκοπούς και λειτουργίες, όπως τα μουσεία ανοικτού χώρου.

2. Για την ίδρυση και λειτουργία μουσείου από το Δημόσιο εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, εφόσον διασφαλίζονται οι λειτουργίες και οι σκοποί της προηγούμενης παραγράφου, στο πλαίσιο της γενικότερης μουσειακής πολιτικής. Προς τούτο απαιτείται, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη μίας ή περισσότερων συλλογών και η επάρκεια και καταλληλότητα των εγκαταστάσεων, του απασχολούμενου προσωπικού και των άλλων μέσων για την επίτευξη των στόχων του μουσείου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είναι δυνατή η αναγνώριση μουσείου που ιδρύεται από ή ανήκει σε άλλο νομικό πρόσωπο, μετά από αίτηση αυτού, εφόσον διασφαλίζονται οι λειτουργίες και οι σκοποί της παραγράφου 1. Προς τούτο συνεκτιμώνται, μεταξύ άλλων, το ενδιαφέρον των συλλογών, η επάρκεια και η καταλληλότητα των εγκαταστάσεων, του απασχολούμενου προσωπικού και των άλλων μέσων και τρόπων επίτευξης των στόχων του μουσείου.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, προσδιορίζονται περαιτέρω οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα μουσεία προκειμένου να εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 2 και της παραγράφου 3. Οι προϋποθέσεις αυτές μπορούν να εξειδικεύονται, κατά κατηγορίες μουσείων, οι οποίες καθορίζονται με κριτήρια όπως το περιεχόμενο των συλλογών, τη γεωγραφική περιοχή που καλύπτουν ή τους φορείς στους οποίους ανήκουν. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η διαδικασία για την ίδρυση ή αναγνώριση, οι μελέτες και τα πιστοποιητικά που πρέπει να κατατεθούν, η δημοσιότητα που δίνεται στην αναγνώριση και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

5. Τα μουσεία οφείλουν να είναι ανοικτά στο κοινό σε προκαθορισμένες ημέρες και ώρες. Οφείλουν επίσης να διευκολύνουν την πρόσβαση στις συλλογές τους για λόγους μελέτης και έρευνας.

6. Τα μουσεία διέπονται από εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου για τα μουσεία που ανήκουν στο Δημόσιο, και κοινοποιείται στην Υπηρεσία προκειμένου για τα άλλα μουσεία.

7. Τα αντικείμενα που φυλάσσονται στα μουσεία καταχωρίζονται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων με ευθύνη της Διοίκησης των μουσείων.

8. Τα αναγνωρισμένα μουσεία κατά την παράγραφο 3 οφείλουν κάθε έτος να ενημερώνουν την Υπηρεσία για κάθε μεταβολή της κατάστασης των αντικειμένων των συλλογών τους, την τυχόν απώλειά τους και για τον εμπλουτισμό των συλλογών τους με νέα αντικείμενα. Αν κάποιο αντικείμενο διατρέχει άμεσο κίνδυνο φθοράς, απώλειας ή καταστροφής, εφαρμόζεται η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 27. Σε περίπτωση κλοπής ή και παράνομης εξαγωγής εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 30.

9. Για τον εμπλουτισμό των μουσείων που δεν ανήκουν στο Δημόσιο με μνημεία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 31. Τα μουσεία αυτά απαγορεύεται να αποκτούν ή να δέχονται ως δάνειο ή παρακαταθήκη, πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή από άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά. Η απαγόρευση απόκτησης ή αποδοχής πολιτιστικών αγαθών για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους, ισχύει και για τα μουσεία που ανήκουν στο Δημόσιο.

10. Τα αντικείμενα των συλλογών των μουσείων δεν υπόκεινται σε κατάσχεση.

11. Τα αντικείμενα των συλλογών των μουσείων που ανήκουν στο Δημόσιο δεν μπορούν να μεταβιβάζονται, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 25, αναλόγως εφαρμοζόμενων προκειμένου για πολιτιστικά αγαθά που δεν αποτελούν μνημεία. Η μεταβίβαση της κυριότητας αντικειμένων συλλογών αναγνωρισμένων μουσείων που ανήκουν σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή Ο.Τ.Α. ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, είτε στο Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, κατά προτίμηση σε άλλα τέτοια νομικά πρόσωπα προκειμένου να κατατεθούν σε συλλογή μουσείου. Η μεταβίβαση της κυριότητας αντικειμένων των συλλογών άλλων αναγνωρισμένων μουσείων είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, είτε στο Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, που χορηγείται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, κατά προτίμηση σε άλλα νομικά πρόσωπα προκειμένου να κατατεθούν σε συλλογή μουσείου. Η ανταλλαγή αντικειμένων συλλογών αναγνωρισμένων μουσείων τα οποία δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για αυτές ή για την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας με αντικείμενα συλλογών μουσείων της αλλοδαπής που έχουν ιδιαίτερη σημασία μπορεί να επιτραπεί, κατ' εξαίρεση, με απόφαση

του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Οι περιορισμοί της παρούσας παραγράφου δεν ισχύουν προκειμένου για ανανεώσιμα και αντικαταστατά δείγματα συλλογών φυσικής ιστορίας. Η μεταβίβαση που πραγματοποιείται κατά παράβαση των διατάξεων της παρούσας είναι άκυρη.

12. Ο δανεισμός και η προσωρινή εξαγωγή αντικειμένων των συλλογών των μουσείων επιτρέπονται υπό τους όρους και προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 25 και της παραγράφου 11 του άρθρου 34 αντίστοιχα.

13. Η λειτουργία των αναγνωρισμένων μουσείων τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Πολιτισμού, ο οποίος μπορεί να ανακαλεί την απόφαση της παραγράφου 3, μετά από γνώμη του Συμβουλίου, εάν παύσουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις έκδοσής της ή παραβιαστούν άλλες διατάξεις του παρόντος.

14. Τα αναγνωρισμένα μουσεία κατά την παράγραφο 3 μπορούν να τυχάνουν οικονομικής ενίσχυσης από το Υπουργείο Πολιτισμού, καθώς και των προνομίων των διατάξεων των παραγράφων 6 του άρθρου 28, 11 του άρθρου 31 καθώς και 3 και 6 του άρθρου 47. Τα μνημεία, κατά τις διατάξεις αυτές, αποκτώνται από αναγνωρισμένα μουσεία που έχουν ίδια νομική προσωπικότητα ή από νομικά πρόσωπα στα οποία ανήκουν αναγνωρισμένα μουσεία, υπό τον όρο ότι κατατίθενται στις συλλογές τους. Τα αναγνωρισμένα μουσεία έχουν επίσης το πρόνομο των διατάξεων της παραγράφου 8 του άρθρου 47.

15. Για τις ανάγκες ανέγερσης, επέκτασης, εγκατάστασης, ανάδειξης και λειτουργίας μουσείου μπορεί να γίνει απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά κτηρίων ή εκτάσεων γης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 και να ορίζεται ζώνη προστασίας στον περιβάλλοντα χώρο τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ

Άρθρο 46

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται για το σύνολο ή κατηγορία οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων ή ακινήτων μνημείων ή μεμονωμένα για σημαντικούς χώρους ή μνημεία : α) οι όροι και οι προϋποθέσεις επίσκεψης του κοινού σε αυτούς, β) οι πολιτιστικές ή άλλες εκδηλώσεις που μπορούν να πραγματοποιούνται σε αυτούς, συμβατές με το χαρακτήρα τους ως μνημείων ή προστατευόμενων χώρων. Είναι δυνατή η πραγματοποίηση εκδήλωσης ή η παραχώρηση της χρήσης των ανωτέρω, στο πλαίσιο της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και με την οποία μπορούν να επιβάλλονται ειδικοί όροι ως προς τη διεξαγωγή τους. Για τη χρήση των παραπάνω χώρων, τόπων και ακινήτων μνημείων κατά τις εκδηλώσεις αυτές καταβάλλεται τέλος στο Τ.Α.Π.. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, είναι δυνατή η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής του τέλους για εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος ορίζεται αυτός που ανήκει στην κυριότητα του Δημοσίου και αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας για την ανάδειξη και προβολή του. Ένας αρχαιολογικός χώρος χαρακτηρίζεται ως ορ-

γανωμένος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται το ύψος του αντιτίμου που καταβάλλεται από το κοινό για την επίσκεψη μουσείων, μνημείων, οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που ανήκουν στο Δημόσιο και υπάγονται στην προστασία του παρόντος νόμου.

3. Η Υπηρεσία οφείλει να διευκολύνει την πρόσβαση των ειδικών επιστημόνων, στους οποίους χορηγεί σχετική άδεια, σε κινητά μνημεία που βρίσκονται σε δημόσια μουσεία και αποθηκευτικούς χώρους υπό την εποπτεία της, με σκοπό τη φωτογράφιση, τη μελέτη ή τη δημοσίευσή τους, εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος να υποστούν φθορά τα μνημεία και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 39.

4. Για την παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση στο κοινό, για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό σκοπό, εκμαγείων, αντιγράφων ή απεικονίσεων μνημείων, που ανήκουν στο Δημόσιο, είτε ακινήτων που βρίσκονται σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους ή είναι μεμονωμένα, είτε κινητών που βρίσκονται σε μουσεία ή συλλογές του Δημοσίου, με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών και ψηφιακών, του διαδικτύου (internet), των δικτύων τηλεπικοινωνιακής ή άλλης σύνδεσης και της δημιουργίας βάσεων δεδομένων με εικόνες των παραπάνω, από άλλους φορείς ή πρόσωπα, πλην του Δημοσίου, του ΤΑΠ και της ΑΕ Προβολής της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς απαιτείται προηγούμενη άδεια. Η άδεια χορηγείται έναντι τέλους, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, στην οποία καθορίζεται και η χρονική διάρκεια της άδειας, οι όροι υπό τους οποίους παρέχεται και το καταβλητέο τέλος.

5. Η παραγωγή, αναπαραγωγή και χρήση των παραπάνω προϊόντων για άλλους σκοπούς, όπως καλλιτεχνικούς, εκπαιδευτικούς ή επιστημονικούς, επιτρέπεται, έναντι της καταβολής τέλους, από την οποία είναι δυνατή η απαλλαγή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

6. Η διάταξη του άρθρου 14 του α.ν. 1947/1939 καταργείται.

7. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και όροι χορήγησης της άδειας της παραγράφου 4, συμπεριλαμβανομένων τυχόν τεχνολογικών μέτρων και προδιαγραφών και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται το ύψος του τέλους των προηγούμενων παραγράφων, οι διαδικασίες και ο τρόπος είσπραξής τους, οι περιπτώσεις και προϋποθέσεις απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής τους και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Άρθρο 47

Φορολογικά κίνητρα

1. Στην υποπερίπτωση γγ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 μετά το τέταρτο εδάφιο προστίθενται επτά νέα εδάφια ως εξής:

«Η αξία των κινητών μνημείων όπως αυτά ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία που μεταβιβάζονται λόγω

δωρεάς στο Δημόσιο ή σε μουσεία αναγνωρισμένα από τον Υπουργό Πολιτισμού σύμφωνα με την ίδια νομοθεσία. Σε περίπτωση μεταβίβασης στο Δημόσιο η αποδοχή της δωρεάς γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου γνωμοδοτικού Συμβουλίου του Υπουργείου Πολιτισμού και μετά από χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων από ειδική εκτιμητική επιτροπή και αποδοχή της αξίας από τον δωρητή. Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει τα στοιχεία του δωρητή, την περιγραφή και τη χρηματική αποτίμηση του μνημείου. Τα μνημεία κατατίθενται σε κρατικά μουσεία. Σε περίπτωση μεταβίβασης λόγω δωρεάς σε μουσεία που δεν ανήκουν στο Δημόσιο η αποδοχή της δωρεάς γίνεται μετά από χρηματική αποτίμηση των μνημείων από την ειδική εκτιμητική επιτροπή του έκτου εδαφίου του παρόντος. Το ποσό που αφαιρείται δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 15% του συνολικού καθαρού εισοδήματος ή κερδών που προκύπτουν από τον ισολογισμό της διαχειριστικής περιόδου από τα ακαθάριστα έσοδα της οποίας εκπίπτει. Σε περίπτωση που η έκδοση της απόφασης της ειδικής εκτιμητικής επιτροπής γίνεται σε μεταγενέστερη χρήση από αυτή της δωρεάς, το ποσό του προηγούμενου εδαφίου εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της διαχειριστικής περιόδου μέσα στην οποία εκδίδεται η απόφαση αυτή.»

2. Η περίπτωση γγ' του άρθρου 23 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ 17 Α') αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«γγ) Το 50% της αξίας των ακινήτων που βρίσκονται σε αδόμητη αρχαιολογική ζώνη και έχουν δεσμευθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.»

3. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2557/1997 αντικαθίσταται ως εξής:

«Σε περίπτωση επιβολής φόρου κληρονομιάς, κληροδοσίας ή δωρεάς, με αντικείμενο κινητά μνημεία ή εικαστικά ή άλλα έργα τέχνης ο φόρος που αναλογεί μπορεί να καταβάλλεται από τους υπόχρεους σε είδος με τη μεταβίβαση ίσης αξίας κινητών μνημείων ή άλλων εικαστικών ή άλλων έργων τέχνης στο Δημόσιο. Η αξία του κινητού καθορίζεται από ειδική εκτιμητική επιτροπή. Ειδικότερα θέματα που αφορούν στη διαδικασία, τα αρμόδια όργανα, τα μουσεία ή άλλους επιστημονικούς ή πολιτιστικούς φορείς στους οποίους κατατίθενται τα μνημεία ή άλλα πολιτιστικά αγαθά και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης, ρυθμίζονται με την απόφαση της επόμενης παραγράφου.»

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται η σύνθεση της ειδικής εκτιμητικής επιτροπής που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 3 του παρόντος για τη χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων, η διαδικασία, οι όροι, οι προϋποθέσεις, και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2238/1994 και του ν. 2459/1997, όπως αυτές προστίθενται ή τροποποιούνται με τις προηγούμενες παραγράφους 1 και 2 αντίστοιχα, καθώς και των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου 3 του παρόντος.

Άρθρο 48

Άλλα οικονομικά κίνητρα

1. Ο ιδιοκτήτης ακινήτου μνημείου δικαιούται μεταφορά του συντελεστή δόμησης που δεν έχει καλυφθεί από το ακίνητο, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού ορίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιχορήγηση ή και την παροχή άλλων οικονομικών κινήτρων σε κυρίους ή νομείς κτιρίων που έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία ή διατηρητέα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του ν. 1577/1985, ή βρίσκονται σε εκτάσεις ή σε οικιστικά σύνολα που έχουν χαρακτηριστεί ως αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι ή παραδοσιακά σύνολα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν.1577/1985 αντίστοιχα. Τα παραπάνω κίνητρα και επιχορηγήσεις παρέχονται όταν λόγω φθοράς ή καταστροφής των κτιρίων του προηγούμενου εδαφίου ακόμα και αν αυτή οφείλεται σε ανώτερη βία, παρίσταται ανάγκη συντήρησης, αναστήλωσης, αποκατάστασης, ανακατασκευής ή ανάδειξής τους ή ανάγκη διατήρησης επί μέρους αρχιτεκτονικών, στατικών ή άλλων στοιχείων τους με ιστορική, καλλιτεχνική σημασία, καθώς και ανάγκη διενέργειας εργασιών με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτά εάν πρόκειται για μνημεία. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα είναι δυνατόν να ορίζεται ότι τα κριτήρια επιλογής των κτιρίων καθορίζονται ειδικότερα σε προκήρυξη όπου αυτή προβλέπεται, καθώς και το ύψος της χορηγούμενης επιχορήγησης, σε ποσοστό της απαιτούμενης δαπάνης των εργασιών για τους παραπάνω σκοπούς. Το ποσοστό αυτό μπορεί να κυμαίνεται ανάλογα με την περίπτωση, όταν τα κτίρια βρίσκονται σε οικισμούς βάσει κριτηρίων που ανάγονται στην πυκνότητα ή τη σπανιότητα των κτιρίων σε αυτούς, το χαρακτήρα του οικισμού σε συνάρτηση με τον κίνδυνο, το βαθμό και το ρυθμό αλλοιώσεώς του, καθώς και την οικονομική κατάσταση του κυρίου ή νομέα. Τέλος, με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις αντίθετες προς τις ρυθμίσεις του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 49 Τοπικά Συμβούλια Μνημείων

1. Με αποφάσεις του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτούνται Τοπικά Συμβούλια Μνημείων (ΤΣΜ) στην έδρα κάθε διοικητικής περιφέρειας, όπως αυτή ορίζεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Τα Τοπικά Συμβούλια Μνημείων αποτελούνται από έντεκα (11) μέλη ως εξής:

α) Έναν Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, αναπληρούμενο από άλλο Πάρεδρο, ως Πρόεδρο.

β) Τρεις αρχαιολόγους (ΠΕ) υπάλληλους του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από άλλους υπαλλήλους της ίδιας ειδικότητας.

γ) Έναν αρχιτέκτονα (ΠΕ) υπάλληλο του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας.

δ) Έναν συντηρητή (ΠΕ ή ΤΕ) υπάλληλο του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας.

ε) Έναν αρχιτέκτονα (ΠΕ) υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από άλλο υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας,

οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

στ) Τρία μέλη ΔΕΠ Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ή ερευνητές σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ειδικούς επιστήμονες με πενταετή τουλάχιστον ερευνητική εμπειρία μετά την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος στο πεδίο της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής, της εθνολογίας, της λαογραφίας, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της ιστορίας της τέχνης ή άλλο κλάδο που σχετίζεται με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ζ) Έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων που ορίζεται με τον αναπληρωτή του.

2. Τα ΤΣΜ είναι αρμόδια να γνωμοδοτούν για όλα τα ζητήματα που αφορούν σε μνημεία, χώρους και τόπους της περιφέρειάς τους, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στις διατάξεις της παραγράφου 5γ του άρθρου 50. Τα Τοπικά Συμβούλια είναι δυνατόν να εξετάζουν εκ νέου, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, ένα ζήτημα που έχει ήδη κριθεί, μόνο εάν διαπιστώνουν ότι προέκυψαν εκ των υστέρων νέα ουσιώδη στοιχεία.

Άρθρο 50

Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο - Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ), που αποτελείται από δεκαεπτά (17) μέλη ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο,

β) Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο νομικό Σύμβουλο ή Πάρεδρο του γραφείου του Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Πολιτισμού.

γ) Τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων και τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

δ) Πέντε προϊσταμένους περιφερειακών ή ειδικών περιφερειακών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Πολιτισμού επιπέδου διεύθυνσης με ειδικότητες που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του ΚΑΣ, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Επτά τακτικούς ή αναπληρωτές καθηγητές Α.Ε.Ι. ή αντίστοιχης βαθμίδας ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων ή άλλους έγκριτους επιστήμονες με υπερδεκαετή επαγγελματική και επιστημονική εμπειρία μετά την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος στην αρχαιολογία, την αρχιτεκτονική, την ιστορία της τέχνης, τη γεωλογία ή με ειδικότητα πολιτικού μηχανικού ή άλλη σχετική με την προστασία των αρχαίων μνημείων και χώρων, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

στ) Έναν αρχιτέκτονα (ΠΕ) υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από υπάλληλο με την ίδια ειδικότητα, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων (ΚΣΝΜ), που αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο,

β) Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο

Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο νομικό Σύμβουλο ή Πάρεδρο του γραφείου του Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Πολιτισμού.

γ) Τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων και τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

δ) Τρεις προϊσταμένους περιφερειακών ή ειδικών περιφερειακών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Πολιτισμού επιπέδου διεύθυνσης με ειδικότητες που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του ΚΣΝΜ, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Επτά τακτικούς ή αναπληρωτές καθηγητές Α.Ε.Ι. ή αντίστοιχης βαθμίδας ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων ή άλλους έγκριτους επιστήμονες με υπερδεκαετή επαγγελματική και επιστημονική εμπειρία με ειδικότητα στην αρχαιολογία, την αρχιτεκτονική, την ιστορία της τέχνης, τη γεωλογία ή με ειδικότητα πολιτικού μηχανικού ή άλλη σχετική με την προστασία των αρχαίων μνημείων και χώρων, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

στ) Έναν αρχιτέκτονα (ΠΕ) υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από υπάλληλο με την ίδια ειδικότητα, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Με την απόφαση συγκρότησης του ΚΑΣ και του ΚΣΝΜ ορίζεται και ο αναπληρωτής του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Προέδρου του ΚΑΣ και του ΚΣΝΜ. Όταν τον Γενικό Γραμματέα αναπληρώνει άλλο μέλος του Συμβουλίου στη θέση του ως μέλος κλείεται ο αναπληρωτής του μέλους αυτού.

Εισηγητές στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων ορίζονται οι προϊστάμενοι των καθ' ύλην αρμόδιων Διευθύνσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού.

4. Στην αρμοδιότητα του ΚΑΣ ανήκουν θέματα που αφορούν στην προστασία αρχαίων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που αποτέλεσαν το χώρο εξαίρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων έως το 1830. Στην αρμοδιότητα του ΚΣΝΜ ανήκουν θέματα που αφορούν στην προστασία νεοτέρων μνημείων και των λοιπών ιστορικών τόπων.

5. Υπό την επιφύλαξη της διάταξης της προηγούμενης παραγράφου, τα Κεντρικά Συμβούλια:

α) Εισηγούνται στον Υπουργό για τις αρχές που διέπουν τις ειδικότερες εκφάνσεις της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3.

β) Εισηγούνται στον Υπουργό για τα ετήσια προγράμματα απαλλοτριώσεων ή απευθείας αγορών, ανασκαφών, αναστηλώσεων, εργασιών συντήρησης, καθώς και άλλων εργασιών επί των μνημείων.

γ) Γνωμοδοτούν για ζητήματα που σχετίζονται με : αα) μνημεία, χώρους και τόπους που βρίσκονται σε περισσότερες από μία περιφέρειες, καθώς και στη θάλασσα ή σε ποταμούς ή σε λίμνες,

ββ) την προστασία των μνημείων που είναι εγγεγραμμένα στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, καθώς και των άλλων μείζονος σημασίας μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων,

γγ) επεμβάσεις μείζονος σημασίας σε μνημεία, χώρους και τόπους,

δδ) την οριοθέτηση και τον καθορισμό αρχαιολογικών

χώρων, ιστορικών τόπων και ζωνών προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12 έως 17,

εε) την αναγκαστική απαλλοτριώση ή απευθείας αγορά ή ανταλλαγή ακινήτων χάριν της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς,

στστ) τη μεταφορά ακινήτων μνημείων ή τμήματος αυτών ή την απόσπαση στοιχείων από μνημεία μείζονος σημασίας,

ζζ) τη χορήγηση άδειας για κατεδάφιση σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 6,

ηη) το χαρακτηρισμό κατηγοριών κινητών μνημείων,

θθ) τη εξαγωγή μνημείων,

ιι) τον δανεισμό και την ανταλλαγή κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο,

ιαια) την αναγνώριση συλλεκτών και την περιέλευση συλλογών στο Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31,

ιβιβ) το δανεισμό, την προσωρινή εξαγωγή, την ανταλλαγή και τη μεταβίβαση αρχαίων αντικειμένων συλλογών μουσείων του άρθρου 45,

ιγιγ) για κάθε άλλο μείζον θέμα που παραπέμπεται σε αυτά από τον Υπουργό Πολιτισμού.

6. α) Για την εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου 11 του άρθρου 6, εάν και τα δύο μνημεία είναι αρχαία αρμόδιο είναι το ΚΑΣ, ενώ εάν είναι και τα δύο νεότερα το ΚΣΝΜ.

β) Σε κάθε άλλη περίπτωση εφαρμογής της διάταξης αυτής αρμόδιο είναι ειδικό όργανο, το οποίο συγκροτείται από την Ολομέλεια του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και την Ολομέλεια του Κεντρικού Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων που συνεδριάζουν από κοινού. Τα μέλη του που αναφέρονται στις περιπτώσεις α', β' και γ' της παραγράφου 1 και α', β' και γ' της παραγράφου 2, έχουν μία ψήφο, όπως και τα υπόλοιπα μέλη του. Στην περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

Το όργανο αυτό είναι επίσης αρμόδιο να γνωμοδοτεί ως προς το χαρακτηρισμό ακινήτου, που βρίσκεται σε αρχαιολογικό χώρο ή πάνω σε αρχαίο, ως μνημείο, σύμφωνα με τις περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 6, χωρίς να αναιρείται η προστασία αυτών.

Άρθρο 51 Συμβούλιο Μουσείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται Συμβούλιο Μουσείων, που αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο,

β) Τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων, τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων, τον Γενικό Διευθυντή Πολιτιστικής Κίνησης και τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού, που αναπληρώνονται από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

γ) Έξι (6) διευθύνοντες μουσείων, διαφόρων κατηγοριών, κρατικών ή μη, αναπληρούμενους από πρόσωπα με την ίδια ιδιότητα.

δ) Δύο (2) πρόσωπα με επιστημονική ειδικότητα ή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας μουσείων, αναπληρούμενα από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Έναν εκπρόσωπο του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM), με τον αναπληρωτή του.

στ) Έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.), με επιστημονική ειδίκευση ή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας μουσείων με τον αναπληρωτή του.

3. Το Συμβούλιο Μουσείων:

α) εισηγείται στον Υπουργό για τις αρχές που διέπουν τη μουσειακή πολιτική του κράτους και για τα μέτρα υποστήριξης και εξειδίκευσης αυτής, καθώς και για τη συνεργασία μεταξύ των μουσείων και το συντονισμό των δραστηριοτήτων τους,

β) γνωμοδοτεί για τα ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 45, με την επιφύλαξη της διάταξης της περίπτωσης ιβιβ' του εδαφίου γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 50,

γ) γνωμοδοτεί για θέματα εφαρμογής της αρχής της αμοιβαιότητας, σε περίπτωση δανεισμού για τη διοργάνωση εκθέσεων σε μουσεία,

δ) γνωμοδοτεί για την συγκρότηση κρατικών μουσείων ως ειδικών περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού, σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 28 του άρθρου 7 του ν. 2557/1997,

ε) γνωμοδοτεί για κάθε θέμα που αφορά μουσεία και παραπέμπεται σε αυτό.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α') καταργούνται.

Άρθρο 52

Κοινοί κανόνες για τη συγκρότηση και λειτουργία των Συμβουλίων

1. Η θητεία των μελών των Συμβουλίων των άρθρων 48 έως 50 είναι τριετής. Η θητεία των μισών τουλάχιστον από τα μέλη των Συμβουλίων που δεν συμμετέχουν σε αυτά αυτοδικαίως ανανεώνεται κάθε έξι (6) έτη.

2. Το έργο των Συμβουλίων μπορεί να υποβοηθείται, ύστερα από πρότασή τους και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, με την ανάθεση της εξέτασης επί μέρους ζητημάτων σε επιτροπές που απαρτίζονται από ορισμένα από τα μέλη τους ή άλλους ειδικούς επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες και γνωμοδοτούν σε αυτά.

3. Η επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη των Συμβουλίων εξασφαλίζεται από γραμματεία που συνιστάται στο Υπουργείο Πολιτισμού στην έδρα κάθε Συμβουλίου.

4. Στους εισηγητές, στα μέλη των Συμβουλίων και της γραμματείας τους, καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.

5. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται τα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των Συμβουλίων και της γραμματείας τους, τη δυνατότητα συγκρότησης και λειτουργίας τους κατά τμήματα και κάθε άλλη συναφή λεπτομέρεια. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να ιδρύονται νέα συμβούλια, να καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους, να συγχωνεύονται ή να καταργούνται Συμβούλια και να ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.

6. Στις συνεδριάσεις των Συμβουλίων μετέχουν τα μέλη τους και οι εισηγητές άνευ ψήφου. Πρόσωπα των οποίων οι υποθέσεις άγονται ενώπιον του Συμβουλίου

μπορούν να παρίστανται και με ή δια δικηγόρου, και να χρησιμοποιούν τεχνικούς συμβούλους, προκειμένου να εκθέσουν τις απόψεις τους και να απαντήσουν σε τυχόν ερωτήσεις των μελών ή εισηγητών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 53

Κλοπή μνημείων

1. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται η κλοπή (άρθρο 372 του Ποινικού Κώδικα), αν έχει αντικείμενο μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή μνημείο που αφαιρέθηκε από ακίνητο μνημείο, από χώρο ανασκαμμένο, από μουσείο, από αποθηκευτικούς χώρους αρχαίων ευρημάτων ή από χώρο όπου φυλάσσεται συλλογή.

2. Εάν η πράξη τελέστηκε από πρόσωπα ενωμένα για τη διάπραξη κλοπών ή ληστειών ή για τη διάπραξη εγκλημάτων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο επιβάλλεται κάθειρξη. Η ίδια ποινή επιβάλλεται εάν ο δράστης διαπράττει κατά συνήθεια ή κατ'επάγγελμα εγκλήματα που προβλέπονται στον παρόντα νόμο.

Άρθρο 54

Υπεξαίρεση μνημείων

Με κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών τιμωρείται η υπεξαίρεση (άρθρο 375 του Ποινικού Κώδικα), αν έχει αντικείμενο μνημείο με ιδιαίτερα μεγάλη αξία ή αν ο δράστης τελεί την πράξη της υπεξαίρεσης μνημείων κατ'επάγγελμα ή κατά συνήθεια.

Άρθρο 55

Αποδοχή και διάθεση μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος

Η πράξη της αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος (άρθρο 394 παράγραφος 1 του Ποινικού Κώδικα) τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών, αν έχει αντικείμενο μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και ο υπαίτιος γνώριζε ότι αυτό προέρχεται από αξιόποινη πράξη. Επιβάλλεται κάθειρξη, αν ο υπαίτιος επιχειρεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου ή εγκλήματα που προβλέπονται στον παρόντα νόμο κατ'επάγγελμα ή κατά συνήθεια.

Άρθρο 56

Φθορά μνημείου

1. Όποιος με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει ή αλλοιώνει την μορφή μνημείου ή ανήκοντος σε συλλογή μουσείου πολιτιστικού αγαθού ή πολιτιστικού αγαθού που έχει τοποθετηθεί σε ανοικτό ή κλειστό δημόσιο, δημοτικό ή κοινόχρηστο χώρο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Αν το μνημείο ανήκει στο δράστη επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.

2. Αν πρόκειται για μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και η πράξη έγινε στο πλαίσιο τρομοκρατικής δραστηριότητας ή από πολλούς ενωμένους για την τέλεσή της, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών.

Άρθρο 57
Φθορά μνημείου από αμέλεια

Με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται η πράξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου 56 αν τελέσθηκε από αμέλεια.

Άρθρο 58
Παράβαση της υποχρέωσης δήλωσης μνημείου

Όποιος παραλείπει τη δήλωση που επιβάλλεται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 8 και της παραγράφου 1 του άρθρου 24 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Όποιος παραλείπει τη δήλωση που επιβάλλεται από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 24 ή της παραγράφου 2 του άρθρου 33 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών.

Άρθρο 59
Παράνομη μεταβίβαση μνημείου

Όποιος μεταβιβάζει την κυριότητα ή την κατοχή μνημείου ή αποκτά την κυριότητα ή αποδέχεται να περιέλθει στην κατοχή του μνημείο χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια, έγκριση ή γνωστοποίηση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν πρόκειται για αρχαίο μνημείο που δεν έχει δηλωθεί νόμιμα. Οι ποινές αυτές επιβάλλονται, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 60
Παράνομη εμπορία μνημείων

Όποιος ασκεί δραστηριότητα αρχαιοπώλη ή εμπόρου νεότερων μνημείων κατά την έννοια της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 32 χωρίς άδεια τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 61
Παράνομη ανασκαφή

1. Όποιος χωρίς προηγούμενη άδεια διενεργεί ανασκαφή με σκοπό την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.

2. Αν οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τελέσθηκαν μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους ή αν ο υπαίτιος τις επιχειρεί κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια επιβάλλεται κάθειρξη.

Άρθρο 62
Παράνομη χρήση ανιχνευτή μετάλλου

1. Όποιος χρησιμοποιεί ανιχνευτή μετάλλων ή άλλα όργανα διασκόπησης χωρίς την άδεια που απαιτείται από τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 38 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέσθηκε μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους ή αν ο υπαίτιος της πράξης την επιχειρεί κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών.

Άρθρο 63
Παράνομη εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών

1. Όποιος εξαγει ή επιχειρεί να εξαγάγει από την Ελλάδα, κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου, μνημείο ή πολιτιστικό αγαθό για το οποίο έχει κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού, όπως ορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 20, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών. Η προέλευση του μνημείου κατ' αξιόποιο τρόπο συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

2. Όποιος παραβαίνει τους όρους της απόφασης με την οποία έχει χορηγηθεί άδεια προσωρινής εξαγωγής μνημείου ή πολιτιστικού αγαθού που ανήκει σε συλλογή μουσείου και ιδίως αν δεν το επανεισάγει μέσα στην προθεσμία που τάχθηκε, τιμωρείται με φυλάκιση. Αν όμως η παράβαση του όρου δεν είναι ουσιώδης, το δικαστήριο μπορεί να αφήσει την πράξη ατιμώρητη. Το αξιόποιο της πράξης της μη εμπρόθεσμης επανεισαγωγής εξαλείφεται, αν ο υπαίτιος με δική του θέληση και πριν ακόμα εξετασθεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρχές επανεισάγει το μνημείο ή το πολιτιστικό αγαθό.

3. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος της πράξης του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον η πράξη τελέσθηκε με σκοπό την οριστική απομάκρυνση του μνημείου από τα όρια της ελληνικής επικράτειας.

4. Όποιος εξαγει ή επιχειρεί να εξαγάγει από την Ελλάδα εκτός των ορίων του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά παράβαση του Κανονισμού 3911/1992 του Συμβουλίου και 752/1993 της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των προεδρικών διαταγμάτων εφαρμογής τους, πολιτιστικά αγαθά κατά την έννοια του Κανονισμού 3911/1992, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

5. Το άρθρο 3 του προεδρικού διατάγματος 423/1995 (ΦΕΚ 242 Α') καταργείται.

Άρθρο 64
Παράνομη εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών

Όποιος εισάγει στην Ελλάδα πολιτιστικά αγαθά κατά την έννοια της από 17 Νοεμβρίου 1980 διεθνούς σύμβασης των Παρισίων που κυρώθηκε με το ν. 1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α'), τα οποία έχουν αφαιρεθεί παράνομα από μουσεία ή άλλα παρόμοια ιδρύματα ή θρησκευτικά ή δημόσια μνημεία που βρίσκονται στην επικράτεια άλλων κρατών μερών της ίδιας σύμβασης και τα οποία αποτελούν αποδεδειγμένα τμήμα της απογραφής των ιδρυμάτων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 65
Παράνομη μη επιστροφή πολιτιστικών αγαθών

Όποιος δεν συμμορφώνεται με εκτελεστή απόφαση δικαστηρίου ή διαιτητών, η οποία διατάσσει την επιστρο-

φή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους, κατ' εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων που κυρώνονται και ισχύουν στην Ελλάδα ή των διατάξεων της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 66

Παράνομη επέμβαση ή εκτέλεση έργου

Όποιος χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής διενεργεί σε μνημείο, σε αρχαιολογικό χώρο, ή σε ιστορικό τόπο, πράξη από αυτές που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 10 παρ.2 - 4, 13, 14 και 15 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος διενεργεί πράξη ή δραστηριότητα σε ζώνες προστασίας γύρω από μνημεία ή χώρους, όπως ορίζονται στα άρθρα 15 και 17, κατά παράβαση των όρων και περιορισμών που ισχύουν σε αυτές. Η ίδια ποινή επιβάλλεται σε όποιον χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια ή καθ' υπέρβασή της διενεργεί τις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 42, καθώς και στην παράγραφο 4 του άρθρου 46.

Άρθρο 67

Πλημμελής φύλαξη, διατήρηση ή συντήρηση μνημείου

Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος μνημείου, ο οποίος εκτελεί τις υποχρεώσεις του για φύλαξη, διατήρηση ή συντήρησή του πλημμελώς και έτσι εκθέτει το μνημείο σε κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.

Άρθρο 68

Πράξεις ελεγκτικών οργάνων

Οι διατάξεις του άρθρου 25B του ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α΄) που προστέθηκε με το άρθρο 22 του ν. 2161/1993 (ΦΕΚ 119 Α΄) εφαρμόζονται αναλόγως και στα εγκλήματα της κλοπής μνημείων, της υπεξαίρεσης μνημείων, της φθοράς μνημείων, της αποδοχής και διάθεσης μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, της παράνομης ανασκαφής και της παράνομης εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών. Η ενέργεια του ελεγκτικού οργάνου περιορίζεται στις πράξεις που είναι απολύτως αναγκαίες για τη διακρίβωση των εγκλημάτων αυτών, η τέλεση των οποίων θα πρέπει πάντως να είχε προαποφασισθεί από το δρόστη.

Άρθρο 69

Δήμευση και χρηματική ποινή

1. Η δήμευση των πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν αντικείμενο παράνομης εξαγωγής ή επιχειρούμενης παράνομης εξαγωγής, καθώς και των μέσων τέλεσης της πράξης αυτής και της παράνομης ανασκαφής επιβάλλεται υποχρεωτικά εφόσον ανήκουν στο δρόστη ή σε συμμέτοχο.

2. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν επιβληθεί δήμευση των μέσων τέλεσης των εγκλημάτων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο, επιβάλλεται χρηματική ποινή που μπορεί να ανέλθει στο ήμισυ (1/2) της αξίας των μέσων αυτών.

Άρθρο 70

Επέκταση της εφαρμογής των διατάξεων του ν. 2331/1995

Το εδάφιο αθ΄ του άρθρου 1 του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α΄) αντικαθίσταται ως εξής:

«αθ) Των αξιόποινων πράξεων που έχουν ως αντικείμενο μνημείο».

Άρθρο 71

Αρμοδιότητα εφετείου

1. Τα κακουργήματα της κλοπής μνημείων, της υπεξαίρεσης μνημείων, της φθοράς μνημείων, της αποδοχής και διάθεσης μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, της παράνομης επέμβασης ή εκτέλεσης έργου σε μνημείο, της παράνομης εξαγωγής πολιτιστικού αγαθού και της παράνομης ανασκαφής υπάγονται στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου.

2. Μόλις περατωθεί η ανάκριση για πράξεις της προηγούμενης παραγράφου η δικογραφία υποβάλλεται από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος εάν κρίνει ότι δεν συντρέχουν σοβαρές ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορούμενου στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, εισάγει την υπόθεση με πρότασή του στο Συμβούλιο Εφετών που αποφασίζει σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 309-315 του Κ.Π.Δ..

Εάν ο εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι προκύπτουν ενδείξεις και ότι δεν πρέπει να επιστρέψει τη δικογραφία για να συμπληρωθεί, εισάγει, εφόσον συμφωνεί και ο Πρόεδρος Εφετών, την υπόθεση στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή.

Άρθρο 72

Τύχη χρηματικών ποινών

1. Οι χρηματικές ποινές, τα πρόστιμα, τα ποσά που προέρχονται από μετατροπή των στερητικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές ποινές, καθώς και τα ποσά χρηματικής ικανοποίησης του Δημοσίου λόγω ηθικής βλάβης που επιβάλλονται κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν πόρο του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π.).

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Πολιτισμού καθορίζεται η διαδικασία βεβαίωσης, είσπραξης και απόδοσης στο Τ.Α.Π. των πιο πάνω ποσών και ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

ΕΙΔΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 73

Μεταβατικές και ειδικές διατάξεις

1. Τα υπάρχοντα κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού δικαιώματα κυριότητας των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων της Εκκλησίας της Ελλάδας, της Εκκλη-

σίας της Κρήτης, των Μητροπόλεων της Δωδεκανήσου, του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, των Πατριαρχείων Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, της Ιερής Μονής του Σινά, των Ιερών Μονών της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας στη Χαλκιδική, των Βλατάδων στη Θεσσαλονίκη και του Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο, άλλων νομικών προσώπων ή άλλων ενώσεων προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα, σε αρχαία μνημεία θρησκευτικού χαρακτήρα, ακόμη και αν χρονολογούνται μέχρι και το 1453, διατηρούνται.

2. Με τις διατάξεις του παρόντος δεν θίγονται ισχύουσες ειδικές διατάξεις περί του Αγίου Όρους.

3. Όποιος έχει στην κατοχή του αρχαίο κινητό από αυτά που αναφέρονται στις περιπτώσεις 1α' και 1β' του άρθρου 20, υποχρεούται να το δηλώσει στην Υπηρεσία μέσα σε προθεσμία (18) δεκαοκτώ μηνών από τη δημοσίευση απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού με την οποία καθορίζονται η διαδικασία και οι αρμόδιες για την υποβολή των δηλώσεων υπηρεσίες ή εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα του Υπουργείου Πολιτισμού. Η εμπρόθεσμη δήλωση αποτελεί για όποιον προβαίνει σε αυτήν, λόγο απαλλαγής από την ποινική δίωξη για τη μη έγκαιρη δήλωση.

Αυτός που δηλώνει σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο ότι κατέχει αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, είναι δυνατόν να υποβάλλει, παράλληλα με τη δήλωση, αίτηση για τη χορήγηση άδειας κατοχής του αρχαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η άδεια χορηγείται εκτός εάν συντρέχει η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23. Κατά τη χορήγηση της άδειας κατοχής ορίζονται τα αναγκαία μέτρα για τη φύλαξη και τη διατήρηση του μνημείου.

4. Αν σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 δηλωθεί η κατοχή αρχαίου που έχει εισαχθεί από την αλλοδαπή και που χρονολογείται έως και το 1453, αναγνωρίζεται το δικαίωμα κυριότητας υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 33.

5. Όσοι έχουν άδεια ιδιωτικής συλλογής αρχαίων κατά τις διατάξεις του κ.ν. 5351/1932 μπορούν να ζητήσουν να αναγνωριστούν ως συλλέκτες σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι αιτούντες αναγνωρίζονται ως συλλέκτες εκτός εάν συντρέχουν τα κωλύματα της παραγράφου 1 ή της παραγράφου 2 του άρθρου 31. Με την απόφαση αναγνώρισης ορίζονται τα αναγκαία μέτρα, τα οποία οφείλει ο συλλέκτης να λάβει, για τη φύλαξη και διατήρηση των αντικειμένων της συλλογής το αργότερο μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών από την αναγνώριση. Μετά την παρέλευση δεκαοκτώ (18) μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, λήγει αυτοδίκαια η ισχύς αδειών ιδιωτικής συλλογής αρχαίων που έχουν χορηγηθεί κατά τις διατάξεις του κ.ν. 5351/1932, εκτός εάν εκκρεμεί αίτηση αναγνώρισης ως συλλέκτη κατά τη διάταξη του προηγούμενου εδαφίου.

6. Όσοι έχουν άδεια εμπορίας αρχαίων κατά τις διατάξεις του κ.ν. 5351/1932, αν επιθυμούν να ασκούν τη δραστηριότητα του αρχαιοπώλη, οφείλουν να ζητήσουν τη χορήγηση της σχετικής άδειας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ (18) από τη δημοσίευσή του. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, λήγει αυτοδίκαια η ισχύς αδειών εμπορίας αρχαίων που έχουν χορηγηθεί κατά τις διατάξεις του κ.ν. 5351/1932, εκτός εάν εκκρεμεί αίτηση για τη χορή-

γηση άδειας αρχαιοπώλη κατά τη διάταξη του προηγούμενου εδαφίου.

7. Ο διευθύνων συστηματική ανασκαφή που βρίσκεται σε εξέλιξη υποχρεούται να καταθέτει προς δημοσίευση αρχική παρουσίαση εντός δύο (2) ετών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Εάν η ανασκαφή έχει περατωθεί, ο διευθύνων έχει την υποχρέωση να καταθέσει την τελική δημοσίευση εντός πενταετίας από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

8. Τα λειτουργούντα, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μουσεία, τα οποία έχουν ιδρυθεί με νόμο, λογίζονται ως αναγνωρισμένα κατά την έννοια των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 45. Οφείλουν όμως να προσαρμοσθούν στις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού και των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται σε αυτό, μέσα σε προθεσμία που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

9. Οι υφιστάμενες νόμιμα λειτουργούσες εξορυκτικές δραστηριότητες μεταλλείων ή λατομείων μετά την ισχύ του παρόντος νόμου συνεχίζουν νομίμως τη λειτουργία τους.

10. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν ήδη χαρακτηριστεί κατά κατηγορίες χαρακτηρίζονται εκ νέου σύμφωνα με τη διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Έως τότε προστατεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου που εφαρμόζονται αναλόγως.

11. Η χρηματική αξία κινητών μνημείων καθορίζεται από τριμελή επιτροπή ειδικών επιστημόνων, που συνιστάται με απόφαση του Υπουργού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Εάν ο ιδιώτης δεν αποδεχθεί την τιμή που καθορίζεται από την παραπάνω επιτροπή, συνιστάται επιτροπή αποτελούμενη από έναν ειδικό επιστήμονα εκπρόσωπο του ιδιώτη, έναν προϊστάμενο υπηρεσιακής μονάδας του Υπουργείου Πολιτισμού ή έναν διευθυντή μουσείου οριζόμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού και έναν ειδικό επιστήμονα που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου.

12. Προκειμένου περί ακινήτων ή εκτάσεων πολλαπλής χαρακτηρισμένων υπερισχύουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον πρόκειται για μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους ή ιστορικούς τόπους.

13. Οι εντοπισμένοι αρχαιολογικοί χώροι που δεν έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τους όρους της παραγράφου 1 του άρθρου 12, κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, οριοθετούνται οριστικά εντός οκταετίας από αυτήν, στο πλαίσιο προγράμματος που καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Προκειμένου για ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους η παραπάνω προθεσμία είναι διπλάσια.

14. Όπου στον παρόντα νόμο και γενικότερα στη νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς προβλέπεται:

α) ότι απαιτείται άδεια ή έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας ή του Υπουργού Πολιτισμού για την εκτέλεση εργασίας ή για τη διενέργεια οποιασδήποτε άλλης πράξης,

ή β) ότι απαγορεύεται ή επιβάλλεται η διενέργεια εργασιών ή οποιασδήποτε άλλης πράξης είτε εκ του νόμου είτε επειδή αυτό προβλέπεται σε πράξη της Υπηρεσίας ή του Υπουργού Πολιτισμού,

ή γ) ότι επέρχονται συγκεκριμένες έννομες συνέπειες λόγω της παραβίασης διατάξεων, μπορούν να εκδίδονται προσωρινώς μεν σήματα οριστικώς δε πρωτόκολλα με τα οποία διαπιστώνεται η πλήρωση των προϋποθέσεων από τις οποίες απορρέουν οι έννομες συνέπειες που προβλέπονται από το νόμο ή τις δυνάμει αυτού εκδιδόμενες ατομικές ή κανονιστικές πράξεις, ιδίως η διακοπή εργασιών, η εγκατάσταση εργολάβων ή συνεργείων για τη διενέργεια εργασιών, η επιβολή αποζημίωσης ή τέλους, η αποβολή από ακίνητο, η κατάσχεση κινητού ή ακινήτου μνημείου. Τα σήματα και τα πρωτόκολλα αυτά εκδίδονται από τον Υπουργό Πολιτισμού, ο οποίος μπορεί να εξουσιοδοτεί σχετικά τον Γενικό Γραμματέα ή υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι αστυνομικές αρχές και κάθε άλλη δημόσια αρχή ή αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης υποχρεούνται να παράσχουν κάθε αναγκαία συνδρομή για την εκτέλεση των σημάτων και των διοικητικών πρωτοκόλλων της παρούσας παραγράφου. Για την επίδοση και την εκτέλεση των παραπάνω σημάτων και πρωτοκόλλων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του τέταρτου και του πέμπτου εδαφίου της περίπτωσης β', της παραγράφου 9 του άρθρου 7 του ν. 2557/1997, όπως ισχύει.

15. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, ορίζονται οι πρόσθετες διοικητικές κυρώσεις οι οποίες επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις που είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή των κανονιστικών πράξεων οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή του.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 74

Κωδικοποίηση της νομοθεσίας

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να κωδικοποιείται στο σύνολό της η νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, να αλλάζει η σειρά και η αρίθμηση των διατάξεων, να συνενώνονται ομοειδείς διατάξεις και εν γένει να επέρχεται κάθε τροποποίηση αναγκαία για τη διοικητική κωδικοποίηση αυτής.

Άρθρο 75

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις. Κάθε διάταξη νόμου αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου καταργείται.

Αθήνα, 21 Μαΐου 2002

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

N. Χριστοδουλάκης

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Απ - Αθ. Τσοχατζόπουλος

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

B. Παπανδρέου

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

E. Βενιζέλος

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Φ. Πετσάλνικος

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και γενικά της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα επί του Κρατικού Προϋπολογισμού:

1. Ετήσια δαπάνη ακαθόριστη από:

- Την καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση που κινητά αρχαία μνημεία υποστούν φθορά ή απολεσθούν κατά το χρονικό διάστημα που αυτά δεν βρίσκονται στην κατοχή των προσώπων που ανήκουν. (άρθρο 29)

- Την παροχή αποζημίωσης στην περίπτωση που περιέλθει στην κατοχή του Δημοσίου συλλογή συλλέκτη μνημείων της οποίας η ενότητα δεν διασφαλίζεται. (παρ. 12 άρθρου 31)

2. Ενδεχόμενη δαπάνη από τη δυνατότητα σύστασης Συμβουλίων στο Υπουργείο Πολιτισμού. (άρθρο 52)

Οι ανωτέρω δαπάνες θα αντιμετωπισθούν από τις εγγεγραμμένες πιστώσεις στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Πολιτισμού.

Αθήνα, 21 Μαΐου 2002

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

N. Χριστοδουλάκης

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

E. Βενιζέλος

Αριθμ. 81/2/2002

ΕΚΘΕΣΗ

Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Πολιτισμού «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και γενικά της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»

Με τις διατάξεις του ανωτέρω νομοσχεδίου ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας από τους αρχαιότετους χρόνους μέχρι σήμερα. Ειδικότερα μεταξύ άλλων προ-

βλέπονται τα ακόλουθα:

1.α. Θεσμοθετείται Εθνικό Αρχείο Μνημείων, στο οποίο καταγράφονται, τεκμηριώνονται και καταχωρούνται τα πάσης φύσεως μνημεία, που τηρείται στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία του Εθνικού Αρχείου Μνημείων και προσδιορίζονται ο τρόπος καταγραφής των μνημείων, ο τρόπος προστασίας των δεδομένων, οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε αυτά για ερευνητικούς λόγους και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

β. Ορίζεται το Υπουργείο Πολιτισμού ως ο φορέας της Πολιτείας, που είναι υπεύθυνος για την αποτύπωση σε γραπτή μορφή, καθώς και σε υλικούς φορείς ήχου, εικόνας ή ήχου και εικόνας, την καταγραφή και την τεκμηρίωση άυλων πολιτιστικών αγαθών του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία κ.λπ.. (άρθρα 1-5)

2. Καθορίζονται οι κατηγορίες των ακινήτων μνημείων και ρυθμίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού τους. Ειδικότερα προβλέπεται η δυνατότητα του κυρίου, του νομέα ή του κατόχου του ακινήτου να υποβάλλει τις αντιρρήσεις του λαμβάνοντας μέτρα προστασίας του ακινήτου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Ρυθμίζονται τέλος με αυστηρότητα οι όροι και η διαδικασία για την ανάκληση της απόφασης χαρακτηρισμού μνημείου, η οποία δεν επιτρέπεται για διαφορετική εκτίμηση των στοιχείων στα οποία στηρίζεται. (άρθρο 6)

3. Προβλέπεται ότι τα αρχαία ακίνητα μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453, καθώς και τα ακίνητα αρχαία που αποκαλύφθηκαν ή αποκαλύπτονται κατά την εκτέλεση ανασκαφών, ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, είναι εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησιςκτησίας.

Όσα δε είναι μεταγενέστερα του 1453 το δικαίωμα κυριότητας ασκείται υπό τον έλεγχο των Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού υπό τους όρους και περιορισμούς που ορίζονται στις διατάξεις του νομοσχεδίου. (άρθρο 7)

4.α. Κάθε πρόσωπο που ανακαλύπτει ή βρίσκει ακίνητο αρχαίο οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρις ότου αποφανθεί η Υπηρεσία.

β. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού παρέχεται χρηματική αμοιβή στο πρόσωπο που δηλώνει την ύπαρξη ακινήτου αρχαίου, το ύψος της οποίας καθορίζεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή εκείνου που το δηλώνει στην ανεύρεση και διάσωσή του.

Αμοιβή μπορεί να παρέχεται με όμοια απόφαση επίσης σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου υπάρχουν άγνωστα στην Υπηρεσία ακίνητα αρχαία, η καταβολή και το ύψος της οποίας κρίνεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αρχαίων, καθώς και με τη συμβολή εκείνου που υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται, στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους.

γ. Για τη διατήρηση ή μη ακινήτου αρχαίου αποφαινεται η Υπηρεσία με αιτιολογημένη έκθεση μετά τη διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, εάν αυτό είναι αναγκαίο. Αν το αρχαίο βρίσκεται σε ιδιωτικό ακίνητο, ο έχων δικαίωμα σε αυτό δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από τη δήλωση ή εύρεση του αρχαίου. Αν όμως έχει αποφασιστεί η διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του και για κάθε βλάβη που προκύπτει σε αυτό από την ανασκαφή το αργότερο μετά την πάροδο ενός (1) έτους από τη δήλωση ή την εύρεση του αρχαίου κ.λπ..

Τα ποσά τέλος που δαπανά ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο για την προστασία του αρχαίου, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας και μέχρι την έκδοση της απόφασης για τη διατήρησή του, καταβάλλονται σε αυτόν.

(άρθρα 8-9)

5.α. Τίθενται αυστηροί περιορισμοί για την επιχείρηση διαφόρων ενεργειών σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους.

Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου και σοβαρού κινδύνου είναι δυνατή η επιχείρηση εργασιών αποκατάστασης βλάβης που δεν αλλοιώνει τα υπάρχοντα κτιριολογικά, αισθητικά και άλλα συναφή στοιχεία του μνημείου.

β. Για την προστασία των ακινήτων μνημείων είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού να επιβάλλονται περιορισμοί στη χρήση και στον τρόπο λειτουργίας τους, καθώς και στους όρους δόμησής τους κατά παρέκκλιση από κάθε ισχύουσα διάταξη. Επίσης με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού, είναι δυνατόν να επιβάλλονται ειδικοί όροι δόμησης και χρήσης με σκοπό την προστασία των μνημείων. (άρθρο 10)

6. Προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις του κυρίου, νομέα ή κατόχου ακινήτων μνημείων. Συγκεκριμένα:

Οφείλουν να συνεργάζονται με την αρμόδια Υπηρεσία και να ακολουθούν τις υποδείξεις της για τη διατήρηση, την ανάδειξη και εν γένει την προστασία του μνημείου, υποχρεούνται να μεριμνούν για την άμεση εκτέλεση των εργασιών συντήρησης, στερέωσης ή προστασίας ετοιμόρροπου μνημείου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με δική του δαπάνη και υπό την εποπτεία και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας κ.λπ..

Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι καθυστερεί η εκτέλεση των εργασιών συντήρησης ή στερέωσης για οποιονδήποτε λόγο ή ότι αυτές είναι ανεπαρκείς, μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίζει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων κατά τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις. Το Δημόσιο ή οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των δαπανών συντήρησης, στερέωσης ή άλλης εργασίας προστασίας μνημείου που δεν του ανήκει, εφόσον αυτές υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό, ο κύριος, ο νομέας ή κάτοχος δεν είναι υπαίτιος για τη φθορά που το μνημείο έχει υποστεί και η οικονομική κατάσταση του υποχρέου δεν του επιτρέπει να καταβάλει τη δαπάνη. (άρθρο 11)

7.α. Προβλέπεται η οριοθέτηση ή αναριοθέτηση των αρχαιολογικών χώρων με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Εάν εντός των περιοχών που πρόκειται να καλύψουν υπό εκπόνηση Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.) ή Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) ή άλλα σχέδια χωρικών ρυθμίσεων δεν έχουν οριοθετηθεί αρχαιολογικοί χώροι, αυτοί οριοθετούνται προσωρινά βάσει σχεδιαγράμματος που καταρτίζεται από την Υπηρεσία, με βάση επαρκή επιστημονικά στοι-

χεία και ιδίως ευρήματα που πιθανολογούν την ύπαρξη μνημείων και εγκρίνεται από τον Υπουργό Πολιτισμού.

β. Τίθενται αυστηροί περιορισμοί για την επιχείρηση διαφόρων ενεργειών, εργασιών, επεμβάσεων και δραστηριοτήτων σε αρχαιολογικούς χώρους, οι οποίοι διακρίνονται σε ενάλιους και χερσαίους, σε αρχαιολογικούς χώρους που είναι εντός ή εκτός ενεργών οικισμών κ.λπ..

γ. Παρέχεται η δυνατότητα καθορισμού γύρω από τα μνημεία Ζώνης Προστασίας Α', στην οποία η δόμηση επιτρέπεται με αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μόνο για την κατασκευή κτισμάτων ή προσθηκών που είναι αναγκαία για την ανάδειξη των μνημείων και την εξυπηρέτηση της χρήσης τους.

Γύρω από τα μνημεία μπορεί να καθορίζεται επίσης Ζώνη Προστασίας Β', στην οποία καθορίζονται ειδικοί όροι δόμησης, χρήσεις γης και επιτρεπόμενες δραστηριότητες με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού κ.λπ.. (άρθρα 12-17)

8.α. Παρέχεται η δυνατότητα στο Δημόσιο, με υπουργική απόφαση, να προβαίνει είτε στην ολική ή τη μερική απαλλοτρίωση είτε στην απευθείας εξαγορά μνημείου ή οποιουδήποτε ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία, καθώς και παρακείμενων ακινήτων ή μνημείων, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων. Με όμοια απόφαση είναι δυνατή είτε η ολική ή μερική απαλλοτρίωση είτε η απευθείας εξαγορά ακινήτου, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών.

β. Τα ακίνητα μνημεία που βρίσκονται μέσα σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α., άλλων Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων διατηρούνται και προστατεύονται με ευθύνη της Υπηρεσίας χωρίς το Δημόσιο να υποχρεούται σε απαλλοτρίωση. Η απαλλοτρίωση ή η απευθείας εξαγορά γίνεται υπέρ του Δημοσίου με δαπάνες αυτού ή άλλου νομικού ή φυσικού προσώπου.

γ. Το ποσό της αποζημίωσης μπορεί να καταβάλλεται, εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, σε δόσεις ή σε ομόλογα ή σε είδος ή με άλλου είδους διακανονισμό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.

Εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, είναι δυνατή η ανταλλαγή ιδιωτικού ακινήτου με ακίνητο ίσης αξίας του Δημοσίου ή του Ο.Τ.Α. ή αποζημίωση με άλλο νόμιμο τρόπο. Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, η οποία εκτελείται με μέριμνα της Κτηματικής Εταιρείας Δημοσίου και είναι δυνατόν να καταβάλλεται τμήμα της τιμής του ακινήτου ή της αποζημίωσης που καθορίζεται. Σε περίπτωση έκδοσης ομολόγων οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις έκδοσής τους θα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών. (άρθρο 18)

9.α. Παρέχεται στον Υπουργό Πολιτισμού, η δυνατότητα επιβολής προσωρινής ή οριστικής στέρησης ή περιορισμού της χρήσης ακινήτου για την προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών.

Σε περίπτωση ουσιαστού προσωρινού περιορισμού ή ουσιαστού προσωρινής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, καταβάλλεται αποζημίωση. Σε περίπτωση όμως ουσιαστού οριστικού περιορισμού ή οριστικής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του

όλου ακινήτου καταβάλλεται πλήρης αποζημίωση.

β. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται, ύστερα από γνώμη ειδικής επιτροπής, διαπιστώνεται εάν συντρέχει περίπτωση καταβολής αποζημίωσης κατά τα προαναφερόμενα, καθώς και το ύψος της δαπάνης. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού καθορίζονται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες της επιτροπής, η διαδικασία κατά την οποία γνωμοδοτεί, τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη, το είδος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

γ. Προβλέπεται ότι σε περίπτωση κατά την οποία το ποσό που έχει ή αναμένεται να καταβληθεί ως αποζημίωση λόγω στέρησης ή περιορισμού χρήσης ακινήτου, προσεγγίζει την αξία του ακινήτου τότε αυτό κηρύσσεται απαλλοτριωτέο.

δ. Τέλος, σε περίπτωση επιβολής ουσιαστών περιορισμών στους όρους δόμησης ακινήτου για τους οποίους δεν προβλέπεται αποζημίωση ή μεταφορά συντελεστή δόμησης, μπορεί να καταβάλλεται μη χρηματική αποζημίωση στον ιδιοκτήτη, το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της οποίας καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού. (άρθρο 19)

10. Καθορίζονται τα μνημεία που περιλαμβάνονται στην κατηγορία των κινητών (τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453, τα μεταγενέστερα του 1453 αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830 και αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ή που αποσπάσθηκαν από ακίνητα μνημεία, καθώς και οι θρησκευτικές εικόνες και λειτουργικά αντικείμενα της ίδιας περιόδου κ.λπ.), ο τρόπος χαρακτηρισμού τους κ.λπ.. (άρθρο 20)

11. Ορίζεται ότι τα αρχαία κινητά μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453, καθώς και τα αρχαία κινητά μνημεία που αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής. Επίσης αναγνωρίζεται η κυριότητα επί αρχαίων κινητών μνημείων που χρονολογούνται έως το 1453 και εισάγονται στην Ελληνική Επικράτεια υπό τους αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις του εν λόγω νομοσχεδίου. (άρθρο 21)

12.α. Προβλέπεται το ακατάσχετο των αρχαίων μνημείων που χρονολογούνται έως και το 1453. Για τα μεταγενέστερα μνημεία καθορίζεται ειδική διαδικασία και καθεστώς κατά την εκτέλεση της κατάσχεσης και κατά την πτωχευτική διαδικασία.

β. Ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης του δικαιώματος κατοχής κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο.

γ. Καθορίζονται οι υποχρεώσεις των προσώπων που βρίσκουν και δηλώνουν στο Υπουργείο Πολιτισμού κινητά μνημεία. Προβλέπεται δε μεταξύ άλλων η χορήγηση αμοιβής και σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται άγνωστα στην Υπηρεσία κινητά αρχαία. Με όμοια απόφαση, μετά από εκτίμηση της συμβολής του στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους, καθώς και της σπουδαιότητας των αρχαίων, καταβάλλεται αμοιβή και σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται άγνωστα στην Υπηρεσία κινητά αρχαία.

δ. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε κινητό μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρό-

πο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του κ.λπ. (άρθρα 22-26)

13.α. Αναφέρονται οι υποχρεώσεις και οι περιορισμοί των κατόχων αρχαίων και των κυρίων αρχαίων ή νεότερων κινητών μνημείων ως προς την ασφάλεια και τη διατήρησή τους.

β. Παρέχεται η δυνατότητα μεταβίβασης της κατοχής ή της κυριότητας κινητών μνημείων, που χρονολογούνται έως και το 1453, αφού γνωστοποιηθεί στην Υπηρεσία η πρόθεση του κατόχου του και τα στοιχεία του υποψήφιου κατόχου, ο οποίος υποχρεούται να υποβάλει αίτηση για σχετική άδεια.

γ. Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διεκδίκηση κινητών μνημείων που έχουν παράνομα αφαιρεθεί από τον κάτοχο ή τον κύριό τους κ.λπ.. (άρθρα 27-30)

14. Θεσπίζονται όροι και προϋποθέσεις τόσο για την αναγνώριση της ιδιότητας του συλλέκτη μνημείων όσο και για την άσκηση των δραστηριοτήτων του αρχαιοπώλη ή του έμπορου νεότερων κινητών μνημείων. Ειδικότερα και όσον αφορά τη συλλογή μνημείων προβλέπεται ότι όταν πρόκειται για σημαντική συλλογή, η οποία είναι απολύτως απαραίτητη η διαφύλαξη της ενότητάς της και αυτή δεν διασφαλίζεται, το σύνολο των μνημείων της μπορεί να περιέλθει στο Δημόσιο, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Στην περίπτωση αυτήν καταβάλλεται στους δικαιούχους αποζημίωση, το ύψος της οποίας προσδιορίζεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αντικειμένων της συλλογής. (άρθρα 31-32)

15. Αντιμετωπίζονται θέματα αναφορικά με την εισαγωγή και εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών. (άρθρα 33-34)

16. Καθορίζονται η έννοια της αρχαιολογικής έρευνας, οι φορείς από τους οποίους διενεργείται, οι προϋποθέσεις που απαιτούνται προκειμένου να διενεργηθεί ο χρόνος διενέργειας της έρευνας - ανασκαφής (είναι δυνατόν να διενεργούνται ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε ακίνητο που δεν έχει απαλλοτριωθεί, ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση του ιδιοκτήτη από την Υπηρεσία. Στην περίπτωση αυτήν ο ιδιοκτήτης υποχρεούται να επιτρέψει τη διενέργεια της ανασκαφής και δικαιούται αποζημίωση για την προσωρινή στέρηση της χρήσης του ακινήτου και για κάθε βλάβη που θα μπορούσε να προκύψει στο ακίνητό του. Τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου) κ.λπ..

Επίσης προβλέπεται ότι σε περίπτωση σωστικής ανασκαφής, αυτή χρηματοδοτείται από τον κύριο του έργου εφόσον πρόκειται για δημόσιο τεχνικό έργο ή ιδιωτικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου των 586.940 ΕΥΡΩ. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση έργου προϋπολογισμού μικρότερου των 586.940 ΕΥΡΩ, μετά από αίτηση του κυρίου του έργου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού κ.λπ.. (άρθρα 35-39)

17. Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις πάσης φύσεως εργασίες, που διενεργούνται σε ακίνητα και κινητά μνημεία και αφορούν την προστασία τους, τη συντήρησή τους κ.λπ..

Προβλέπεται δε ότι, σε περίπτωση που ο φέρων οργανισμός ενός μνημείου έχει υποστεί επικίνδυνες βλάβες και είναι έτοιμος να καταρρεύσει, συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού πενταμελής επιτροπή, η οποία ελέγχει την κατάσταση του και προτείνει μέτρα υπό την προϋπόθεση ότι προφυλάσσεται η αυθεντικότητα του μνημείου, στα οποία περιλαμβάνονται και οι αναγκαίες εργασίες για την υποστήλωση, την προσωρινή

στερέωση του κτιρίου, την αποξήλωση ετοιμόρροπων τμημάτων, τη συλλογή αρχιτεκτονικών μελών, την απομάκρυνση διακοσμητικών στοιχείων που κινδυνεύουν, καθώς και την ασφάλεια των ενοίκων ή των διερχομένων. (άρθρα 40-44)

18.α. Ορίζεται η έννοια του μουσείου. Συγκεκριμένα ως μουσείο νοείται η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς ίδια νομική προσωπικότητα, που αποκτά, δέχεται, φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, ερμηνεύει και κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία.

β. Τα αναγνωρισμένα μουσεία οφείλουν κάθε έτος να ενημερώνουν την Υπηρεσία για κάθε μεταβολή της κατάστασης των αντικειμένων των συλλογών τους, την τυχόν απώλειά τους και για τον εμπλουτισμό των συλλογών τους με νέα αντικείμενα. Για το σύνολο των μουσείων είτε αυτά ανήκουν στο Δημόσιο είτε όχι, απαγορεύεται η απόκτηση ή αποδοχή με τη μορφή δανείου ή παρακαταθήκης πολιτιστικών αγαθών, για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή από άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά.

γ. Τα αναγνωρισμένα μουσεία μπορούν να τυγχάνουν οικονομικής ενίσχυσης από το Υπουργείο Πολιτισμού, καθώς και των προνομίων που προβλέπονται από τις διατάξεις του νομοσχεδίου.

δ. Για τις ανάγκες τέλος ανέγερσης, επέκτασης, εγκατάστασης, ανάδειξης και λειτουργίας μουσείου μπορεί να γίνει απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά κτιρίων ή εκτάσεων γης και να ορίζεται ζώνη προστασίας στον περιβάλλοντα χώρο τους σύμφωνα με τις διατάξεις του νομοσχεδίου.

ε. Αναφέρονται οι όροι πρόσβασης και χρήσης μνημείων και συναφών χώρων (αρχαιολογικών, ιστορικών κ.λπ.). Ειδικότερα προβλέπεται ότι για τη χρήση των παραπάνω χώρων, τόπων και ακινήτων μνημείων καταβάλλεται τέλος στο Τ.Α.Π.. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, είναι δυνατή η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής του εν λόγω τέλους για εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

στ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται το ύψος του αντιτίμου που καταβάλλεται από το κοινό για την επίσκεψη μουσείων, μνημείων, οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που ανήκουν στο Δημόσιο και υπάγονται στην προστασία του νομοσχεδίου.

ζ. Για την παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση στο κοινό, για σκοπούς οικονομικής εκμετάλλευσης, εκμαγείων, αντιγράφων ή απεικονίσεων ακινήτων μνημείων, που ανήκουν στο Δημόσιο είτε ακινήτων που βρίσκονται σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους είτε κινητών τέτοιων μνημείων, ιστορικούς τόπους, μουσεία ή συλλογές του Δημοσίου, απαιτείται σχετική άδεια. Η άδεια χορηγείται έναντι τέλους, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, στην οποία καθορίζεται και η χρονική διάρκεια της άδειας, οι όροι υπό τους οποίους παρέχεται και το καταβλητέο τέλος.

Η παραγωγή, αναπαραγωγή και χρήση των παραπάνω

προϊόντων για άλλους σκοπούς, όπως καλλιτεχνικούς, εκπαιδευτικούς ή επιστημονικούς, επιτρέπεται, έναντι της καταβολής τέλους, από το οποίο είναι δυνατή η απαλλαγή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

η. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται το ύψος του προαναφερόμενου τέλους, οι διαδικασίες και ο τρόπος είσπραξής του, οι περιπτώσεις και προϋποθέσεις απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής του και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια. (άρθρα 45-46)

19. Ρυθμίζονται διάφορα φορολογικά κίνητρα με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ειδικότερα:

α. Εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα επιχειρήσεων η αξία των κινητών μνημείων, που μεταβιβάζονται λόγω δωρεάς στο Δημόσιο ή σε μουσεία αναγνωρισμένα από τον Υπουργό Πολιτισμού. Σε περίπτωση μεταβίβασης στο Δημόσιο η αποδοχή της δωρεάς γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού και μετά από χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων από ειδική εκτιμητική επιτροπή και αποδοχή της αξίας από το δωρητή. Το ποσό που αφαιρείται δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 15% του συνολικού καθαρού εισοδήματος ή κερδών που προκύπτουν από ισολογισμούς της επιχείρησης.

β. Απαλλάσσεται από το φόρο ποσοστό 50% της αξίας των ακινήτων, που βρίσκονται σε αδόμητη αρχαιολογική ζώνη και έχουν δεσμευθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

γ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται η σύνθεση της προαναφερόμενης εκτιμητικής επιτροπής για τη χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων, η διαδικασία, οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή των προαναφερόμενων διατάξεων.

(άρθρο 47)

20. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού ορίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιχορήγηση ή και την παροχή άλλων οικονομικών κινήτρων σε κυρίους ή νομείς κτιρίων που έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία ή διατηρητέα ή βρίσκονται σε εκτάσεις ή σε οικιστικά σύνολα που έχουν χαρακτηριστεί ως αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι ή παραδοσιακά σύνολα. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις αντίθετες προς τις ρυθμίσεις του.

(άρθρο 48)

21.α. Προβλέπονται τα συλλογικά όργανα που θα λειτουργούν στο Υπουργείο Πολιτισμού με κυρίως έργο τη διαφύλαξη του τμήματος των διατάξεων του εν λόγω νομοσχεδίου (Τοπικά Συμβούλια Μνημείων, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο - Κεντρικό Συμβούλιο Νεότερων Μνημείων και το Συμβούλιο Μουσείων), ο χρόνος θητείας των μελών τους κ.λπ..

Το έργο των Συμβουλίων αυτών μπορεί να υποβοηθείται, με την ανάθεση της εξέτασης επί μέρους ζητημάτων σε επιτροπές που απαρτίζονται από ορισμένα από τα μέλη ή άλλους ειδικούς επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες. Η επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη των εν λόγω Συμβουλίων εξασφαλίζεται από γραμματεία που συνιστάται στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Στους εισηγητές, στα μέλη του Συμβουλίου και τις

γραμματείες τους καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.

β. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται τα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των Συμβουλίων και της γραμματείας τους, τη δυνατότητα συγκρότησης και λειτουργίας τους κατά τμήματα και κάθε άλλη συναφή λεπτομέρεια. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να ιδρύονται νέα συμβούλια και να καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους, να συγχωνεύονται ή να καταργούνται Συμβούλια κ.λπ.. (άρθρα 49-52)

22.α. Αναφέρονται οι ποινικές κυρώσεις που δύναται να επιβληθούν στα πρόσωπα που επιδίδονται σε ποινικά κολάσιμες πράξεις, όπως κλοπή, υπεξαίρεση μνημείων, φθορά μνημείου από αμέλεια, παράνομη μεταβίβαση και εμπορία μνημείου, παράνομη ανασκαφή, παράνομη χρήση ανιχνευτή μετάλλου, παράνομη εξαγωγή και εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών κ.λπ..

Η δήμευση των πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν αντικείμενο παράνομης εξαγωγής ή επιχειρούμενης παράνομης εξαγωγής, καθώς και των μέσων τέλεσης της πράξης αυτής και της παράνομης ανασκαφής επιβάλλεται υποχρεωτικά εφόσον ανήκουν στο δράστη ή σε συμμετόχο. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν επιβληθεί δήμευση των μέσων τέλεσης των εγκλημάτων που προβλέπονται στο νομοσχέδιο, επιβάλλεται χρηματική ποινή που μπορεί να ανέλθει στο ήμισυ (1/2) της αξίας των μέσων αυτών.

β. Οι χρηματικές ποινές, τα πρόστιμα, τα ποσά που προέρχονται από μετατροπή των στερητικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές ποινές, καθώς και τα ποσά χρηματικής ικανοποίησης του Δημοσίου λόγω ηθικής βλάβης που επιβάλλονται κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αποτελούν πόρο του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π.).

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Πολιτισμού καθορίζεται η διαδικασία βεβαίωσης, είσπραξης και απόδοσης στο Τ.Α.Π. των παραπάνω ποσών και ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια. (άρθρα 53-52)

23. Ρυθμίζονται επί μέρους θέματα αναφορικά με τη δυνατότητα χορήγησης άδειας κατοχής, διατήρησης της κυριότητας και απαλλαγής από την ποινική δίωξη υπό ορισμένες προϋποθέσεις των προσώπων που κατέχουν κινητά αρχαία που είναι εκ του νόμου προστατευόμενα μνημεία, χωρίς να τα έχουν δηλώσει μέχρι τη δημοσίευση του νομοσχεδίου, τη δυνατότητα αναγνώρισης υπό προϋποθέσεις προσώπων που έχουν άδεια συλλογής ή εμπορίας μνημείων ως συλλέκτες, την ένταξη των ήδη χαρακτηρισμένων μνημείων από το Υπουργείο Πολιτισμού στις κατηγορίες μνημείων και προστατευόμενων τόπων και χώρων του νομοσχεδίου, στην οριοθέτηση ήδη εντοπισμένων αρχαιολογικών χώρων που δεν έχουν οριοθετηθεί κ.λπ..

Τέλος προβλέπεται ότι, συνιστάται τριμελής επιτροπή, έργο της οποίας είναι η εκτίμηση της χρηματικής αξίας κινητών μνημείων, η παροχή εξουσιοδότησης για την επιβολή πρόσθετων διοικητικών κυρώσεων για πράξεις ή παραλείψεις αντίθετα με τις διατάξεις του νομοσχεδίου κ.λπ.. (άρθρα 73-75)

Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα επί του Κρατικού Προϋπολογισμού:

1. Ετήσια δαπάνη ακαθόριστη από:

- Την καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση που κινητά αρχαία μνημεία υποστούν φθορά ή απολεσθούν κατά το χρονικό διάστημα που αυτά δεν βρίσκονται στην κατοχή των προσώπων που ανήκουν. *(άρθρο 29)*

- Την παροχή αποζημίωσης στην περίπτωση που περιέλθει στη κατοχή του Δημοσίου συλλογή συλλέκτη μνημείου της οποίας η ενότητα δεν διασφαλίζεται.

(παρ. 12 άρθρου 31)

2. Ενδεχόμενη δαπάνη από τη δυνατότητα σύστασης Συμβουλίων στο Υπουργείο Πολιτισμού. *(άρθρο 52)*

3. Ετήσια αύξηση των εσόδων του Δημοσίου ακαθόριστη από την επιβολή τέλους για τη χρήση αρχαιολογικών χώρων, τόπων και ακινήτων μνημείων (παρ. 1 άρθρου 46), την επιβολή τέλους για χορήγηση άδειας για την παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση στο κοινό για σκοπούς οικονομικής εκμετάλλευσης εκμαγείων ή αντιγράφων ή απεικονίσεων ακινήτων μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο κ.λπ.. *(παρ. 4 άρθρου 46)*

Αθήνα, 21 Μαΐου 2002

Ο Γενικός Διευθυντής

Δημήτριος Σκούφης